Yıl : 3 Sayı : 17

GERGEF

EDEBİYAT DERGİSİ

Eylül - Ekim
2023

Fotoğraf: Yasin MORTAŞ

Yasin MORTAŞ - Akif DUT - Recep ŞEN - Yaşar BAYAR - Bekir OĞUZBAŞARAN - Mehmet PEKTAŞ
Mehmet GÖZÜKARA - Hayrettin DURMUŞ - Oruç Dadaşi ELMAN - Talat ÜLKER - Nilüfer AKINGÜL
Hızır İrfan ÖNDER - Nurullah ÖZDEMİR - Selim ADIM - Ali AĞIR - Yunus LAÇİN - Melek AKTEMUR
Haluk TANRIVERDİ - Mahmut TOPBAŞLI - Cafer Tayyar TAŞYÜREK - Ayşe TAŞYÜREK - Ayşe ARSLAN
Ayşe ŞAHİN - Kiraz BAYRAM - Cihat BARIŞ - Mehmet MEMDOĞLU - Neslihan KARAHAN
Mustafa IŞIK - Meryem KÜÇÜK - Ramiz AYDIN - Yavuz DİNÇ - Mehmet CINGIR - Muzaffer EKİNCİ
Yusuf SÜLÜKÇÜ - Furkan KARABAŞ - Mehmet OSMANOĞLU - Sedat SADİOĞLU - Selim ERDOĞAN
Ahmet KAFKAS - Tayyib ATMACA - Şener ÖKTEM - Fatma SÜMER - Recep HALİLOĞLU

Bu Sayımızda

Gör Bu Latif Çiçekleri Bezenüben Hakk'a Gider - Genel Yayın Yönetmeni / 3
Dilemma Çiçeği - Yasin MORTAŞ / 4
Kalbi Billur Irmak - Akif DUT / 5
Prof. Dr. Mahmut KAPLAN İle Çiçeklerin Dili Üzerine Söyleşi - Recep ŞEN / 6
Nilüfer Gibiyim Köksüz Ve Yalnız - Yaşar BAYAR / 18
Bir Gül Düştü - Bekir OĞUZBAŞARAN / 19
Eski Bir Kitap, Kurumuş Bir Çiçek, Uzun Bir Yolculuk (Öykü) - Mehmet PEKTAŞ / 20
Sen de Anlardın - Mehmet GÖZÜKARA / 24
Dili Çiçek Ağzı Gül - Hayrettin DURMUŞ / 25
Çiçəklərin Dili - Oruç Dadaşi ELMAN / 27
Ardıç Ağacı - Talat ÜLKER / 28
Hatalarına Bir Nilüfer - Nilüfer AKINGÜL / 29
Gülmedi Diye - Hızır İrfan ÖNDER / 30
Çiçekler - Nurullah ÖZDEMİR / 31
Babıâlide Birkaç Gül (Öykü) - Selim ADIM / 32
Çiçeklerin Dili - Ali AĞIR / 37
Cemre - Yunus LAÇİN / 38
Divan Şiirinde Çiçeklerin Dili - Melek AKTEMUR / 39
Daim Dilimde - Haluk TANRIVERDİ / 41
Ezan Çiçeği - Mahmut TOPBAŞLI / 42
Çiçek Dili Yürek Dili - Cafer Tayyar TAŞYÜREK / 43
Annemin Çiçekleri - Ayşe TAŞYÜREK / 45
Gülelim Mavi Mavi - Ayşe ARSLAN / 47
Gündöndüren - Ayşe ŞAHİN / 48
Us Tufanı (Öykü) - Kiraz BAYRAM / 50
Sulara Akseden Yüzünden Okunuyor Güz - Cihat BARIŞ / 52
Ateş ve Gül - Mehmet MEMDOĞLU / 53
Hayatı Şimdiki Pencereden Seyrettiren Romandan İzlenimler - Neslihan KARAHAN / 54
Benim - Mustafa IŞIK / 56
Uçurum Çiçeği - Meryem KÜÇÜK / 57
İnsanın Yolculuğu - Ramiz AYDIN / 58
Anneyle Hasbihal Gelincik Tarlalarından Geçerken - Yavuz DİNÇ / 60
Cennet Kokulu Gül - Mehmet CINGIR / 61
Çoraklaşan Mekânlar Silikleşen Tipler - Muzaffer EKİNCİ / 62
Aşk Kadar Keskin Yara - Yusuf SÜLÜKÇÜ / 63
Üşüyen Kristaller (Öykü) - Furkan KARABAŞ / 64
Melal Bahçeleri - Mehmet OSMANOĞLU / 66
Gül Bezeli Heybe - Recep ŞEN / 67
Bal Arısı (Öykü) - Sedat SADİOĞLU / 68
Menekşe - Selim ERDOĞAN / 71
Çiçekli Akşamüstünde Sessizlik Korosu - Ahmet KAFKAS / 72
Geçmiş Günler Matinesi-6 - Tayyib ATMACA / 73
Okumalarım - Şener ÖKTEM / 77
Seyri Âlem Köşesi - Fatma SÜMER / 79
Divan Köşesi - Recep HALİLOĞLU / 81
Seyrimde Bir Şehre Vardım - Ümmi SİNAN / 83

GERGEF
EDEBİYAT DERGİSİ
Yıl: 3 Sayı: 17
Eylül - Ekim 2023

19 Mayıs Gazetesi ve Matbaası Adına
Derginin Sahibi ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü
Adil ATICI

Genel Yayın Yönetmeni
Recep ŞEN

Editör
Ahmet KAFKAS

Yayın Kurulu
Recep ŞEN
Ahmet KAFKAS
Mehmet OSMANOĞLU
Emre KOÇ
Çağlar SARITAŞ
Selim ERDOĞAN

Son Okuma
Mehmet OSMANOĞLU

Tasarım
Esma Nur ÇALIŞKAN

Yönetim ve Haberleşme
19 Mayıs Gazetesi ve Matbaası
Cumhuriyet Mah. Ekrem Ünyay Cad.
No: 10 - 19 Mayıs / SAMSUN
0362 511 32 23 - 0545 511 32 23

Gergef Web:
www.gergefedebiyatdergisi.com

E-posta Adresi:
gergefedebiyatdergisi@gmail.com

Sosyal Medya
Instagram: @gergefedebiyatdergisi
Twitter: @gergefedebiyat
Facebook: @gergefedebiyatdergisi

Yayın Türü
Süreli Yayın
İki Aylık e-dergi

Dergimiz İki Ayda Bir Kendi İnternet Sayfasında
ve 19mayisgazetesi.com İnternet Sayfasında
E-Dergi Olarak Yayımlanmaktadır, Ücretsizdir.
Eserlerin Hukuki Sorumluluğu Yazarlarına Aittir.
Gergef Edebiyat Dergisinde Yapılan Alıntılarda
Kaynak Gösterilmesi Zorunludur.

GÖR BU LATİF ÇİÇEKLERİ BEZENÜBEN HAKK'A GİDER

Tapduk Emre bir sabah müritlerine kırlara çıkıp kendisi için birer demet çiçek toplamasını söylemiş. Dervişler de en güzel çiçek demetini bulma heyecanıyla kırlara koşmuşlar. Akşam olunca herkes en güzel çiçek demetiyle Tapduk Dergâhı'na dönmüş. Yunus ise elinde solgun bir sarı çiçekle herkesi şaşırtmış. Tabii Tapduk Emre bunun sebebini Yunus'a sormuş, o da: "Canım Şeyhim! Gün boyu bahçeleri, bağları dolaştım durdum. Size lâyık güzel çiçekler buldum fakat hangisini dalından koparmaya kalktıysam Allah'ı zikreder buldum. Bundan dolayı hiçbirini koparmaya gönlüm razı olmadı. Dergâha dönerken de bu solgun sarı çiçek çıktı karşıma. Bana dedi ki: "Ben bu dünyadaki vaktimi doldurdum; bak benzim sararıp soldu. Zaten kuruyup toprakla buluşacağım. Sen beni dalımdan ayır da bari dünyadaki hayatım bir dervişin elinde sona ersin."

Rengiyle, kokusuyla, güzelliğiyle dünyamızı renklendiren çiçekler edebiyatımızda çok özel bir yere sahiptir. Türkülerimiz, manilerimiz, destanlarımız, şiirlerimiz, öykülerimiz çiçeklerle bezenmiştir. Lale, bizleri yoktan var eden Allah'ı hatırlatır. Gül deyince akan sular durur ve Efendimiz'i (SAV) yâd eder, ona salavat okuruz. Karanfilde sadakati, nilüferde suya seccadesini seren dervişi seyrederiz. Menekşenin tevazuu ne güzeldir. Nergis kendini beğenen bir çiçektir. Sümbül sevdiğimizin rüzgârda ahenkle dans eden saçlarına benzer. Şebboy, zambak, yasemin tutkulu bir aşkın gözdeleridir. Sadece bunlar mı? Hayır tabii ki. Medeniyet bahçemizde çiçekler tükenmez, onlarsız medeniyet olmaz.

Çiçek seven bir milletmişiz eskiden ve çiçeklerle iç içe yaşıyormuşuz. Sultanlar, paşalar, vezirler, şeyhülislamlar bahçelerinde çiçekler yetiştirmiş ve bu özellikleriyle literatüre girmişler. Evlerimizin odalarını, pencerelerimizin önünü, kitaplarımızın cilt ve yapraklarını, çinilerimizi, soframızdaki tabakları, su içtiğimiz bardakları, minyatürlerimizi, halı ve kilimlerimizi, bahçelerimizi, kıyafetlerimizi, iğne oyalarımızı, cami, medrese ve çeşmelerimizin duvarlarını, mezar taşlarımızı çiçekler süslerdi. Çocuklarımıza, yaşadığımız yerlere ad olurdu çiçekler. Bu dünyaya ait üç şeyi çok severdik: Kuşlar, çiçekler, çocuklar. Zaman değişti, biz de değiştik. Geleneklerimizden uzaklaşır olduk. Artık modern hayatın hengâmesi içerisinde çiçeklere ayıracak vakit de bulamıyor birçoğumuz. İnşa ettiğimiz modern kentlerde çiçeklerin yerini soğuk betonlar ve makina gürültüleri aldı. Bu kaostan nasıl kurtulacağız? Bu sorunun cevabını düşünme vaktimiz geldi de çoktan geçiyor bile.

"Çiçeklerin Dili" temalı 17. sayımızla sizi baş başa bırakırken katkı sunan şair ve yazar dostlarımıza teşekkür ediyoruz. Dünyanızda renk renk çiçekler açsın, güller koksun. Sevgiyle kalınız efendim.

Recep ŞEN
Genel Yayın Yönetmeni

DİLEMMA ÇİÇEĞİ

Yasin MORTAŞ

İçime
dürdüğüm düş'ün söküldü kalesi
bir menekşe sapağı geçmiş üzgüler
penceremde ömrün puslu lalesi
üfledim üzerime d ö k ü l d ü l e r

bir gitmek
gelmenin karanfilli yüzü
kokladıkça ç o ğ a l d ı hüzünlü saksılar
hani pencereme çekilen gökyüzü
yine başladı güz nöbeti ve saralar

bu revan
çiçeği kuru ve uykulu
bir yutum karanlık ve şiirsiz hayat
kanımdan geçen saatler burgulu
uzaklar kurgulu ve bakışım bayat

şu anakent
ne keskin bir bıçak
kestikçe kan kaybediyor ışıklar
hangi yüz bir diğerinden sıcak
ateşler buduyor uzaktaki bahçıvanlar

KALBİ BİLLUR IRMAK

Akif DUT

Rüya peşinde koşan atları yoldaş sanmadın mı?

müneccimlerin küflü bakışlarıyla dolunca eski kuyu
askıda kalsın rüzgar saçlı ulakların hüzünlü bakışları
bir han duvarına emanet edince o güzelim uykuyu
aramaya çıkalım mahzenlerde unutulan kuşları

uyanırsa kalbi billur ırmaklarda yıkanan şehzade
düşlerinden süzülen haberleri muştu gibi beklesin
bir şehla bakış için yüce dağlar aşarken
uykunun eşiğinden süzülenleri heybesine eklesin

kara haber hızıyla geçiyorken sulardan
kapıları korkudan alev alan fermanlar aralasın
rüyaları bölen bir ok sesinde sayfalar uyanırken
alfabeyi unutan divitler hangi satırları karalasın

kuşku damlaları gelir dokunursa düşlerin üstüne
dökülür bakışlarından kırk yıl hatırı olan izler
yağmurla savrulan haberler kanatlanırken
hayra yorulur mu kahve telvesindeki giz'ler

Ey kalbim, rüya tabirlerine bakmaktan usanmadın mı?

PROF. DR. MAHMUT KAPLAN İLE ÇİÇEKLERİN DİLİ ÜZERİNE

Söyleşi: Recep ŞEN

Sevgili hocam okurlarımız için sohbetimize kısaca sizi tanıyarak ve çalışmalarınızdan bahsederek başlayalım isterseniz.

Teşekkür ederim. 1953 yılında, Şanlıurfa şanlı olmadan önce Suruç ilçesine bağlı Küçükziyaret Köyünde doğmuşum. Gaziantep Lisesi'nden mezun olduktan sonra Hacettepe Üniversitesi Sosyal Ve İdari Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü 1978'de bitirip Ankara Üniversitesi Dil ve tarih Coğrafya Fakültesi'nde Yüksek lisans ve arkasından Eski Türk Edebiyatı alanında doktoramı Prof. Dr. Hasibe Mazıoğlu hocamın danışmanlığında 1990 yılında tamamladım. Aynı yıl Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak göreve başladım. 1994 yılında Celal Bayar Üniversitesi'ne geçtim. 1996 yılında doçent, 2003 yılında da profesör kadrosuna atandım. 2010 yılında kendi isteğimle emekli oldum. 2006 yılında TİKA tarafından Halep Üniversitesi Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü'nün kuruluşunda bulundum. 2008 yılında Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde misafir öğretim üyesi olarak çalıştım. Şimdi ise İstanbul Beykent Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışıyorum.

Değerli hocam türkülerimiz ve şarkılarımızda olduğu gibi edebiyatımızda da çiçeklerin ayrı bir yeri var malumunuz olduğu üzre. Şükûfenameleri buna örnek olarak gösterebiliriz. Şairlerimiz çiçeklerin içinde en çok da gülü kullanmışlar. Şah-ı Ezhâr, yani çiçeklerin şahı... Bir de bülbül ile gülün macerası var dillere destan. Gül neyi anlatır bize sevgili hocam? Gül deyince gönlümüze ne düşer?

Dilerseniz söze kısa bir girişle başlayalım: İslam anlayışına göre bütün kâinat Allah tarafından büyük bir kitap, her varlık birer âyet, birer işaret olmak üzere yaratılmıştır. Sanatçı da yeryüzündeki bu kitabı, bu kitaptaki işaretleri okumaya, anlamaya çalışmak durumunda olan dikkat sahibi kul... Daha açık bir ifade ile kâinat bir kitap, bir Kur'an; şair de bunu okuyup anlamak isteyen mümindir. İslam sanatında Batı sanatının aksine taklit değil okuma ve anlama esastır.

Turan Koç Hoca'nın şu değerlendirmesini hatırlayalım: "Bütün İslâm sanatları görünende görünmeyeni yakalama ve gösterme çabasında olduğundan, tabiatı aynen taklit etmek yerine onu soyutlamaya, ele aldığı nesnenin bireyselliğini ve tabiiliğini öldürmeye yönelmiştir... Bununla birlikte geleneksel sanatlarımız, ne kadar imalı ve dolaylı konuşsa, ne kadar soyutlama ve stilizasyona gitse de reel olandan bütünüyle kopmamıştır"

Osmanlı şairleri "görünen", "değişen" birer nesne olan çiçeklerde görünmeyen, değişmeyen özü bulma gayretinin içinde bulunmuş, güzelliğin esasını, özünü bulmaya çalışmışlar, eserden "müessir"e ulaşma yollarını aramışlardır. Çiçek bakılıp geçilen birer geçici varlık değil esma-i hüsnâ tecellilerine mazhar sanat eserleri, âyetlerdir. Bu yüzden Yunus Emre sarıçiçekle konuşur, sohbet eder. Her bir çiçek, ilahî isim ve sıfatlara ayna olduğu gibi yaradılış mucizesini anlatan birer kasidedir. Sanatçı tabiat varlıklarına ve özelde çiçeklere sıradan estetik objeler olarak değil yaratıcısı adına bakar. Eski tabirle manayı harfi ile bakar. Onlarda tecelli eden ilahi esma ve sıfatları okumaya çalışır.

İslam tasavvufunda çoğu kez âlem bir bahçeye, bu bahçede tecelli eden ilahi güzellik de ilkbahara benzetilmiştir. Bundan dolayı tasav-

vuf çevrelerinde baharda kırlara çıkmak, bahçelerde gezinmek teferrüç, tenezzüh ve temaşa etmek çok önemlidir. Ebussuud, Sünbül Sinan, Aziz Mahmud Hüdayî, Gül Baba, Sarı Abdullah, Nesîb Dede gibi din ve tasavvuf büyükleri bu sebeple çiçek yetiştirmeye özen göstermişlerdir.

Budapeşte'de Gülbaba'nın önünde Prof. Dr. Abdülkadir Özcan hoca ile..

Araştırmacılar, Klasik Türk şiirinde şu 19 ayrı çiçeğin yer aldığını tespit etmiş: Gül, nesrin, nesteren, lâle, şakayık-ı numaniye, sünbül, nergis, zerrin-kadeh, nevruz, benefşe, nilüfer, yasemen, süsen, çadır çiçeği, reyhan, fesleğen, karanfil, zaferan, şebbû, zambak, buhur-ı Meryem, leylâk, merzenguş, vd...

Söze gülle devam edelim. Gül çiçeklerin en muhteşemi, gözü gönlü açan çiçeklerin şahı. Klasik şiirimizde de modern şiirimizde de baştacı edilen çiçek... Arif Nihat Asya ne güzel söylemiş:

Koru koru, bahçe bahçe; kuşlar ses verir, ses alır
Parkında çiçek tarhları, halılarından ders alır.
Isparta'nın Erenleri; gül suyuyla abdest alır.
Çiçekten, yemişten aşktan, muradını herkes alır
Isparta'da göğüsler, gül kokusundan nefes alır.

Ümmî Sinan, gülün saltanatını şu duygulu mısralarla terennüm etmiş:

Gül alırlar gül satarlar
Gülden terazi tutarlar
Gülü gül ile tartarlar
Çarşı pazar güldür gül

Çiçeklerin şahı, padişahı olan gülü şiirimizden, şarkı ve türkülerimizden çıkarın geriye pek bir şey kalmaz, dersem abartmış olmam.

Özellikle klasik şiirimizde gülün çok müstesna bir yeri vardır. Şair sevgilisine "gülüm" diye hitap eder. Anadolu insanı da konuşurken muhatabına "gülüm" diyerek sevgi ve samimiyetini gösterir. Gül deyince kısaca kestirip atmak olmaz değil mi?

Klasik Türk şiiri estetiğinde gül, sevgiliyi anlatmak için kullanılır. Gülün boyu ile sevgilinin boyu, rengi ile sevgilinin yüzü ve yanakları, nazlı yapısıyla da gül, sevgilinin nazını temsil eder. Bir de iki renkli gül-i rânâ vardır ki bambaşka bir anlamı çağrıştırır: Sevgilinin hem âşık hem de rakibe yüz vermesine, hafif meşrep oluşunu ima eder. Bahar mevsiminde gülün açmasıyla sevgilinin kırlarda gezintiye çıkması ifade edilir. Gülün üzerindeki çiğ damlaları sevgilinin inci küpelerini, gülün dikeni ile rakip, yapraklarının kat kat olması ile de kulak arasında ilişki kurulur.

Gülle ilgili efsaneler Eski Suriye ve Mısır'a kadar gider. Roma döneminde aşk ve neşe çiçeği sayılan gül, geniş çaplı ziyafetlerde vazgeçilmez bir çiçek olarak dikkat çeker. Hristiyanlığın ilk çağlarında Hz. İsa'nın sembolüdür. Hz. Meryem'e de dikensiz gül denmiştir...

Gül deyip geçmemek lazım, Türk, Arap, Fars ve Hint edebiyatlarında geniş bir yer tutar. Gül konusunu Doğu'da ilk defa işleyen İran ve Hint edebiyatları olmuş. Birtakım eski Çin şiir ve minyatürlerinde görülen gül, Divan edebiyatında bazen genç bir delikanlı şeklinde canlandırılır. Eski Roma ve Yunan şiirinde de sevgili veya "güzel" anlamında kullanılan gül Türk edebiyatına Fars edebiyatından geçmiş, kısa ömürlü oluşu dolayısıyla bu dünyayı ve bu dünyadaki geçici aşkı yansıtmada kullanılmış.

İslamiyet'in yerleştiği coğrafyalarda gülün, bahçe çiçeklerinin en sevileni, en vazgeçilmezi olarak yer alması, rivayete göre Hazreti Muhammed'in onu cennet çiçeklerinin ulusu olarak nitelendirmesinden dolayı olmalı. Gülün, *"Cennet çiçeklerinin beyi"* olduğu rivayeti özellikle doğu edebiyatında güle ayrı bir önem kazandırmış, şiirlerin başköşesine oturmasını sağlamıştır. Gül bazen ilahi cemalin, bazen de Hz. Muhammed'in simgesidir.

İslam kültüründe şöyle bir rivayet vardır: Miraç gecesi Hz. Muhammed huzur-ı İlahîde duydukları heybet ve azametten Cebrail ve Burak'la birlikte terler dökerler. Burak'ın terinden sarı gül, Cebrail'in terinden beyaz gül ve Hz. Muham-

med'in terinden de kırmızı gül meydana gelmiştir. Bu inancın etkisiyle olsa gerek dinî günlerde ve mevlit gibi törenlerde gül suyu ikram edilir. Klâsik Türk şiirinde naatlarda gül, Hz. Muhammet'in saçına, yanağına; gül kokusu kokusuna, terine; gül goncası ağzına; gülfidanı boyuna müşebbehünbih (kendisine benzetilen) olmuştur.

Gelelim tasavvufta gülün önemine: Hz. Muhammed'e isnat edilen; Kırmızı gül, Allah'ın azametinin, görkeminin tezahürü, ilâhî güzelliğin sembolüdür. İranlı mutasavvıf Ruzbihanı Baklî, *Ahbâre'l-Âşıkîn* adlı eserinde Tanrı'nın ilahî bir varlık olan kırmızı gül gibi tecelli ettiğini bu yüzden ruh bülbülünün sonsuza kadar bu güle âşık olduğunu yazar. Tasavvufta gül goncası vahdet, açmış gül ise kesreti ifade eder. Goncanın, içinde tuttuğu kırmızı gül yapraklarının her birinin ezeli sırlar için birer işaret sayıldığı, bu işaretlerin tümünün cisimler âleminin yaratılışının temelinde yer alan tüm unsurların mazmunun aslında "Muhammedî bereket" diye de nitelendirilebilecek olan Hakikat-ı Muhammedîyi gösterdiği ifade edilir.

Güzel ve hafif kokusundan dolayı Hz. Muhammed'in terine de gül denilmiştir. Türkler arasında gülün, isimden güzel kokuya, dinî törenlerden atasözlerine, deyimlere varıncaya kadar geniş bir kullanım alanı vardır. Gülün yüzyıllar boyunca kitap, kumaş, işleme, taş, çini, keramik, duvar resmi ve benzeri pek çok eserde işlenmiş. Kısaca bu çiçeğin Türk sosyal hayatına çok yönlü yansımaları olmuştur. Bektaşîler, Hz. Ali'nin ölmeden evvel Selman'dan bir deste gül istediğini ve onu kokladıktan sonra vefat ettiğine inanırlar.

Klâsik edebiyatımızda rengi, şekli, yaprakları, kokusu, dikenleri ve kısa ömürlü oluşu gibi özellikleriyle sembol değeri kazanan gül sık sık ateşe de benzetilir. Nemrut'un İbrahim Peygamberi mancınıkla içine attığı ateşin de Allah'ın emriyle gül bahçesine dönüştüğü inancı, bu sembol konusuna güç kazandırır.

İsterseniz edebiyatımızdan örneklerle bu konuyu biraz daha açalım: Sinan Paşa: "Işkdur gülleri peyda iden, / Işkdur gül yüzlüleri hüveyda iden." derken, Yunus Emre de:

"Gül Muhammed teridür bülbül anun yaridür
Ol gül ile ezeli cihâna bile geldüm" mısralarıyla gülün milli hafızadaki anlamına işaret eder.

Aynı vurguyu Yavuz Sultan Selim'in veziri Taci-zâde Cafer Çelebi'nin de vurguladığını görüyoruz:

Verd-i raʿnâ Ahmed-i Muhtârdan virüp nişân
Râyet-i sebz olup üstinde turur serv-i çemen

(Gül-i ranâ Hz. Ahmed-i Muhtâr'dan nişan verip servi onun yeşil sancağı olarak çemenin üstünde durur.)

Fuzûlî, dünya bahçesinde bir daha Hz. Muhammed gibi bir gülün yetişmeyeceğini ilan eder:

Suya virsün bagban gülzarı zahmet çekmesün
Bir gül açılmaz yüzün tek virse min gülzare su

Klâsik şiirde, sevgili baştan ayağa "gül", gül de baştan ayağa "sevgili" dir diye gülün, sadece Klasik Türk edebiyatında önemli olduğu izlenimi uyanmasın. Gül, modern Türk debiyatında da önemini korumuştur. Recaizade'den Cenab Şahabeddin'e, Yahya Kemal'den Ahmet Haşim'e, Ahmet Hamdi Tanpınar'dan Behçet Necatigil'e, Sezai Karakoç'tan Edip Cansever'e, Hilmi Yavuz'a, Bestami Yazgan'a kadar pek çok şair güle şiirler söylemişlerdir.

Gül denildiğinde akla hemen gül-bülbül aşkı gelir. Klasik Osmanlı şiirinin en önemli mazmun-larından biridir bu. Gül, sevgilidir, sevgili güldür dedik. Sevgili, peygamber, padişah, şehzade, paşa vb. olabilir. Bülbül ise ömrünü, sevgiliye kavuşma yolunda vakfeden, ona ulaşmak için canını feda etmekten çekinmeyen, ondan gelecek eziyetten bile lezzet alabilen divane âşıktır ama -istisna kullanımlar bir kenara bırakılırsa- kavuşma bir türlü gerçekleşmez, bu uğurda ölür gider. Şairlere, bu aşkı ölüm-

süzleştiren Bülbül-nâme, Bülbüliye ve çoğunlukla da Gül ü Bülbül adı verilen ve genellikle alegorik bir üslupla kaleme alınan eserler yazmak kalır. Bu eserlere efsaneler de eşlik eder:

Bir efsaneye göre, kendisine yüz vermeyen güle dayanamayan bülbül, bir gün gidip gülün gövdesine konunca dikenler göğsüne batmış, kalbinden akan kan gülün köklerinden damarlarına kadar yayılmış, eskiden kırmızı olmayan gülün rengi bu olaydan sonra kan kırmızısı halini almıştır.

Bu arada Şemseddin Samî ve Ahmet Talat Onay'dan bülbülle ilgili bütün efsaneleri yerle bir eden şu küçük notları ekleyelim de şair muhayyilesinin gül ve bülbül aşkını nasıl yücelttiğini düşünelim:

Şemseddin Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî*'nin ilgili maddesine, şöyle bir not düşmüştür: "Güya güle taaşşukuyla eski şuaramıza sermaye olmuş ise de bülbül, gülden değil dikenden ve dikenli çalılıklardan hoşlanır.

Ahmet Talat Onay da yukarıdaki açıklamayı destekleme mahiyetinde şunları söyler: "Bülbülün çalılıklarda yaşaması yavrularını yılanlardan korumak istemesinden dolayıdır. Çünkü yılanlar taze kuş etini çok severler ve yılanların ağaca sarılıp çıkması mümkündür fakat sık dallı ve yapraklı ağaçlara, gülfidanlarına çıkamazlar. Böylece bülbül ve yavruları korunmuş olur, der ve Sâbit'in şu beyitini örnek verir:

Ef'î-i sermâ bulursa lânesin bülbüllerün
Sahn-ı gülşende komaz bir dânesin bülbüllerün

(Kışı geçiren yılan, gül bahçesindeki bülbüllerin yuvasını bulursa bülbüllerin bir tanesini bile bırakmaz, hepsini yer.)

Gülün güzelliğini âleme duyuran bülbüldür. O olmasa, gülün güzelliklerinden bahsetmese kimsenin gülden haberi olmazdı. Dolayısıyla gül şöhretini bülbüle borçludur. Âşıkların ve sevgililerin durumu da tıpkı böyledir. Âşıklar/şairler, sevgililerinden bahsetmeselerdi, onların güzellikleri duyulmazdı:

Sen tuyurdun hüsnini dünyâya Yahyâ dilberün
Bülbül-i şûrîdenün 'aşkıyla meşhûr oldı gül
(Şeyhülislam Yahyâ)

(Ey Yahya, çılgın bülbülün aşkıyla gül nasıl meşhur olduysa sen de sevgilinin güzelliğini dünyaya öyle duyurdun.)

İbn-i Kemâl'in şu beyti gerçekten çok anlamlı ve güzel:

İkisinden bir gül-i ra'nâ görünürdi göze
Lâle ruhsârunla cem' olsa ruh-ı zerdüm benüm

(Lale renkli yüzünle benim sarı yanakların bir araya gelse ikisinden güzel bir gül-i ranâ göze görünürdü.)

Çiçeklerin rengi, kokusu, güzelliği düşünülerek onların üzerine yüklenen anlamlar var tabi bir de değil mi sevgili hocam? Mecazdan hakikate giden yol diyebilir miyiz buna? Lale, Nergis, karanfil, hanımeli, nilüfer (lotus), susen, zambak, orkide, çiğdem, şakayık, yasemen, şebboy, sümbül, menekşe, papatya... Hepsinin bir dili var biraz da şairlerimizin bu çiçeklere yüklediği anlamlar üzerinden gidelim isterseniz hocam, ne dersiniz?

Çiçekler, renkleri, kokuları ve şekilleriyle şairlerin duygularını ifade etmede en önemli estetik varlıklardır. Her birinin kendi özelliğine göre sembolik değerleri ve önemleri var. Gülü daha önce anlattığımız için dilerseniz laleden devam edelim:

Orta Asya'daki Tiyenşan Dağları'nın kuzey yamaçlarında yetiştiği, Türklerin, batıya göç ederken, yanlarına almayı unutmadıkları soğanlarla da kısa sürede birçok halkın gözdesi haline geldiği söylenir.

Bütün şükûfe kitaplarında anlatılan hikâyeye göre; Kanunî Sultan Süleyman'ın ünlü şeyhülislâmı Ebussuûd Efendi'ye Bolu'dan bir lâle soğanı hediye olarak getirilmiş, Ebussuûd Efendi de bu gönderilen lâle soğanını yetiştirmiş ve buna «nûr-ı adn» adını vermiş. Böylece İstanbul'da lâle merakı ve yetiştiriciliği başlamış. Büyük mutasavvıflarından Üsküdarlı Aziz Mahmud Hüdâî Efendi'nin de lâle yetiştiriciliğine önem verdiği ve bu konuda insanları teşvik ettiği şükûfe kitaplarında anlatılan diğer bir hikâyedir.

Bu çiçek, 16. Yüzyılda Avusturya'nın Osmanlı Devleti nezdindeki büyükelçisi tarafından Avrupa'ya götürülmüş. Şekli sarığa benzediği için batılılar adına önce "tülbent" demişler. Sonra kelime "tulipe" biçimine dönüşmüş. Bu çiçek, özel-

likle Hollandalılar tarafından çok sevilerek yeni türleri üretilmiş. 1559 Nisanında Augsburg'da (Almanya) Hewart'ın bahçesinde çiçek açan lâle türü İsviçreli tabiat bilgini Konrad Gesner tarafından "tulipa turcarum" (Türk lâlesi) olarak adlandırılmıştır.

Lalenin dönüşü IV. Mehmet dönemine rastlar. Avusturya kralı III. Ferdinand'ın elçi ile gönderdiği hediyeler arasında her birinden dörder tane olmak üzere on adet makbul lale soğanı da vardır. Ubeydî'nin *Netâyicü'l-ezhâr* adlı tezkiresinden öğrendiğimize göre Sultan İbrahim tarafından 1641 yılında Sarı Abdullah Efendi'ye şükûfecibaşılık yani çiçek yetiştiricileri şeyhliği beratı verilmiştir. Yine aynı yazara göre bu yüzyıl içinde pek çok ünlü çiçek yetiştiricisi yaşamıştır ve bu kişiler yüzlerce yeni lâle ve diğer çiçek türü geliştirmişlerdir. Çeşitler çoğaltılmış, yeni lalelere şairane adlar verilmiş: *Gülrîz, Sâgar-ı gülşen, Şevk-engîz, Feyz-i bahâr, Şîve-engîz, Zevk-bahş, Bedr-i rahşende, Gülşen-efrūz, Sadr-nişîn*... Bu isimler daha da çoğaltılabilir... Lalenin asıl saltanatı III. Ahmet dönemindedir.

XI. Yüzyıldan itibaren Anadolu'da bahçelerde süs bitkisi olarak kullanılan lalenin. Türk şiirine Hz. Mevlânâ ile giriş yaptığı bilinmektedir.

Lale, Klasik edebiyatımızda gül kadar öne çıkmamakla birlikte oldukça önemli bir yere sahiptir. Türk edebiyatında en çok sözü edilen türü rûmî lale, lâle-i Nu'mân, Manisa lalesi ve Girit lalesi'dir. Rumi lale kırmızı, lale-i Nu'man ise bildiğimiz gelincik çiçeğidir. Bu çiçeğin çeşitli renkli olanları vardır.
İslam tasavvufunda Lale, Allah'ı; gül de Hz. Muhammed'i (a.s) temsil eder. Lâle çiçeği altı yapraklıdır. Allah'ın zati sıfatları altıdır. İnsan altı yönlü bir varlıktır. Lâle, sevgilinin, aşığını yaralayan gül renkli çehresidir. Lale Eliftir, efendidir ve Hakk cemalini temsil eder.

Lâlenin içi kömür gibi karadır. Ancak bu, dıştan görünmez. Dışı ise içinin tam tersine parlak, canlı ve ruha sakinlik veren bir görünüme sahiptir. Onun bu hâli tıpkı bağrı yanık bir dervişin mütebessim nûr hâleli yüzüne benzer.

Gerçek lâlelerin hepsinde renkli altı yaprak bulunur. Bu ise îmanın altı nûrunun libâsına bürünen dervişin îmân ve ihsan potasında erimesi ve daha sonra bu nurun parıltılarıyla derinden bir yanışa düşmesinin de bir simgesidir. Lâlenin renkli yapraklarının yukarıya doğru olması bir dervişin dua edişindeki edayı andırır. Zira derviş bu hâl ile sırât-ı müstakîm üzere olmayı murat etmiş ve ifrat-tefrit (aşırılık) noktalarını törpüleyerek hakikate, yani istikâmete ermiştir. Ve tıpkı lâlenin içindeki siyahlığı göstermemesi gibi o da içinde yaşadığı "yanış" halini gizlemiş ve kendine her bakana o güzel rengini sunarak ona ferahlık vermiştir. Lale tersinden okunduğunda "hilâl" olur. Bu da İslam'ın ve Osmanlı'nın sembolüdür. Ters lale bir bakıma secde eden insanı ifade eder. Bir manada ise insan-ı kâmildir.

Lale kelimesi, Allah lafzında bulunan harflerle yazılır. الله الله الله Allah ve lale kelimelerinin ebcetle sayı değerleri eşit olup 66'dır. Refî-i Kâlâyî, Rumeli kazaskeri Şemseddin Efendi'ye yazdığı kasidesinde bu durumu şöyle ifade eder: Lale ism-i Celal'e mazhar olmasaydı bu kadar değer bulmazdı.

Subh-dem dönse n'ola mihr-i cemâle lâle
Oldu mazhar aded-i ism-i Celâle lâle

Benzer bir ifade de Tabib Mehmed Aşkî'nin şu beytindedir:

Mazhar-ı ism-i celâl olmasa âyâ lâle
Bulamazdı bu kadar rütbe-i vâlâ lâle

Yaban lalesi de denilen gelincik çiçeği ile ilgili hem doğuda hem de Batı'da bazı efsaneler, mitler oluşmuştur: Bir yaprağın üzerindeki çiy tanesine yıldırım düşer, alev alan yaprak o haliyle donup laleye dönüşür. Göbeğindeki siyahlık da o yıldırımdan kalan yanık izidir.

Bir efsaneye göre de Şirin'e âşık olan Ferhat, sevdiği kızın ölüm haberini alınca dayanılmaz bir keder duyar, kazmasını havaya atıp başını altına tutar, yaralanıp ölür. Vücudundan toprağa düşen her damla kan, kızıl bir çiçeğe dönüşür. Bu nedenle kırmızı laleler, İran halkı için ölümsüz aşkın simgesi sayılır.

Ferhat'la ilgili başka bir efsane de şöyledir: Çölde Şirin'in aşkı ile dolaşan Ferhad gözyaşları döker. Kumlara düşen her gözyaşı damlasından bir lale (gelincik) biter. Bu yüzden lale, kusursuz güzelliğin de istiaresi sayılır.

Şiilerde şöyle bir efsane vardır: Hz. Peygamber Miraç'ta arşın yüceliklerinden Kerbela ovasına bakınca şehit kanları ile kızıla boyandığını görür. Gözlerinden dökülen yaşlar laleye dönüşür. Başka bir rivayette lale, cennetten çıkarılan Hz. Âdem'in döktüğü gözyaşlarından meydana gelmiştir. Bir İran efsanesine göre ise lale, başı Efrasiyab tarafından kesilen Siyavuş'un yere akan kanından meydana gelmiştir. Lale, ya da gelincikle ilgili bir efsane de Cengiz Han'la ilgilidir:

Cengiz, savaşta düşmanı perişan edip meydanı kan ölüne çevirmiş, meydan bir süre sonra kırmızı gelinciklerle dolmuş.

Yaban lalesi, gelinciğin içinde siyah siyah lekeler bulunmasının şöyle bir efsanesi vardır: Menekşe ve lale iki âşıktır. Baharın ilk günü buluşmak üzere sözleşirler. Kız olan menekşe, o tarihte buluşma yerine gelir. Ancak Lale gelmez. Lâle, buluşma yerine yazın geldiğinde Menekşe'yi soğuktan gömgök olmuş ve boynu bükülmüş olarak bulur. Hatasını anlar ve ıstırabından tutuşup yanar ve bağrı kapkara olur.

Bir de ters lale vardır Anadolu coğrafyasına ait. Osmanlı döneminde, Lale, Sümbül ve Nergis kadar popüler olmuştur. 20. yüzyıl başlarında yapılan araştırmalar ve ilerleyen bitki yetiştiriciliği sonucu türleri çoğalmıştır.

Ters lale ile ilgili efsane şöyledir: Bu çiçeğin en makbul, en nadide türü Hakkari'nin Cilo Dağı'nda yetişir. Halk arasında bu çiçeğe "Ağlayan gelin", «Kerbela Lalesi» ve "Kral Lalesi" adı verilmiştir. Ters lale ile ilgili Hristiyan kültüründe şu efsane vardır: Hz. İsa, çarmıha götürülürken yoldaki bütün çiçekler saygı ile eğilmişler, sadece Ters lale dik durmuş; ancak Hz. İsa'nın gerek ona bakışları gerekse onun çarmıha gerilişi bu çiçeği o kadar utandırmış ki, başını eğip, o gün bu gündür ağlarmış.

Bir rivayette Lale Hz. Meryem'i temsil eder. Hz. Meryem, Hz. İsa çarmıha gerilince ıstırabından iki damla gözyaşı döker. Bu gözyaşlarının toprağa düştüğü yerden lale çiçeği yeşerir. Hz. İsa'nın Çarmıha gerildiği sırada boynunu büktüğü söylenir İşte bu yüzden ters laleyi Hz. İsa'ya benzeterek kutsal sayarlar.

Romalılar aşk acılarını dindireceğine inandıkları için karasevdalılara gelincikten yapılan içecekler içirirlermiş.

Edirne, Selimiye Camii'nin müezzin mahfelindeki mermer direklerin birinde baş aşağı bir lale motifi vardır. Bununla ilgili şöyle bir hikâye anlatılır: II. Selim, Mimar Sinan'dan Edirne'ye bir cami yapılmasını buyurur. Cami için seçilen yerdeki arsalardan birinde yaşlı ve huysuz bir kadına ait bir lale bahçesi varmış. Mimar Sinan ne kadar konuşsa da kadın arsasını vermeye yanaşmaz. Sonunda kadın, camide kendisinden bir hatıra bir iz bulunması kaydıyla bahçesini vermeye razı olur. İşte bu ters lale bu ahdin sonucu olarak o sütunun üzerine işlenmiştir. Bazılarına göre ise çok kusursuz olan camiye nazar değmesin diye bu ters lale işlenmiştir. Bir rivayete göre ise bu motif kör bir sanatkâr tarafından yapılmıştır. Edirne halkı arasında her geçen gün zemine doğru yavaş yavaş kayan bu motifin yere yerle birleştiği zaman kıyametin kopacağına inanırlar.

Araştırmacılar, ters lalenin 16. yüzyılda Batı'ya götürüldüğünü söyler. Bu çiçek, mezarlıklarda hüzün çiçeği olarak kullanılmış. Boynunu büktüğü ve nektarını döktüğü için "Ağlayan lale" olarak adlandırılmıştır. Allah lafzında noktalı harfler bulunmadığından lekeli, benekli laleler makbul sayılmaz.

Anadolu'ya dışarıdan geldiği için kimi şairlerce taşralı sayılmış, «usul erkân bilmez» bir çiçek olarak algılanmıştır. Bu bakımdan utangaçlığın, çekingenliğin sembolü olarak kabul edilmiştir. Şairler buna dair söz oyunları yapmışlardır:

Taşradan geldi çemen sahnına bîçâre durur
Devr-i gül sohbetine lâleyi iletmediler
(Necâtî Bey)

Divan şairleri daha çok kırmızı renkli laleye (gelincik) tutkundurlar. Bu çiçek, renginden dolayı utangaçlığın sembolü sayılır.

Halk şiirimizde de çiçekler önemli yer işgal eder birkaç örnekle hatırlamakta yarar var değil mi?

Kaşların göz ile ediyor cengi
Söyleşir yavrular koç yiğit dengi
Çiçekde meyvada yoktur manendi
Lâleden kırmızı gülden ziyâde
(Karacaoğlan)

*

Gevheri güzeller gitti yabana
Lâle gibi çıktı ol mâh meydana
Bu cihana benim gibi merdane
Ne geldi ne gelir ne gelse gerek

*

Veysel ördek olsun sen de göl yârim
Yeter artık kerem eyle gel yârim
Lâle sümbül mor menekşe gül yârim
Sen bir çiçek olsan ben bir yaz olsam

Birkaç örnek de modern şiirimizden:

Bir hüsn-ü ân müsabakasından gelir bahar.
Mevsimlerin başında, bir iklîme şan gibi;
Göğsünde lâleler tutuşurken nişan gibi,
Her kuşta, her çiçekte bir alkış, bir iftihar...
(Faruk Nafiz Çamlıbel)

*

Göz alan bir güneş doğardı Gökçegelin gibi Ağrı'dan.
Ve iki yüce dağın ardı
Kızıl bir lâleydi Tanrı'dan
(Ahmet Muhip Dıranas)

*

Lâleler

Kokunuz nerde ve siz nerdesiniz
Ey hakikatli vatan lâleleri?
Hani yer cenneti Sâdâbâd'ın
Ünü bir yurdu tutan lâleleri
Ben ararken sizi gurbet gurbet
Açtı mermerde Sinan lâleleri
Şakı ey kuş, vatanındır dallar...
Andırır dalda yuvan, lâleleri...
Ki uyandırdı sesin, yıllardır
Uyuyan lâleleri
(Arif Nihat Asya)

Şairler güzellerin gözlerini nergise teşbih ederler. Biraz da Nergisten bahsedelim. Nergisi, sevgilinin gözünden dolayı hasta, sarhoş, âşık gibi sıfatlarla nitelerler. Nergis eşyalardan taç, külah, kadeh altın ve gümüşe teşbih edilir. Kozmik unsurlardan yıldızları hatıra getirir. Sûdî'ye göre, nergis-i mest denilmesinin sebebi çiçeğin başının öne eğik olmasından dolayıdır. Bu çiçekte uyuşturucu bir özellik de vardır. Bu sebeple de mahmur, mest sıfatları ile birlikte kullanılır. Ancak doğu eserlerinde bu uyuşturucu özelliğini gösteren örnek yoktur. Klasik Türk şiirinde nergisin estetik önemi onun mitolojik kökenine de vurgu yapılarak telmihe konu edilir. Divanlarda sevgilinin mestane, sâhir ve mahmur bakışı ile âşığın hasta, uykusuz bakışı bu çiçekle ifade edilir.

Nergis, 'abher, zerrînkadeh: Divan şairlerinin en çok ilgilendikleri çiçeklerden biri de nergistir. Çok az olmakla birlikte 'abher ve zerrin-kadeh kelimelerinin de nergis anlamında kullanıldığı olmuştur. Daha çok beyaz ve sarı renkli taç yaprakları, çiçek kısmının yuvarlak olması, suya ihtiyaç duyması, taç yapraklarının yere yakın ve eğik olması, kokusuz ve meyvesiz olması, ince ve zarif görüntüsü açısından kullanılmıştır. Bu bakımdan nergisin klasik Türk şiirindeki temel işlevi; sevgilinin gözü ile benzerlik ögesi olarak değerlendirilmesine dayanır.

Gül hasretüñle yollara tutsun kulagını
Nergis gibi kıyâmete dek çeksün intizâr
(Bâkî)

Mitolojiye göre Narsis yahut Nergis bir perinin oğludur. Çok yakışıklı bir genç olduğu için bütün kızlar ona âşık olmuşlar. Ancak o kimseye yüz vermezmiş. Periler de Nergise âşık olmuş, yankı perisi Eko onun aşkıyla ölmüş, taşa dönüşmüş. Nergis tanrılara şikâyet edilmiş. Bir gün ırmaktan su içerken yüzünün yansımasını görmüş, kendine hayran olarak ne yapacağını şaşırmış. Görüntüsünü kucaklamak isteyince nehre düşüp boğulmuş. Kendi ismi ile anılan çiçeğe dönüşür. Divan şiirinde nergis gözle ilgili sanatlarda çok geçer.

Nergis-i çeşmin görüp mümkin midür cânâ senin
Hûn-ı dilden çün gül-i bâdâm rengîn olmaya
(Bâkî)

(Ey sevgili badem çiçeğinin senin nergis gözünü görüp de gönül kanından renk almaması mümkün mü?)

Bâkî şu beytinde biraz da hikmetli bir yorum yapıyor. Bunca alına sahip olduğu ve ayağı çukurda (mezar) olduğu halde nergisin açgözlülüğüne hayret eder:

Hayretde kaluram göricek Bâkî nergisi
Bunca zer ile ayagı gûr içre gözi aç
(Bâkî)

Karanfil, klasik şiirimizde az kullanılan çiçeklerden olup daha çok sevgilinin beni, yüzdeki yara, yüz, yanak, çene, zülf, güzel, gelin, sevgili, âşık abdâl, âbid gibi değişik anlamlarda karşımıza çıkar. Ayrıca rengi ve kan, kanlı gözyaşı teşbihlerinde de görünür. Nevʿî'nin şu beyti gerçekten şairane bir tahayyül şaheseridir:

Sûzen-i müjgânı geçdükçe dil-i pür-dâğdan
Sanuram işler harir üzre karanfül nakşını
(Nev'î)

Çok yaralı gönülden kirpiğinin çuvaldızı geçtikçe ipek üzerine karanfil deseni işleniyor sanırım.

İstemem artık ışık, râyiha, renk âlemini
Koklamam yosma karanfille güzel yâsemini.
(Yahya Kemal Beyatlı)

Nilüfer (lotus), su üstünde biten bir çiçektir ve klasik şiirde arz-ı endam eder zaman zaman:

Ruhsârelerde gözyaşı nîlûfer üzre âb
Diller derûn-ı sînede hâkister içre nâr
(Taci-zâde Cafer Çelebi)

(Yüzlerde, yanaklarda gözyaşı su üstünde nilüfer, gönüller sinenin içinde kül içinde ateş.)

Görinür âb-ı revân içre şekl-i nilüfer
Nite ki tîğ-ı dilîrân ile ruh-ı a'dâ
(Taşlıcalı Yahya)

Yiğitlerin kılıcı ile düşmanın ruhu akarsu üzerinde nilüfer şekli gibi görünür. Susen de klasik şiirde sık kullanılan çiçeklerdendir. Daha çok kılıç, tîğ, hançer ve şemşîr, dil, zebân ve asker için teşbih ögesi olarak karşımıza çıkar:

Bize çâk-i gribânın inen arz itmesün süsen
Kazâ tığıyla et Emrî ezelden sîne-çâkiz biz

(Susen bize yaka yırtığı pek de öyle göstermesin; ey Emrî bizim bağrımız ezelden kaza kılıcıyla yarılmıştır.)

Yine takındı miyânına hançerin sûsen
Yine kılıçlarını asdı bîd-i bâlâya
(Azmî-zâde Hâletî)

(Susen yine beline hançerini takındı, yine kılıçlarını yüksek söğüde astı.)

Azmi-zâde Hâleti, baharın gelişini şu çarpıcı beyitle dile getirirken süsen ve gülün görünüşünden hareket etmektedir:

Kemîn-i gonceden gül leşkeri yir yir zuhûr itdi
Çıkarsa vaktidür sûsen dahı şemşîr-i bürrânı
(Azmî-zâde Hâletî)

(Gonca pususundan yer yer gül askeri göründü; süsen artık keskin kılıcını çıkarırsa vaktidir.)

Gelelim zambağa... Ortaçağda "cennet çiçeği" olarak anılan bu çiçek beyazlığı zarafetiyle saflığın sembolü şiirlerde öne çıkar. Beyaz zambak iffet, masumiyyet ve erdem kavramlarıyla bütünleşmiştir. Ayrıca güzel, serdâr, yüz, zekan (çene), parmak(benan), kirpik, boy, arz-ı hal (dilekçe), Hz. Musa, bazûbend, şemʿ (mum), luʿbet, lûld, şiir,

devât, ñçme (mektup), anlamlarında da teşbih ögsei olarak mısralarda yer bulur.

Nâmesin elde tutup gonca-i zanbak gûyâ
Yine şâh-ı güle ahvâlini i ʿlâma bakar
(Neşâtî)

(Zambak tomurcuğu mektubunu elinde tutup sanki gül padişahına yine durumunu arz etmeye bakar, çalışır.)

Kuhl-i hâk-i râhını bâd irgürür nergislere
Gonce-i zanbak olur aŋa gümüşden sürme-dân
(Azmi-zâde Hâletî)

(Rüzgâr, yolunun tozunu nergislere ulaştırır; zambok tomurcuğu (bu tozlara) gümüşten sürmedan olur.)

Ben nice vasf ideyüm sen gül-i bâg-ı fazlı
Medhüne ʿâciz olup sûsen olupdur çün lâl
(Âşık Çelebi)

(Sen erdem bahçesinin gülünü ben nasıl öveyim; süsen seni övmekten aciz kalıp dilsiz olmuştur.)

Şerh ede dâğ-ı sînemi sûsen zebân olup
Ol lâle-had gelirse mezârım ziyârete
(Hayâlî Bey)

(O lale yanaklı mezarımı ziyarete gelirse kalbimin yarasını süsen dil olup açıklasın.)

Klasik şiirimizde sık geçen yasemen; rengi, tazeliği ve inceliği ile zülf, yanak, sîne, elbise, altın, ve gümüş, sevgili, güzelin göğsü, bedeni ve rengi gibi hususlarda öne çıkar. Şu örneklerde yasemenin anılan özellikleri açıkça görünüyor:

Âlem-i gaybı çemende kıldı kudret âşikâr
Yâsemen birle benefşedir ona leyl ü nehâr
(Hayali Bey)

(Kudret çemende gayb âlemini âşikâr etti; menekşe ve yasemin birlikte ona gece ve gündüzdür.)

Ol kamet üzre zülf-i semen-bûya beñzedi
Şol yâsemen ki serv-i hırâmâne sarmaşur
(Bâkî)

(Salınan serviye sarmaşan yasemin, boy üzerindeki o semen kokulu saça benzedi.)

Makdemüñden ki gülistâna haber virdi nesîm
Yâsemen ayagına akçasını itdi nisâr
(İshak-ı Üskübî)

(İlkbahar rüzgârı gelişinden haber verince yasemin ayağına akçesini saçtı.)

Şebboy (şebbû): Klasik şiirimizde zülüf, saç, hal (ben), göz, sûfî, hırsız, teşbih ve istiarelerinde karşımıza çıkar:

Ehl-i diller şiken-i zülfüñe şebbû didiler
cÂlemi kıldı mucattar nice şeb bu didiler
(Bâkî)

(Âşıklar saçının kıvrımına şebboy dediler. Bu nasıl gece kokusu âlemi nasıl da kokuyla doldurdu dediler.)

Subh-dem zînet idüp haddini gîsûlar ile
Bâg-ı hüsnini donatmış yine şebbûlar ile
(Revânî)

(Sabahleyin yanaklarını uzun saçlarla süsleyip güzellik bahçesini yine şebboylarla donatmış.)

Çeşm-i hâb-âlûde-i baht-ı siyâhımdır benim
Bak riyâz-ı hayretin berg-i gül ü şebbûsuna
(Şeyh Gâlib)

(Hayret bahçelerinin gül ve şebboy yapraklarına bak (bunlar) kara bahtımın uykulu gözleridir.)

Sünbül, laleden sonra klasik şiirimizde adı en çok geçen çiçektir. İstanbul'dan Avrupa'ya gittiği söylenir. Sevgilinin saçı, zülfü, kâkülü için renk, koku ve şekil bakımından benzetme unsuru olarak kullanılır, aynı zamanda müzikte muhayyer sünbüle diye de bir makamın adında yer bulur. Halvetiye tarikatının bir kolunun adında da karşımıza çıkar: Sünbüliye... Rivayete göre Halveti Sian Efendi bir gün zikrederken sünbüllerin de zikrettiğini duyar ve bu çiçeğin koparmaz, koparılmasına izin vermez. Sünbül Sinan olarak şöhret bulur. Kapalı, bulutlu havalara sünbüli hava denir.

Lebleri mül saçları sünbül yanağı berg-i gül
Bir semen-ber serv-i hoş-reftâr dirsen işte sen
(Bâkî)

(Dudakları şarap, saçları sümbül, yanağı gül yaprağı semen göğüslü servi salınımlı bir

güzel derlerse işte sen!)

Ārızuñda ol iki zülf-i girîhgîrüñ senüñ
Suya konmuş iki garrâ tâze sümbüldür bana
(Bâkî)

(Yanağında o kıvrım kıvrım iki zülfün bana göre suya konmuş iki parlak, taze sümbüldür.)

Tâ gerden-i sefîdine inmiş o kâfirin
Sünbül gibi bu zülf-i siyeh-târı n'eyleyim
(Şeyh Gâlib)

O kâfirin ta beyaz boynuna (kadar) inmiş sümbül gibi bu siyah saçları neyleyeyim.

Menekşe (Benefşe), başı eğik olduğundan daha çok âşık için kullanılır. Bu çiçeğin zayıflığıyla âşığın bedeninin zayıflığı arasında ilişki kurulur. Sevgilinin zülfü ve kâkülü için de bir teşbih unsurudur.

Belürdi hatt-i siyeh rûy-i hâldârında
Benefşe nâzük ü gül nâzük ü çemen nâzük
(Sâmî, Arpaemini–zâde)

(Benli yüzünde Siyah ayva tüyleri belirdi; menekşe nazik, gül nazik ve çimen nazik.)

İder sipihri siyeh-pûş hûnı 'uşşâkıñ
Benefşezâr-ı belâdır derûnı 'uşşâkıñ
(Nevres-i Kadîm)

Âşıkların kanı gökyüzünü siyahla kaplar (zira) âşığın içi bela menekşeliğidir.

Zaferan: Sonbaharda açan bu çiçek âşığın yüzünün rengi, benzi ve yanakları için teşbihlerde kullanılır. Birkaç beyti tadımlık olarak takdim edeyim:

Sararmış çehremi sanman ki reng-i za'ferândır bu
Mahabbet âleminde dôstum fasl-ı hazândır bu
(Hayâlî Bey)

(Sararmış bu yüzümü görüp zaferan rengi sanmayın, dostum bu muhabbet âleminde sonbahar mevsimidir.)

Za'feranın bulunduğu yerde keder olmadığına inanılırmış. Nâbî şöyle der:

Ruy-ı zerdim piste-i leb-bestesin handan ider
Za 'feran nev-i nebatın Hace Nasreddînidür

(Sarı yüzüm kapalı fıstık (dudağını) gülümsetir; dostum zaferan bitki türünün Nasreddin Hocasıdır.)

Yüz bağına ne denlü gül ü lâle dikerem
Su verürem bu göz yaş ile za'ferân biter
(Fatih Sultan Mehmed/Avnî)

(Yüz bahçesine ne kadar gül ve lale dikip bu gözyaşı ile sulasam zaferan biter.)

Gönül gözü açık insanların çiçeklere karşı duyduğu bu muhabbet ve ilginin onların kendi hakikatleriyle de bir bağlantısı var diyebilir miyiz sevgili hocam? Güzellikler diyarı cennetten bu dünyaya geldik ve orayı arzuluyor ve özlüyoruz...

Söze başlarken demiştik çiçekler esma-i hüsna tecellileridir. Dolayısıyla her çiçek bakana kendisini halk edeni hatırlatır, onun isimlerini gözlere gösterir. Bu yüzden gönül ehli çiçeklere ayrı bir ilgi duymuş, kimi sarığının dilimlerine gül adı ve şekli vermiş, kimi meşrebine bir çiçek adı takmış. Bütün varlıklar aslında bize dünyanın fani, geçici, yol üstünde biraz dinlenip geçilecek bir gölgelik olduğunu söylüyor. Çiçekler de ömürlerinin kısalığı ile bize bu geçiciliği her an her halleriyle hatırlatıyor. Gönül gözü açık olan atalarımız, şiir diliyle okudukları bu manaları bize bazen fısıltılar bazen gök gürlemesi gibi haykıran mısralarla söylemiş. Atalarımız, üstünde fani damgasını okudukları bu geçici âlemi bir tenezzüh, bir temaşa yeri olarak algılamış, bakmış nakıştan nakkaşa ulaşa-

rak imanlarını tazeleyip pekiştirmiş, bize de ibret alalım diye şiirle emanet etmişler. Söylediğiniz doğru aslında bütün aşklar nasıl o ezeli güzele duyulan muhabbetin ışıkları, tereşşuhları ise bütün çiçekler ve tabiat güzellikleri de sürgüne gönderildiğimiz o ebedi âleme duyulan sevgi, hasret ve özlemlerdir.

Değerli hocam, hepimizin bildiği Nakkaş Sinan'ın çizdiği bir Fatih Sultan Mehmet Han portresi var. O portrede Cihan Hükümdarı Sultan Fatih'in elinde bir kırmızı gül var. Acaba burada nasıl bir mesaj vermek istemiştir Fatih. Bir çiçek ve sultan... Nasıl okumalıyız bunu?

Doğrusunu isterseniz bu konuda b ir şey söylemem zor. Fatih, divan sahibi bir şairdir. Birçok İslâm hükümdarının nail olmak istedikleri İstanbul'un fetih müjdesini gerçekleştiren padişahtır. Bu yüzden Hz. Peygamber'in senasına mazhar olmuş, onun müjdesini gerçekleştirmiştir. Gül, Hz. Peygamber'in remzi olduğuna göre gülü eline alarak poz vermesi, Hz. Peygamber'e duyduğu sevgi ve bağlılığı ifade etmek istemiş olabilir mi, diye düşünmeden edemiyorum.

Anadolu irfanında da çiçeklerin özel bir yeri var. Başta gül olmak üzere çiçeklerin isimleri hem çocuklarımıza hem de yaşadığımız beldelere ad olarak verilmiş. Biraz bu yönümüzü hatırlayalım isterseniz değerli hocam.

Bu sorunuza çiçekleri anlatırken sanırım cevap vermiş oldum. Çiçekler bitkilerin göze en hoş görünen, insanlara zevk, huzur ve ferahlık veren gözdeleridir. Çiçeklere bakınca insanın içi açılır, gamı, kederi gider, gönül ferahlar. Ayrıca İslam'ın akıl ve gönüllerde uyandırdığı dalgalanmalar insanları tefekküre yöneltir. Anadolu insanı bu sebeple çiçekler türlü manalar, remizler yükleyerek daimi tefekkür halinde olduklarını göstermiş. Çiçekler, gönülleri Hakk'a çevrili Anadolu insanının, Cemil-i Mutlak'a, ezeli güzele iştiyakını dile getirmekte en güzel vasıta olmuş. Ecdadımız esma-i hüsna tecellileri ile mest olmuş, gönülde besledikleri özlemlerini, hasretlerini çiçek elçileriyle dile getirmiş; bununla yetinmemiş besteleyip terennüm ederek deruni heyecanlarını ifade etmişler. Çocuklarına çiçek isimleri vermiş, onları çağırırken içlerinden muhabbetlerini de hatırlamak istemişler. Anadolu'da çiçek adı taşıyan pek çok yer var. Bu, çiçek sevgisinin bütün boyutlarıyla yansıması olsa gerek. Yine çocuk, özellikle de şefkat, nezaket ve zarafet timsali kız çocuklarına Ayşegül, Fatmagül, Aygül gibi daha çok çiçekli adlar vermeleri de bahsettiğiniz derin sevginin tezahürü değil de nedir.

Hattatlığının yanında daha birçok sanatsal özelliği bulunan merhum Necmettin Okyay Hoca'nın Üsküdar'daki dört dönümlük evinin bahçesinde dört yüz çeşit gül yetiştirdiği söyleniyor. Çiçeklerin dilinden anlayan güzel adamlar varmış eskiden. Bu bağlamda bugünkü şehirlerimize baktığımızda modern insan neyi kaybetti? Düştüğü bu buhran çukurundan nasıl kurtulacak?

Modern insan, tabiatı kaybetti. Özellikle büyük şehirlerin devasa gökdelenleri arasında gökyüzünü, güneşi, yıldızları kaybetti. Dolayısıyla iç huzurunu elden kaçırdı. Toprağa basamaz oldu. Söylenecek çok şey var ama artık atı alan Üsküdar'ı geçti. Bugün bazı büyük camilerin geniş bahçeleri olmasa güle hasret kalacağız gibi... Yine de balkonlarda az da olsa çiçekler arz-ı endam ediyor. Parklar az da olsa çiçekleri yaşatmaya çalışıyor. Umarım belediyeler daha çok park ve bahçelere yer açar da beton blokları arasında sıkışan ruhlara teneffüs etme imkânları hazırlar.

Sevgili hocam bir de özel bir sorumuz var: Bir çiçek olmak isteseydiniz hangisi olmak isterdiniz?

Bu sorunuza nasıl cevap vereceğimi kestiremiyorum. İmkânsıza cevap biraz havada kalmaz mı? Gül olmak, güle layık olmak... Galiba insan olarak yaratılmak en büyük lütuf, gereğini e tam manasıyla yerine getiremesem de...

Değerli hocam, söyleşimizin sonuna geldik. Bize kıymetli vakitlerinizi ayırdınız, çok teşekkür ediyoruz. Son olarak Gergef Edebiyat Dergisi okurları için bir mesajınız varsa onunla söyleşimizi noktalayalım.

Başta söylemem gerekeni şimdi söyleyeyim: Bu fırsatı verdiğiniz için teşekkür ediyorum. Ben deryadan katre sunmaya çalıştım. Meraklı Okuyucular Beşir Ayvazoğlu, Ahmet Kartal, Cemal Kurnaz, Berat Açıl, Gülay Karaman, Yavuz Bayram, Atilla Şentürk ve daha adını sayamadığım meslektaşlarımızın çiçeklerle ilgili kitap ve makalelerini okuyup daha geniş ve doyurucu bilgilere ulaşabilirler. Azımızı çoğa saysınlar. Bütün dallarıyla edebiyatımızı okuyup anlamak ve yeni yorumlarla, yeni tarzlarla eserler meydana getirmek gibi bir borcumuz olduğunu hatırdan çıkarmayalım. Çiçekleri hayatımızdan uzak tutmayalım. Her ne kadar sürç-i lisan ettikse affola.

NİLÜFER GİBİYİM KÖKSÜZ VE YALNIZ

Yaşar BAYAR

Gittin, fırtınalar başımı eğdi
Hüzün, kol geziyor metrûk gönlümde
Kendimden nereye kaçayım şimdi
Önümü kesiyor ebemkuşağı
Gittin, fırtınalar başımı eğdi

Beklerim ışığın düştüğü yerde
Ararım izini, tozlu yollarda
Nerede sakladın güneşlerimi
Islanmış bir mendil örttüm kalbime
Beklerim ışığın düştüğü yerde

Seninle bir sırrı paylaştık diye
Saatler, zamanın dışına taştı
İçimde hayalin vehmini dinle
Yaldızı döküldü aynalarımın
Seninle bir sırrı paylaştık diye

Bir uzun şiirdir senin saçların
Geceye dolanan keskin bir bıçak
Yokluğun bir hançer, küflü ve soğuk
Beni tutsak kılar kıyılarına
Bir uzun şiirdir senin saçların

Gözlerim boşluğa düştü peşinden
Sustu mevsimlerin mahrem çığlığı
Beni yetim koydun fersiz bıraktın
Çözülüp dağıldı loş hayallerim
Gözlerim boşluğa düştü peşinden

Aysız gece gibi kararttın beni
Nilüfer gibiyim... köksüz ve yalnız
Bu şehir, bu satıh, yalancı mekân
Sularım karardı kuşlarım öldü
Aysız gece gibi kararttın beni

Göğsünde çiçekler bir bahar vakti
Boynuma doladın ipek bir kement
Hasret burcundayım üşür bedenim
Birazdan gün batar dön sularına
Göğsünde çiçekler bir bahar vakti

BİR GÜL DÜŞTÜ
Bekir OĞUZBAŞARAN

Bilmiyorum nerde, nasıl
Omuzuma bir gül düştü
Bir ağaçtan usul usul
Omuzuma bir gül düştü

Derinleri kımıldattı
Günüme mutluluk kattı
Dikeni elime battı
Omuzuma bir gül düştü

Rengi kandan kırmızıydı
Doğanın nazlı kızıydı
Yüreğimdeki sızıydı
Omuzuma bir gül düştü

İncelik derseniz onda
Goncalık derseniz onda
Ecelik derseniz onda
Omuzuma bir gül düştü

Arı ona üşüşmüştü
Bülbüllerle görüşmüştü
Gizli gizli öpüşmüştü
Omuzuma bir gül düştü

ESKİ BİR KİTAP, KURUMUŞ BİR ÇİÇEK, UZUN BİR YOLCULUK (Öykü)

Mehmet PEKTAŞ

Çocukluğunda başlayan kitap sevgisi lise yıllarında tutkuya dönüştü; eline ne geçtiyse okudu, okudu. Okulda adı "kitap kurdu"na çıktı. Ankara'da hukuk fakültesini kazandıktan sonra derslerden arta kalan zamanını da yine okuyarak geçiriyordu. Her ay harçlığının büyük bölümüyle kitap alıyor, boş zamanlarında sahafları dolaşıyordu. Ders çıkışı kitapçıları gezmek için Kızılay'a geçti. Kitap almayı düşünmüyordu, yalnızca gezecekti. Evden böyle sadece gezmek için çıkıp eve poşet poşet kitapla döndüğü, otobüs parasını bile kitaplara verdiği zamanlar oluyordu.

Doğruca Adilhan Kitapçılar Çarşısı'na gitti. Raflara göz gezdirerek kitapların kimisini eline alıp sayfalarını karıştırarak ikinci kata çıktı. Burada bir kitapçının önündeki tezgâh dikkatini çekti. Kitaplar üçer üçer poşetlenmiş, tezgâhın üzerine konulan bir karton parçasına da cüzi bir fiyat yazılmıştı. Bu paketleri tek tek inceledi kitap kurdu. Bir paketin içerisinde Reşat Nuri Güntekin'in Akşam Güneşi isimli romanını gördü. Kitabın ve yazarın isminin altında "YENİ BASKI" yazıyordu, en altta ise NURGÖK MATBAASI, İstanbul-1957. Poşetteki diğer kitaplar, ismini duymadığı iki şairin şiir kitabıydı. Reşat Nuri'nin ölüm tarihini düşündü, hatırlayamadı. Cebinde fazla para olmasa da elinde tuttuğu paketi satın aldı.

Akşam, masasının üzerinde yeni aldığı kitaplar vardı. Şiir kitaplarını bir kenara koyup Akşam Güneşi'ni eline aldı, şöyle bir kokladı. Kitabın kapağı kızılımsı bir renk almıştı. Kapağı çevirdiğinde kitabın üzerinde iki ismin yazılı olduğunu gördü. Birincisi düzgün bir el yazısıyla, mavi mürekkepli kalemle yazılmış ve daha sonradan üzeri siyah renk bir kalemle çizilmiş olan Semiha Kutlu'ydu. İkinci isim ise siyah bir kalemle ve biraz daha bozuk bir yazıyla yazılan İzzet Çalışkan'dı. Aynı sayfada "4'üncü BASKI" ifadesini gördü. Demek ki elinde tuttuğu kitap ilk baskı değildi. "Yeni baskı" ibaresi, basbayağı yeni bir baskıyı ifade ediyordu. Bir sayfa daha çevirince bir tarafta yazarın yeniden yayımlanacak eserlerinin listesinin, diğer tarafta iri puntolarla kitabın isminin yazılı olduğunu gördü. Altta ise Reşat Nuri Güntekin'in bir ithaf yazısı hem el yazısıyla eski harflerle, hem de yeni harflerle yazılıydı:

"Romanımın hakikî kahramanı olan sevgili zevcem
Hâdiye'ye
8 Teşrinievvel 1927
Reşat Nuri"

Kitap kurdu, bir sonraki sayfada kitapların yeniden yayımlanışına dair Hâdiye Güntekin'in açıklamalarını okuduktan sonra kalemlikten bir kalem aldı. İlk sayfadaki İzzet Çalışkan isminin üzerine bir çizik çekti, altına kendi ismini yazdı. Daha sonra da kitabı okumaya başladı:

"AKŞAM GÜNEŞİ
Onu ilk defa Haziran günü Sazlı Pınar yolunda gördüm. Viran bir köprünün başında köylülerle konuşuyordu.

Yakası kapalı boz ceketi, tozlu dolakları, iri dolgun vücudiyle bana evvelâ bir çiftlik kâhyası gibi göründü. Yüzünün yarıdan ziyadesini kapıyan beyaz güneşliği altında yalnız çenesiyle dudakları görünüyordu."

Kitabı çok sürükleyici bulan kitap kurdu sayfaları peş peşe çeviriyordu. Kitabın yetmiş yedinci sayfasını çevirdiğinde karşısına kurumuş bir kır çiçeği çıktı. Çiçeği eline almak isterken birkaç parçası dökülüverdi. Acaba Semiha Kutlu mu koymuştu, İzzet Çalışkan mı, yoksa daha başka biri mi? Kurumuş sarı kır çiçeği bir an için de olsa kitap kurdunun dikkatini dağıtmıştı. Başını kitaptan kaldırdı.

***

1957 yılının mart ayı...

Muammer, her gün olduğu gibi yine durağın karşısındaki kuytu bir köşede sevdiği kızı bekliyordu. Birazdan otobüs gelecek, Semiha otobüsten inip okula doğru yürüyecek, Muammer'se bir gölge gibi uzaktan uzağa onu takip edecekti. Aynı sahne akşam okul çıkışı da yaşanacaktı.

Duygularını bir türlü ifade edemeyen Muammer, Semiha'yla arasında üç büyük engel olduğunu düşünüyordu. Bunlardan birincisi kızın doğma büyüme İstanbullu, kendisinin Anadolu'dan gelmiş bir köylü çocuğu oluşuydu. İkincisi bir bacağının diğerine göre beş santim kadar kısa olması ve aksayarak yürümesiydi. Üçüncüsü ve en önemlisi ise onu tamamen kaybetme korkusuydu. Bu yüzden Semiha, Muammer'in gözünde ulaşılmaz bir sevgili haline gelmişti. Kız ve oğlan birkaç defa birbirlerine "Günaydın." dediler, birkaç defa da "İyi akşamlar." hepsi o kadar.

Aylar, yıllar böylece geçip gitti. Muammer, eski plaktan sabahlara kadar Zeki Müren'in

"Hal-i dilimi şerh edemem kimseye eyvah
Bir ben bilirim çektiğimi bir dahi Allah" şarkısını dinleyerek paket paket sigara içti. Sigaranın birini yakıp diğerini söndürürken o da Semiha için yandı, kül oldu. Sevdiği ile ilgili hayaller kurdu, şiirler yazdı, gözyaşı döktü, kendisini yedi bitirdi. Bu böyle olmayacaktı. Bir şekilde duygularını belli etmeliydi. Önceleri okul yolunda kızın karşısına geçip içini dökmeyi düşündü. Sonra ona bir mektup yazmayı, daha sonra da sırasının altına bir not koymayı... Reddedilme korkusu yüzünden hiçbirini yapamadı.

Bir gün Muammer'in önüne kendiliğinden bir fırsat geldi. Öğrenci işlerine bakan memurlardan birisi hemşerisiydi. Ara sıra onun yanına gider çayını içerdi. Bazen yapılacak iş varsa yardım da ederdi. Bu ziyaretlerden birinde Muammer'i kapıda gören memur sevindi: "Seni bana Allah gönderdi, gel şunları okuyuver, acil daktilo edilmesi lazım." dedi ve Muammer'in eline sınıf listelerini tutuşturdu. Listelerde öğrencilerin ad ve soyadlarından başka anne, baba adları ve doğum tarihleri de vardı. Muammer böylelikle sevdiği kızın doğum tarihini öğrenmiş oldu. Haftaya kızın doğum günüydü. Bu bilgiyi çok iyi değerlendirmeliydi. Ona bir doğum günü hediyesi alacaktı. Önceleri, o zamanlar çok okunan aşk kitabı yazarlarından Kerime Nadir veya Muazzez Tahsin Berkand'ın bir kitabını almaya niyetlendi. Duygularını bu kadar açıkça belli etmeyi doğru bulmadı. Zaten kıza doğum günü hediyesi vermek başlı başına büyük bir adımdı. Sonunda Reşat Nuri Güntekin'in bir romanını almaya karar verdi. Kız olumlu tepki verirse gerisi çorap söküğü gibi gelirdi nasıl olsa.

Ders çıkışı her zaman olduğu gibi otobüs durağına kadar Semiha'yı takip etti. Oradan Ankara Caddesi'ne geçip kitabı satın aldı. Eve varınca kitabı güzelce paketledi, erkenden yattı. Yattı yatmasına ama heyecandan neredeyse sabaha kadar uyuyamadı. Sabaha karşı bir ara içi geçti, çalar saatin sesiyle yatağından fırladı. Takım elbise, kolalı gömlek giydi, kravat taktı, ceketin yaka cebine ipek mendil soktu, saçlarını taradı, briyantin sürdü, kolonya döküdü. Her zamankinden önce otobüs durağının karşısındaydı. Semiha'yı beklerken yol kenarındaki çiçekler dikkatini çekti. Kitabın yanında bir çiçek veremezdi ama kitabın arasına şöyle küçük bir kır çiçeği koysa çok güzel olurdu. Hem niyetini de az çok belli etmiş olurdu. Kolundaki saate baktı, otobüsün gelmesine daha on beş dakika vardı. Hemen çiçeklere doğru giderek rastgele bir tane kopardı. Alelacele hediye paketini açıp kitabın arasına çiçeği koydu. Böylece kitapla çiçeğin kaderi birleşmiş oldu. Bir süre sonra otobüs geldi. Semiha önde Muammer arkada okula doğru yürümeye başladılar. Muammer, bir ara cesaretini toplayıp adımlarını hızlandırdı, sonradan vazgeçip yavaşladı. Kitabı eğer şimdi verirse okuldaki arkadaşlarının dikkatini çekerdi. En iyisi dönüş yolunda vermekti.

Semiha her günkü gibi kendisini kapıda bekleyen arkadaşları Müyesser ve Neriman'a sarıldı. Kızlar kapının önünde sohbet etmeye başlarken Muammer, hiç oyalanmadan doğruca sınıfa çıktı. Kızlar her gün aynı yere oturur, o da Semiha'yı rahat görebileceği bir yere oturmaya çalışırdı. Ders boyu onun ipek gibi saçlarını okşadığını düşünür, hayaller kurardı. Bir süre sonra kızlar sınıfa gelip yerlerine oturdular. Muammer'in kalbi heyecandan küt küt atıyordu. Çok geçmeden hoca da derse girdi. Birkaç haftadır olduğu gibi yine Tevfik Fikret'ten bahsediyordu. Engin bilgisiyle yeni edebiyattan eski edebiyata, oradan mitolojiye geçiyordu. Bu dersi takip etmek için ayrı bir dikkat lazımdı. Not almaksa neredeyse imkânsızdı. Semiha'yla birlikte bir iki kişi daha bu zor işi yapmaya çalışıyordu. Muammer'inse aklı Semiha'daydı.

Dersten sonra Muammer, Semiha'nın peşine düştü. Birkaç defa adımlarını hızlandırıp kıza yaklaştı. Bir türlü cesaret edemediğinden yavaşlayıp arayı açtı. Semiha durağa varmıştı. Muammer yolun karşısındaydı. Bugün bu hediyeyi mutlaka vermeliydi, tüm cesaretini toplayıp durağa vardı. Semiha, onu başıyla selamladı. Muammer'in başı önünde olduğundan bunu görmedi bile. Paketi kızın

eline tutuşturup hızla oradan uzaklaştı. Ağzını açıp iki laf edemediği için yol boyu kendine kızdı, durdu. Eve varınca içeriye giresi gelmedi, gece yarısına kadar o sokak benim bu sokak benim dolaştı, yorgun argın eve geldi. Kafasını yastığa koyduğu gibi uykuya daldı.

Semiha otobüste giderken paketi açtı. Akşam Güneşi, daha önce okumadığı bir kitaptı. Neredeyse hiç konuşmadığı birinden böyle bir hediye almak şaşırtmıştı onu. Bunun kendisine doğum günü hediyesi olarak verildiğini hiç öğrenemedi. Ama yine de mutlu oldu. Ertesi gün Muammer'e teşekkür etmeye karar verdi. Kitabın kapağını çevirip ilk sayfaya adını, soyadını yazdı, yol boyu otuz dört sayfasını okudu.

Ertesi gün okulda Müyesser ve Neriman'a yaşadığı olayı anlattı. Muammer'e teşekkür edeceğini söyledi. Neriman herhangi bir yorum yapmazken Müyesser bu olaya beklenmedik bir tepki verdi. Kızı, sanki annesi babasıymış gibi payladı. Bunun sebebi ise kıskançlıktan başka bir şey değildi aslında. Müyesser hem Semiha'yı Muammer'den kıskandı hem de bir erkekten hediye aldığı için arkadaşını kıskandı. Onu teşekkür etme fikrinden vazgeçirdi. Okul çıkışı hediye gelen kitabı ödünç istedi. Bir gecelik aldığı kitabı bir daha vermeyecekti. Bunca yılın hatırına Semiha, kitabın peşine düşmedi.

Muammer, Semiha'dan herhangi bir karşılık göremeyince iyice içine kapandı. Şiir yazmaya, onu gizli gizli takip etmeye, derslerde onu görecek yerlere oturmaya devam etse de Semiha'yla ilgili hiçbir girişimde bulunamadı. Mezun olduktan sonra bütün şiirleri yaktı, aşkını kalbine gömerek İstanbul'a ve Semiha'ya veda etti. Memleketinde öğretmenliğe başladı, ailesinin münasip gördüğü bir kızla evlendi, çoluğa çocuğa karıştı.

Semiha, okulu bitirdikten sonra bir pilotla evlendi. Eşinin görev yeri olan Balıkesir'de öğretmenliğe başladı. Oradan Konya'ya tayin oldular. Kocası Kıbrıs Barış Harekâtı'nda şehit düştükten sonra öğretmenliği bıraktı, tasavvufa yöneldi. Ömrünü hayır işleriyle geçirdi. 1993 yılının karlı bir kış günü yalnız başına vefat edinceye kadar bir daha hiç evlenmedi.

Müyesser Bursa'ya tayin oldu. Kapağını bile açmadığı Akşam Güneşi ile birlikte pek çok kitabını o sene liseye başlayacak olan kardeşine bıraktı. Oğlanın okumaya niyeti yoktu. Doğru dürüst okula gitmedi, devamsızlık hakkını ilk sömestrde doldurunca okulu bıraktı. Ailede başka okuyacak kimse olmadığından evdeki kitapları komşu kızı Naile'ye verdiler. Naile, çok hisli, nazik, kibar bir kızdı. Kitap okumayı çok sever, onlara gözü gibi bakardı. Kitapların tek bir sayfasını kırıştırmaz, üzerine en ufak bir çizik atmazdı. Hepsini teker teker kaplar; renklerine, boylarına, yazarlarına, yayınevlerine göre raflara dizerdi. Komşudan kitap gelince dünyalar onun oldu. Günlerce uğraştı, cildi dağılmışları yapıştırdı, kapladı. Kitabı baştan sonra ilk okuyan Naile oldu. Yetmiş sekizinci sayfaya gelince çiçeği gördü. O da kitapların arasında zaman zaman böyle çiçek kuruturdu. Çiçeği nazik parmaklarıyla sevdi, hiç incitmeden sayfayı çevirdi. Eğer Akşam Güneşi ve kır çiçeğine sahiplerini seçme hakkı verilseydi, sonsuza kadar Naile'nin yanında kalmak isterlerdi. Ama olmadı.

Naile'nin ablası Sacide Ankara'da okuyordu. Yaz tatili için geldiği İstanbul'dan dönerken kardeşinden okumak için kitap istedi. O da ablasına istemeye istemeye Akşam Güneşi'nin de içinde olduğu birkaç kitabı ödünç olarak verdi. Kitaplara iyi bakmasını, okuyunca geri getirmesini, kimseye vermemesini sıkı sıkı tembih etti. Tahta bir bavulun içinde İstanbul'dan ayrılan Akşam Güneşi ve kır çiçeği bir yurdun metal dolabının üst gözündeydi artık.

Birkaç hafta sonra arkalarından kara kapkara bir haber geldi. Naile feci bir trafik kazasında hayatını kaybetmişti. Onu tanıyanlar kahroldu. Herkes gibi Sacide de bu haberin doğruluğuna inanmak istemedi. Çığlıkları yurdun koridorlarında yankılandı. Kabullenmek çok zor oldu ama hayat devam ediyordu. O günden sonra kitabın cildi dağılmaya yaprakları sararmaya başladı. Sacide, kız kardeşinin hatırası olarak kitaplara uzun süre elini süremedi. Mezun oluncaya kadar o da epey kitap almıştı. Bu kadar kitabı İstanbul'a götürmek çok zor olacaktı. Atmaya kıyamadı. Etrafında kitap kıymeti bilecek kimse de yoktu. "Para istemem. Yalnız kıymetini bilecek birine verirseniz memnun olurum." diyerek Karanfil Sokak'ta bir kitapçıya bıraktı.

Bir ay sonra köy öğretmeni İzzet Çalışkan geldi kitapçıya. Aralarında Akşam Güneşi'nin de olduğu yirmi kadar kitap alıp gitti görev yerine. Hayatı boyunca evlenmedi, yalnızlığını kitaplarla paylaştı. Otuz sene o köy senin bu köy

benim dolaşıp dursa da kitaplarını hiç bırakmadı. Akşam Güneşi'ni baştan sona ikinci okuyan kişi o oldu. Kitabın yetmiş sekizinci ve yetmiş dokuzuncu sayfalarını diğer sayfaları okuduğu gibi okuyup geçti. Çiçeği fark etmedi bile.

Emekli olduktan sonra koli koli kitapla döndüğü Ankara'da bir daire satın aldı. Burada da yalnız yaşadı. Bir sonbahar günü komşular durumdan şüphelenip polisi arayınca öldüğü anlaşıldı. Cenazesi kaldırıldıktan sonra iki akraba eve geldi. Eşyaları bir evkurcuya, yeni sayılabilecek kitapları mahallenin okuluna; kıyafetleri, ayakkabıları, mutfak eşyalarını bir garibana verdiler. Atılacak diğer eşyalarla birlikte kalan kitapları çöpün kenarına bıraktılar. Bir kâğıt toplayıcı kitapları arabasına doldurup götürdü. Belki üç beş kuruş fazla eder diye bunları hurdacı yerine Adil Han Kitapçılar Çarşısı'na götürdü.

Akşam Güneşi ikinci defa bir sahafın raflarındaydı. Bu defaki bekleyiş çok uzun sürdü. Kitabın eskisini de yenisini de alan, satan azalmıştı. Sahaf, biraz hareket olsun düşüncesiyle, seçtiği kitapları üçerli üçerli poşetledi. Akşam Güneşi, iki şiir kitabıyla birlikte bir poşete girdi, tezgâha düştü. Yeni sahibini beklemeye başladı.

***

Kitap kurdu dikkatini tekrar toplayıp sayfayı çevirdi, sekseninci sayfayı okumaya başladı.

SEN DE ANLARDIN

Mehmet GÖZÜKARA

Ya Yunus olsaydın ya Lokman Hekim
Nergisin dilinden sen de anlardın
Kışın kapısıdır eylülle ekim
Mihrican yelinden sen de anlardın

Çiçek ülkesinin çiçekçe dili
Çiçeğin çiçekten olur vekili
Çiçek toprağına sevgi ekili
Koklasan gülünden sen de anlardın

Her çiçeğin ayrı ayrı ismi var
Gök kubbede yer kaplayan cismi var
Sevgilide sevgilinin resmi var
İlimden bilimden sen de anlardın

Kirazda meyvedir, sümbülde koku
Her biri bir kitap en baştan oku
Allah tarafından uğramaz korku
Görünce halinden sen de anlardın

Yeşili var sarısı var alı var
Gövdesi var yaprağı var dalı var
Papatyanın yaprağında falı var
Sevseydin falından sen de anlardın

Laleler ne diyor hârelenirken
Ceylan ne hisseder suya inerken
Keklik koyaklara uçup dönerken
Barutla gelenden sen de anlardın

Ayvanın çiçeği yazın nişanı
Gülünü beklemek bülbülün şanı
Her çiçeğin vardır bir dolaşanı
Reyhalı balından sen de anlardın

Gönülün teridir gülün kokusu
Âşık gözyaşıdır çiğ denilen su
Yaprağı sarartır hasret korkusu
Kuruyan dalından sen de anlardın

Sarmaşığın sarıldığı bedene
Aşkı muhabbeti bağla nedene
Gül-ü Rânâyı sor sevda güdene
Korunu, külünden sen de anlardın

Kendi lisanınca konuşuyorlar
Toprağın üstünde buluşuyorlar
Gözükara gibi alışıyorlar
Yanarak ölenden sen de anlardın

DİLİ ÇİÇEK, AĞZI GÜL

Hayrettin DURMUŞ

Dil, kalbin anahtarı. Dil, gönül hazinelerimizin yağmalanmaması için yaptığımız tılsım. Mevlana ne güzel ifade etmiş. “Dil, tencerenin kapağına benzer. Kıpırdadı da kokusu duyuldu mu ne pişiyor anlarsın.” diye.

Dili doğru olanın hali de doğru olur. İnsanların farklı dilleri konuşuyor olmaları birbirleriyle tanışıp anlaşmaları için değil mi? Bütün dillerin bir tek lisanı yok mu? Lisan-ı hâl. O öyle bir haldir ki kurdun kuşun dilini öğretir insana. Hele ki çiçekler adeta “Gelin bizimle konuşun.” dercesine salınırlar. Gelincik, halaya durur. Papatya, sabırla yapraklarına dokunulmayı bekler. Çiğdem, sarışın bir bakış atar; nergis, dört gözle dinler seni. Mor belemirler, yükseklerde bekler selamlayacağı yolcuyu. Gül, hicabından kızarır. Gelin duvağı, bir konağın kapısında buyur eder sizi. Lale, tekliğe çağırır insanı. Kar her yeri beyaza boyadığında gülümseyerek kardelen boy verir birden. Balkonunuzda açan bir petunya, kaybettiklerinizin hatırasını anlatıp durmaz mı? Yunus Emre “Sordum sarıçiçeğe.” demiyor mu? Onun halini hatırını sorup acısını paylaşmıyor mu? Demek ki sırrına erebilirsen çiçeklerle de konuşabilirsin.

Çiçeklerle olmasa da hemcinslerimizle konuşabiliriz en azından. Öyleyse nasıl konuşmalı, ne demeli?

Güzel söz odur ki süzülerek âlimlerin, ariflerin bağından müjde sunar bizlere mutluluk çağından ve gün olur kutlu bir buyruk gibi gelir hakanlar otağından.

“Konuşurken nelere dikkat etmeli?” diye kendi kendime sordum. Bakalım verdiğim cevapları beğenecek misiniz? İsterseniz aynı soruyu sizler de kendinize sorup cevaplandırabilirsiniz.

Bazı sözler vardır ki bir kez söylemek yeterlidir. Ne kadar güzel olursa olsun, söz tekrar edilince usandırır. Çok çiğnenen sakızın çürümesi gibi. Bazı sözler de vardır ki sık sık tekrar edilir. “Tekrar güzeldir, isterse yüz seksen kere tekrar edilsin.” sözünün sırrı biraz da buradadır. “Bir kişiye kırk gün deli dersen deli, velî dersen velî olur.” sözünü hatırdan çıkarmamalıdır. Bazı sözlerin ısrarla tekrar edilmesi gerekebilir ancak günlük konuşmalarda sürekli aynı dili kullanmak ısıtılan temcit pilavından farklı olmaz. “Aç bırakma hırsız, çok söyleme arsız olur.” sözü üzerinde iyice düşünmek, bir konuşmak, pir konuşmak gerek.

Dostlar arasında konuşurken sırları sayıp dökmemeli. İçinde sakladığın sürece esirin olan sırrın açığa vurduğun zaman seni esir edeceğini daima hatırlamalı.

Kendi düşüncelerimizi benimsetmek için nasihat etmeye kalkışmamalı. Aslında kendimizin daima nasihate muhtaç olduğunu bilmeli. “Kişi noksanını bilmek gibi erdem olmaz.” demişler.

Konuşurken kimseyi asla suçlamamalı, elimizde kesin belgeler olmadan başkalarını yargılama hastalığından vazgeçmeliyiz. Kendi kusurumuzla ilgilenmeliyiz.

Yüzümüze karşı bize övenlerden uzak durmalı, kusurlarımızı yüzümüze söyleyen insanların gerçek dostumuz olduklarını bilmeliyiz.

Düşünmeden konuşursak çoğu kez hata yaparız. Kırk ölçüp bir biçmeliyiz. Düşünmeden konuşan kimse kendini üzecek cevapları duymaya da hazır olmalıdır. “Neden böyle konuştum!” diye üzülmeden önce “Ne söyleyeyim acaba?” diye düşünmek daha iyidir.

İlim ve yetenekle başa çıkamadığımız insanların ardından konuşmamalı, hiç kimseyi arkasından çekiştirmemeliyiz. Bükemediğimiz bileği öpmesini de bilmeliyiz.

İnsanı dili rezil eder. Cahilin susması konuşmasından hayırlıdır. “Dilim seni dilim dilim dileyim!” diye hayıflanmadan önce dilimize

sahip olmalıyız.

Konuşurken kendimizi övmemeliyiz. Sizi başkalarının övmesi önemlidir. Siz kendinizi övmeye başladığınız an aslında kıymetinizi düşürüyorsunuz demektir.

"Cahil cesur olur." derler. Boş teneke güm güm öter ama içi bal dolu bir tenekeye vurduğunuz zaman, tın tın ötmediğini görürsünüz. Konuşmanızdan etrafınızdaki insanlara güzel kokular sinmeli. Kıymetli olan incilerin az bulunduğunu da hatırdan çıkarmamalı.

Sözü yerinde ve zamanında söylemeli, hepsinden de önemlisi daima doğru söylemelidir. Dünyanın hazinelerini de verseler, idam sehpasına da götürseler doğru sözden ayrılmamalı, doğru sözlülerin yardımcısının Allah olduğu hiçbir zaman unutulmamalıdır. Doğruyu söyleyip zincire vurulmak, yalan söyleyerek zindandan kurtulmaktan daha iyidir.

Yaşça bizden büyük, makam ve mevkice kendimizden üstün olan insanlara nasihat etme budalalığına düşmemeli, yeri ve zamanı geldiğinde de zalim hükümdarın yüzüne Hakkı haykırmaktan geri durmamalıyız.

Konuşurken dinleyicinin durumunu daima göz önünde bulundurmalıdır. Sadi'nin söylediği gibi "Mecnunla konuşacaksan eğer sadece Leyla'nın güzelliğinden bahset."

Atalar "Dilin cirmi küçük, cürmü büyüktür." diye boş yere söylememişlerdir elbette.

Güzeller güzeli Resul'ün billur dudaklardan dökülen şu pırlanta söz hayatımızın düsturu olmalı:

"...Ya hayır söyle, ya sus."

Dedim ya bunlar benim cevaplarım. Şimdi sıra sizde.

Dilimizi çiçeklerle bezemeye, ağzımızda gül açtırmaya hazır mısınız?

ÇİÇƏKLƏRİN DİLİ

Oruç Dadaşi ELMAN

Çiçəklər diliylə danışmaq gərək
Yarpaqlar üstündə tanışmaq gərək
Məhəbbət öyrənib, anışmaq gərək
Çiçəklər dilindən paydır sevgimiz

Qızılgül ətrində cənnət izi var
Güllərin könlündə, can dənizi var
Onlarda həyatın gizlin gizi var
Çiçəklər dilindən paydır sevgimiz

Çiçəklər Allah'ın ətir buqçası
Hər çanaq yarpağda şeir taqçası
Doğanın rəngarəng qızıl, aqçası
Çiçəklər dilindən paydır sevgimiz

Hər yarpaq varlığın yaşıl varağı
Açılan çiçəklər onun yarağı
Yaşayış adında olan marağı
Çiçəklər dilindən paydır sevgimiz

Şəhidlər qanından çıxır lalələr
Bayrağı bağrına sıxır lalələr
Əsdikcə, düşməni yıxır lalələr
Çiçəklər dilindən paydır sevgimiz

"Yasəmən" "nərgiz"in gözləyir yolun
"Bənövşə" həsrətdən bükübdür kolun
Sünbüllər ellərə açıbdır qolun
Çiçəklər dilindən paydır sevgimiz

"Süsən"lər susmayıb, danışır axın
Söyləyir dillərə çiçəklər taxın
Sevgiyə bir ürək, bir də gül yaxın
Çiçəklər dilindən paydır sevgimiz

Güllərin hüsnünə heyrandır hamı
Yaşadır Elmanda yaşıl inamı
Gözəllik adından verir ilhamı
Çiçəklər dilindən paydır sevgimiz

ARDIÇ AĞACI
Talat ÜLKER

zamanı emziren yaşlı kamların
tırnakları çağın karnını deşer
sahi anlamı ne bu rakamların
takvimler ömrüme tarih mi düşer

ufuklarda yorgun günün gölgesi
akşamın yüzünü örten peçedir
kime ne anlatır sükutun sesi
bu dil hangi dildir hangi lehçedir

dipsiz karanlıkta kendini yakıp
düşüp kırılıyor boşluğa sesim
böyle beni her gün yalnız bırakıp
nereye gidiyor küskün nefesim

fecrin çilesini çözen parmaklar
ışıkla yamıyor yırtıklarımı
alıp götürüyor hoyrat ırmaklar
uzak denizlere artıklarımı

kendimle cenk eylediğim meydanda
kim dinler ki beni yahut kim anlar
kızıl kıyametler koparken canda
koşup seyrime mi gelir duyanlar

gönül olmazların peşinde avcı
iz sürüp dolaşır uca dağları
akıl bu yargısız infazda savcı
ölüler sigaya çeker sağları

ufkumu ıslatır kirli bir yağmur
göğün eteğinden tutar yıldızlar
toplanıp gelirler elleri hamur
ölü yemeğini pişiren kızlar

yaşamak bir düştür tabiri yasak
aşığa bu demde uyku gerekmez
çıkar gelir ecel ağır ve aksak
yiğide can için korku gerekmez

çaput bağladığım ardıç ağacı
bende dokuz can var sende dokuz dal
senden yüce değil bu darağacı
gayri geçtim senden hayat hoşça kal

HATALARINA BİR NİLÜFER

Nilüfer AKINGÜL

Yıl 2023, aylardan Ağustos. Sıcacığın sıcaktan bunaldığı, cereyanların camlara ve kapılara küstüğü çetin bir yaz gününden yazıyorum. İnsanlar yine aynı! Küresel kötülük, küresel iyilikle göz göze, diş dişe yine savaşta. Bir de safını yitirmişler var ki bunlar iyilerden de kötülerden de daha fazla. Kimlik olgusunu oluşturamamış yahut sonradan şöyle ya da böyle kendi kimliğinden vaz geçmiş insanlarla dolu etrafımız. İyileri iyiliklere küstürenler, küstürdükleri her insana kötü demeyi Amerika kıtasını yeniden keşfedercesine yaymakta ve maalesef kendi ruh aynalarına asla bakmamaktalar. Bir psikiyatristin dediği gibi
"Hiçbir zaman bize gerçek hastalar gelmez. Gerçek hastaların hasta ettikleri gelir."

Peki, insanın cevherinde ve özünde bulunan iyilik, nasıl oluyor da aksi yönde bir tezahüre seyrediyor? İnsan, aslında imtihan dünyasına gelişinden itibaren, geceyle gündüzün birbiriyle olan yarışı minvalinde bir halet-i ruhiyeyle yaşıyor. Hangi duygu gelişirse bütünü ele geçiriyor. Hz. Ebu Hureyre, Allah'ın Resulu'nün (a.s.m) şöyle buyurduğunu rivayet ediyor: "Kul, bir günah işlediğinde kalbinde siyah bir nokta oluşur. Tövbe ettiği takdirde cilalanıp silinir." Başka bir hadis-i şerifte ise ***"Nerede olursan ol, Allah'a karşı gelmekten sakın! Yaptığın kötülüğün arkasından bir iyilik yap ki bu onu yok etsin."*** Bu da demek oluyor ki neye, nereye, hangi şekilde yatırım yaparsa insan, ona göre şekilleniyor.

Tabi bunun için insanın kendini bulması, ben buyum diyebilmesi, iyi ya da kötü bir duruş sergileyebilmesi gerekiyor. Aslında gerek sosyolojik, gerek psikolojik olarak en büyük sorun bu ve bunu özellikle siyaset sahasında normalleştiren "yanardöner" insanlar. Yine Resul-u Ekrem efendimiz (s.a.v): ***"Kıyamet günü Allah katında insanların en kötülerinin şunlara bir yüzle, bunlara diğer bir yüzle gelen ikiyüzlüler olduğunu görürsün."*** buyurmaktadır. Tabii ki bu iman boyutunda olursa, münafık denir; onlar da cehennemin en alt tabakasının ehlidir.

O halde bir Müslüman olarak ne yapmalıyız, nasıl olmalıyız? Bu tür durumlarda aklıma hep nilüfer çiçekleri gelir. Merhum Müslüm Gürses'in de dediği gibi "Hatalarına bir Nilüfer" ilk başta anlamsız gibi görünse de içinde hikmetleri barındıran bir sözdür. Öncelikle, Nilüfer çiçeğinin adını güneşten aldığını söylemeliyim. Suda daimi kalıp da çürümeyen ve cinsinin tek türü bir çiçek olması hasebiyle ona, Farsçada aşkından yanan kor güneş anlamına gelen "holofira" denilmiştir. Daha sonra malumunuz Osmanlı 2. padişahı Orhan Bey'in Yarhisar tekfurunun kızı Holofira'yı kaçırarak evlenip adını Nilüfer olarak değiştirmesiyle, dilimizde nilüfer olarak yer almıştır.

Nilüferler aslında tamamıyla bir ıslah bitkisidir. Genelde bataklık bölgelerinde yetişir ve yetiştikleri ortamı tam manası ile ihya ederler. Her ne kadar vermiş oldukları güzel görüntüleriyle sevilseler de aslında kökleri ile toprağın kalitesini artırır, kokuları ile haşereleri uzaklaştırır ve bulundukları ortamı hem manen hem madden huzura erdirirler.

Bir Müslümanın da bu düsturla hareket etmesi elzemdir, kaçınılmazdır. Nilüfer çiçeğinin özelliklerinden biri de su içinde yaşıyor olmasına rağmen, yaprağına değen bir damla suyun onu çürütüyor olmasıdır. Buradan da aslında birçok mana çıkarılabilir. Nitekim bizi, hep bizden görünenler, bizden olanlar ve bizim onlar için çabaladıklarımız incitmediler mi?

İyi olmak ve iyi kalabilmek duası ile.

GÜLMEDİ DİYE

Hızır İrfan ÖNDER (Sükûti)

Gülşenimde gonca güller açmıyor,
Gülmedi Dilara/m, gülmedi diye!
Nergis bile hiç mestâne geçmiyor,
Gülmedi Dilara/m, gülmedi diye!

Hazan ile bahar bir oldu gitti,
Kardelenle çiğdem sır oldu gitti,
Gelincik sîneme hâr oldu gitti!
Gülmedi Dilara/m, gülmedi diye!

Çehresi sarardı begonvillerin!
Gözleri karardı karanfillerin!
Saçları dolaştı mor sümbüllerin!
Gülmedi Dilara/m, gülmedi diye!

Sükûtîyim ömrüm hep heder oldu!
Derdim bir değil ki binleri buldu!
Bâd-ı hazan esti muradım soldu!
Gülmedi Dilara/m, gülmedi diye!

ÇİÇEKLER
Nurullah ÖZDEMİR

** Bekir OĞUZBAŞARAN Hocama*

Gönül gözü ile nazar edersen
İrenk şekle girmiş yâr çiçeklerde
Sevginin vasfını bulayım dersen
Kucak kucak tarif var çiçeklerde

Nemrut'un nârında nispet ateşe
Şah-ı Gül açtı ya çöl doldu neşe
Yerden arşa kandil sensin menekşe
Dem almış da çiğ çiğ nur çiçeklerde

Yağmurun gözyaşı toprağın âhı
Yaprağın hicranı dalın eyvahı
Ölüyü dirilten aşkın ervahı
Bülbülün figanı sur çiçeklerde

Koparınca kıştan bahar gemini
Alırlar güneşten renkler demini
Susamış yürekler içer zemini
Lezzet-i ilahi bar çiçeklerde

İklimden iklime sevda çekimi
Nakşeder nakşını nakşın Hâkim'i
Yâd eyle Narmânî Lokman Hekim'i
Her derdin dermanı sır çiçeklerde

BABIALİ'DE BİRKAÇ GÜL (Öykü)

Selim ADIM

Güne Hüseyin Abi'nin aşina sesiyle uyandım. Kalın ve güçlü sesini megafon diye kullanıyordu. İstemeye istemeye kalktım. Yorganım bile yorgunluktan ağırlaşmıştı nedense. Hayır hayır! Kirlilikten içine girilesi değildi. Ama mecburdum. İlk geldiğim günden farkı neydi bu eski ve küçük otel odasının bilemiyordum?

Her şey aynı; gece lambası bir yanıyor bir yanmıyor, gardrop bozması dolabın kapısı yine kırık, komodinin çekmecesi hâlâ açılmıyor. Elimi yüzümü yıkadım kahvaltıya indim. Hüseyin Abi güya kendi kendine konuşuyordu, ne konuşması adeta kükrüyordu:

"Güneş bile eskisi gibi doğmuyor, sezeryana kaçıyor zalim!" dedi.

Gülümsedim bu ifade karşısında. Yüzüme sert bir bakış atarak:

"Gülersin teres, ekmek elden su gölden. Sabahlar çekilmez günler yaşanmaz oldu. Erken kalkmanın lezzeti bile acımtırak şu yorgun dünyamda." dedi ve kendisi kadar eski sandalyesine çöküverdi.

"Ne oldu abi ?"

"Ne olacak yine haraç istiyor şeref yoksunları!"

"Verme abi."

"Çok direndim lakin biri gidiyor, biri geliyor. Ne yapacağımı bilemiyorum!" dedi.

***

"Otelin en güzel odasını size veriyorum." diye, süslü laflarla yaptığı peşkeşi dillendiren Hüseyin Abi'nin sesi halâ kulağımda çınlamakta. Avluya bakan pencerenin önündeki iki adet salça kutusuna konulmuş menekşelerden başka güzel ne vardı bu odaya dair? Çoğu kez unuturdum onları sulamayı. Yapraklar kendini koyuverince acır da birazcık su dökerdim toprağına. Günlüğü on liradan kalıyordum dede dostu mekânda. Peyami Safa Sokağı'nın köşe başında bulunan üç katlı on odalı bu eski otel yuvamdı artık. Kırmızı tabelanın üzerine beyaz tonla "Haşim Otel" yazıyordu. Yataklar, ilk alındığı günkü gibi duruyordu. Her katta bir banyo ve wc bulunmakta. Resepsiyonla merdiven dip dibe. Yukarı çıkarken Hüseyin Abi'nin keli her defasında gözüme çarpardı.

Üç ay olmuştu geleli. Çamaşırları yıkayan, Adile Teyze epeyce yaşlıydı. Hüseyin Abi, kimsesi olmadığı için yaptığı iş karşılığı otelinde kalmasına izin veriyordu. Beraber yaşayıp gidiyorlardı. Çamaşırları elle yıkıyordu. Beyazlara beyaz sıfatını yakıştırmak cesaret isterdi. Benek benek ve kanı-canı çekilmiş zayıf ellerle başka nasıl yıkardı ki? Acıdığımdan çoğu kez vermezdim çarşafları. Az yorgun olduğum akşamlarda kendim yıkardım.

Okumak için gelmiştim İstanbul'a. Hem çalışıp hem de okumak çok ama çok zordu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat bölümünü okuyordum. Bu yönüyle çok şanslıydım. Günümüz yazar ve şairlerini görmek tanımak imkânı vardı. Nazım Hikmet'i görmem mümkün değildi, Rusya'daymış ama olsun, gören arkadaşlarından dinleme imkânım vardı. Babıali'de gezmek; kitap okumak, almak zevklerin en büyüğüydü. Gezerken mutlaka önemli bir isme rastlanmak mümkündü.

Çoğu şair ve yazarı görmüştüm. Adaşım, Yahya Kemal'i merak ediyordum, lâkin yurt dışındaymış. Bunları düşününce yaşamak çok zevk veriyordu. Trafik zaten başlı başına bir dertti. Ama her şeye değerdi. Boğaz, Haliç vs... bir de, Eminönü'nde balık ekmek, offf!

Hüseyin Abi, babamdan büyüktü. Dedemin yanında çalışmış uzun yıllar. Sonrasında küçük bir tartışma, ani kızgınlık ve kalkıp İstanbul'a göçmüş. Dedem anlatmıştı birkaç kez; giderken hakkından fazlasını vermiş Hüseyin Abi'ye. O da

aklını kullanıp arsa almış Peyami Safa Sokağı'ndan. Yıllar itibariyle, önce tek katlı ev yapmış kendine, sonrasında odalarını kiraya vermiş öğrencilere. Derken, ikinci ve üçüncü kat bu hale gelmiş otel.

"Çorbamız kaynıyor ya çok şükür!" der her sohbet sonrasında. Oturduğumuzda, uzunca dedemle yaşadığı hatıralarını anlatırdı. Canı sıkıldığı ve birine kızdığı zamanda ağzını doldura doldura galiz küfürler savururdu. Lafı bitirirken de "Çünkü her türlü insanla uğraşmaktan bıktım, usandım." derdi.

***

Okul çıkışı Üsküdar tarafında inşaatta çalışıyordum. İnşaat işi bedenen çok yorucuydu. Lâkin akşam paydos sonrası aldığım günlük yevmiye unutturuyordu tüm yorgunluğumu. Açlıktan gözlerim kararırdı her defasında. Çoğu kez yol üzerinde köşe başında bulunan "Bol Kepçe" çorbacısında kelle paça içerdim. Arkadaşlarım bilmezdi çalıştığımı. İlk derslerde çoğu kez uyurdum. Bu da herkes gibi Hülya'nın da dikkatini çekiyordu. Her defasında "Hüseyin Amca'ya ve Adile Teyze'ye yardım ediyorum." diyerek geçiştirirdim. Yine bir gün gecikmiştim. Hocanın "Ooo, buyurunuz Bey'im! Yine güzellik uykusundan mı kalktınız?" alaylı ifadesi sonrası sınıf gülme krizine kapılmışken cevabı yapıştırdım:

"Hocam, ne yapayım benim uyku saatimle sizin ders saatiniz çakışıyor da..." içten içe gülerek yerime oturdum.

***

Hüseyin Abi bugün alışılmadık kadar keyifliydi. Kahvaltımı bitirmek üzereyken neşeli bir şekilde:

"Yahya Kemal, geliyor musun?"

"Nereye abi?"

"Cuma namazına gidiyorum oradan da her hafta yaptığımız gibi şair ve yazar arkadaşlarla dost meclisi sohbetleri yapacağız. Bugün, Necip Fazıl da gelecek ve yazdığı "Babıali" kitabını tanıtacak." dedi.

"Necip Fazıl mı, şimdi ben onu görebilecek miyim?"

"Nasipse, neden olmasın yavrum? "dedi.

Bugün, özel bir gündü benim için. İçim içime sığmıyordu. Beklenen an gelmişti. Yüzlerce kişi vardı avluda. Üstat, yavaş yavaş geldi. Koşarak elini öptüm. İki saate yakın konuşmasını dinledim. Günümüz olaylarını, yaşanan sıkıntıları ve kitabının yazılış hikâyesini anlattı. Böylesi bir günü yaşadığım için çok sevinçliydim. Babıali'de gezmenin keyfine vardıkça, öğrenmeye olan hevesim gün geçtikçe artıyordu. Avare gezdiğim; zamanı hoyratça kullandığım günlere, saatlere, anlara acımaya başladım. Eyvâhlarım, eyyâmlarım artıkça arttı. Oteldeki odam, artık bana dar gelmiyordu. Hatta eski yatak, komodin, gardrop daha bir sevimli gelmeye başladı. Salça kutusunda bir solup bir açılan menekşelere daha bir özenle bakıyordum. Sevgiyle suluyordum onları. Hüseyin Abi'nin "Hadi Babıali'ye gidiyoruz." cümlesindeki iksiri anlatmam mümkün dâhilinde değil.

Hüseyin Abi'yle akşamları ortalık sakinleşince, beraber kitap okuyorduk. Yeni çıkmış dergilerdeki makaleleri yorumluyor, fikir teatisinde bulunuyorduk. Müthiş bir keyif alıyordum. Dergide yazısını okuduğum kişinin, kendimce yorumladığım ama anlamadığım taraflarını şair ve yazarına sorup cevabını almak... Bunlar okulda da çok işime yarıyordu. Her sabah kavga ettiğim hocam, bendeki bu değişimi çözmeye çalışıyordu.

Otelin dar ama sıcacık lobisi nelere şahit oluyordu anlatamam. Hüseyin Abi'de güzel şiirler yazardı. Ama daha da önemlisi, tok sesiyle çok güzel şiir okuyordu. Altmış sekiz kuşağının tüm temsilcileri gibi okumuş, entelektüel kişiliğinin yanında etkili konuşma ve ikna kabiliyeti vardı. Her Babıali ziyaretimizde tanıştığımız kendince derya olan şair ve yazarların her bir cümlesi, hal ve hareketi bana bir ders oluyordu. Mevlâna'nın dediği gibi "Her gün onlarca öğretmenim olur benim." sözünün sırrı bu olsa gerek. Hayatı artık daha bir seviyordum. Öğrenme, yazma ve okumayı geciktirdiğim her ânı zayi sayıyordum. Yine Mevlâna Hazretlerinin dediği gibi; "Sevmek ne kadar güzel şey, lakin düşünsenize sevmeyi yaratan Allah'ı, o ne kadar güzeldir değil mi?"

Yine kitap almak bahanesi altında kimleri görürüm hayaliyle çarşıya çıkmıştım. Tam Babıali yokuşuna geldim bir de ne göreyim.

Nazım Hikmet, Peyami Safa ve Necip Fazıl karşıdan geliyorlardı. Ayaklarımın bağı çözüldü. Üç ulu çınar. Necip Fazıl Üstadı dinlemiş-

tim. Etkili ses tonu, belagati ve akıcı anlatım kabiliyeti karşısında büyülenmiştim adeta. Lâkin uzun boyu, gri takım elbisesi ile Nazım Hikmet, yolun soluna doğru iyice yanaşarak durdu. Hararetli bir şekilde Necip Fazıl'a uzanarak:

"Sana bu konuda katılmıyorum mîrim" dedi. Peyami Safâ araya girerek:

"Dostlar, ikinizi de çok iyi anlıyorum. Ancak bu böyle ulu orta konuşulacak mevzuu değil. Akşama doğru, üniversiteden bir iki hocayı çağırırım. Ortak karar vereceğimiz bir yere gideriz. Çay içer, sohbet eder tartışırız, ne dersiniz?" diye konuşuyorlardı.

Acaba ne konuşulacaktı? Neleri tartışacaklardı? Dünya görüşleri çok farklıydı. Yerine göre hakarete varan tartışmaları bile oluyormuş. Necip Fazıl da, Nazım Hikmet de kendi görüşleri yüzünden müteaddit defalar hapse girmişlerdi. Hüseyin Abi, birçok kez katılmış bu toplantılara hatta otelin kahvaltı salonunda birkaç kez de kendisi ağırlamış misafirlerini. Hemen aklıma bu üç çınarı, otele davet etmek geldi. Hüseyin Abi, memnun bile olurdu. Koşarak selam verdim.

"Selamünaleyküm, ey ulu çınarlar!"

Üçü de şaşkınlıkla bana doğru baktılar. "Buyur genç!" dedi Peyami Safa.

"İzniniz olmadan, konuştuklarınıza kulak misafiri oldum. Ben, Hüseyin Hilmi Çaba'nın yakınıyım. Hani şu, Haşim Otel var ya, oranın sahibi..."

Necip Fazıl:

"Ha, şu bizim Hüseyin! Sen, nesi olursun onun?"

"Yakınıyım, aynı zamanda o otelde kalıyorum. Edebiyat bölümü öğrencisiyim."

Üstat sözünü yineleyerek sordu:

"Gözüm, seni bir yerden ısırıyor ama..."

Heyecanım, artık doruk noktasındaydı. Dizlerim, bedenimi taşımamakta ısrar ediyor, zangır zangır titriyordu. Heyecanlı ve titrek bir sesle cevap verdim:

"Haklısınız üstadım. Geçen gün, kitap tanıtımınıza Hüseyin Abi'yle beraber katıldık. Sohbetinizi sonuna kadar, ön sıralarda dinledik."

Elini, yüzüne doğru götürerek başını salladı ve:

"Evvvet, şimdi oldu" dedi.

Yine, bütün cesaretimi toplayarak ayağıma kadar gelen bu fırsatı ganimete çevirmeliydim. Aceleci ve heyecanlı bir şekilde önerimi sundum:

"İzniniz olursa, bir önerim olacak sizlere. Bu akşam yapacağınız toplantıyı, bizim otelde yapamaz mısınız ?"

Nazım Hikmet; elini, omzuma uzatarak beni kendine doğru çekti.

"Bu genci kıracağıma kafamı kırarım." dedi.

Kıvırcık ve sarı saçlarını taşıyan başını göstererek. Evet, dediler ve ayrıldık. Bir kuş muydum? Hayaller âleminde mi yaşıyordum? Bedenim, niye bu kadar hafifti? Allah'ım, biri beni çimdiklese de kendime gelsem. Koşuyordum, durmadan koşuyordum. Otele gelmiştim. Nefes nefese içeri girdim.

"Oğlum, bu ne hal?" dedi Hüseyin Abi. "Kaç kurt boğdun?" Ağzımı bir türlü toparlayamıyordum ki cevap vereyim. Ellerim dizlerimde "Gelecekler, buraya gelecekler!" dedim.

Hüseyin Abi, iyice şaşırmış ve biraz da korkmuştu.

"Kimler gelecek, yoksa o pe...venkler, yine haraç almaya mı gelecek?"

"Yok, yok! Necip Fazıl, Nazım Hikmet ve Peyami Safa buraya gelecekler.

Hüseyin Abi, tok sesiyle adeta gürledi:

"Hadi canım sen de! Doğru mu söylüyorsun?"

"Evet, hazırlık yapalım Abi. Biraz, poğaça, simit, bisküvi falan alalım olmaz mı?"

En az, benim kadar heyecanlanan Hüseyin Abi elini cebine atarak:

”Al şu parayı, çabuk git o söylediklerini kap gel!”

Adile Teyze’ye bağırdı:

“Adile Hanım, şu girişi ve kahvaltı salonunu son bir kez kolaçan et ve öyle çık!” dedi.

Beklenen an gelmişti.

Otelin karşı caddesi üzerinde bulunan yaklaşık yüz-yüz elli metre mesafedeki fırına normal günlerde iki dakikada gelirdim. Bu gün yol bitmiyordu bir türlü. Koşar adımlarla yürüyordum ama mesafe inadına direniyordu.

“Yahya Kemâl, Yahya Kemâl!”

Son anda, ismimin bağırıldığını duydum. Sağa sola döndüm. Kırtasiyeci Faruk Nafiz Abi, dükkânın kapısına sol yanını yaslamış, sağ ayağı sol ayağına bitişik vaziyette peş peşe konuşmaya başladı:

“Oğlum, sağır mısın? İki saattir bağırıyorum, âşık mısın?”

“Buyur, Faruk Nafiz Abi!”

“Nereye, böyle koşar adımlarla?”

“Şeyyy ağır misafirlerimiz var da! Onlara ikram edilecek bir şeyler alacağım.”

“Kimmiş o ağır misafirler?”

İçten içe kızıyordum ama belli etmemeye çalışıyordum. “Şimdi nerden çıktı bu adam? Benim aceleme bak bunun ahiret suallerine bak!”

“Tanır mısın bilmiyorum ama? Necip Fazıl, Nazım Hikmet, Peyami Safâ ve birkaç profesör otele sohbete gelecekler.”

“Allah, Allah! Şu bizim yazar takımından bahsediyorsun değil mi?”

“Evet, evet! Onlar.”

“Hüseyin’e söyle bir sandalyede bana ayırsın.”

“Tamam, tamam söylerim.” Çok geç kalmıştım; ya geldilerse ayıp oldu vallahi. Kendi kendine söylenmeyi bırak da koş, koş!

Mahallenin tek fırıncısıydı; İspirli Hüseyin Rahmi abi. Çok güzel Trabzon ekmeği, mısır ekmeği, kepek ekmeği yapardı. Diğer unlu mamulleri de güzeldi. Hatta mahalleli kadınlar ona dua bile ederlerdi bizi zordan kurtardı diye.

“Selâmunaleyküm, abi can”

“Ve aleykümselam Yahya Kemâl.”

“Bana iki kilo karışık kurabiye yapsana, tazeler değil mi?”

“Sorduğun soriye bakk yegenim!” dedi yöresine has şivesiyle. “Daha yeni çıhtı ocahtan, ağzınıza da layık... Bugün hayırdır iki kilo, ziyafet mi vardur?”

Haydaaa! Şimdi gel bi de buna haber anlat. İçten içe kızıyordum ama hepsi büyüklerimdi ve sordukları da abes değildi. Sadece aceleciliğimdi ortalığı karıştıran.

***

“Hüseyin Abi masalar tamam, tabakları ağzı bir doldurdum. Çaylar da hazır.”

“Tamam yavrum, gel biraz dinlen nerdeyse gelirler şimdi.”

“Çok heyecanlıyım abi!”

“Normal, nerdeyse benim bile yüreğim yerinden kalkacak.”

Tarihi bir gündü benim için. Ömrüm boyunca unutmayacağım onları. Yazdıkları yazılar, makaleler her gün on binlerce kişi tarafından okunuyor. Tek hayalimdi onlar gibi olabilmek. Ya kitapları, bestseller hepsi. Yok satıyorlar, imza günlerinde Babıali’de kıyamet kopuyor adeta. Hatta geçen ay Orhan Selim adıyla “İt Ürür Kervan Yürür” kitabını çıkardığında ortalık karışmıştı. Polisler, askerler Nazım Hikmet’i fellik fellik aradılar ama bulamadılar. Tebdili kıyafetle geziyormuş.

Anlamadığım şu, dünya görüşü ne olursa olsun, yazan-okuyan adamdan ne zarar gelir ki? Niye böyle her şeyin üstü kapalı? Neden ka-

palı kapılar ardında oyunlar oynanıyor memleketimin üzerine? Necip Fazıl ile Nazım Hikmet yıllarca sıkı dostluk yapan iki mütefekkir. Zamanla yollar ve mekânlar değişmiş. Bu hayatın doğasında var. Görüşleri taban tabana zıt ama bir araya gelip hararetli tartışmalar yapsalar da sonuçta arkadaşlar. Birbirlerine nice mektuplar yazmışlar. İnsanın aklına gelmiyor değil bir adam, nefret ettiği birine neden mektup yazsın ki? Bak, şimdi de buraya beraber gelecekler. Böylesi toplantılarda öylesi beyin takımından ne fikirler çıkar. "Güzel günler göreceğiz, çocuklar." diyormuş her toplantı sonrası Nazım Hikmet.

Hüseyin Abi anlatmıştı.

"Nazım Hikmet, Sultanahmet hapishanesinde yatarken Necip fazıl onu ziyarete gitmiş. Necip Fazıl kadim dostuna:

"Nazım'ım, benim rejimim olsa seni asardım. Fakat bu hiçlik rejiminde (Milli şef dönemi) fikirsiz ve imansız insanların seni süründürmesinden müteessirim. Onun için ziyaretine geldim." demiş

Nazım Hikmet de bu konuşmaya cevaben:

"Benim de rejimim olsa, ben de seni asardım. Sonra da darağacının başında ağlardım. Seni anlıyorum. Bil ki bu soylu tarafının daima takdircisi kalacağım." demiş.

Yine başka bir anekdotta şöyle anlattılar:

Necip Fazıl, bir röportajında, kendisine soru sormak gayesiyle söz alan şahsın, Nazım Hikmet ile ilgili atıp tutması üzerine, sinirlenir ve:

"Yahu, sen ne diyorsun, ben sağcıymışım da Nazım solcuymuş da biz birbirimizin düşmanıymışız da yok daha neler neler. Ulan hıyar! Biz Nazım ile bütün gün siyaset tartışır akşam olunca da Beyoğlu'nda beraber kız tavlardık, ne diyorsun sen be!"

İşte böylesi bir dostluk.

"Hüseyin Abi, Hüseyin Abi!"

Koşarak gelen on üç, on dört yaşlarında bir delikanlıydı.

Hüseyin Abi ile dışarı fırladık.

"Ne var çocuk, ne oldu?" dedi, Hüseyin Abi.

"Abi, Babıali karışmış. Polisler, Nazım Hikmet ile Necip Fazıl'ı yakalayıp götürmüşler. Peyami Amca, beni size gönderip haber vermemi söyledi."

Boğazım, düğüm düğüm olmuştu. Sıktığım yumruklarımı otelin demir kapısına olanca gücümle vurmuşum. Kırılan cam ve kanayan elim değildi. Bedenim doğram-doğram, kanayan yüreğimdi.

Bitti.

ÇİÇEKLERİN DİLİ
Ali AĞIR

Seher vaktinde «Hû» sesi
Yapraklarda çiğ busesi
Kızıllık bürürken ufku
Can tazeler Hay nefesi

Gün doğumu hasret diner
Duâ çıkar, rahmet iner
Ötelerden gelen koku
Yavaş yavaş ruha siner

Ezelden semaya bakar
Güneş sarar, yağmur yıkar
Toprağın bağrında uyku
Rüyalar bahara çıkar

Esen yelle kıyam, secde
Bin bir telaştan âzâde
Ne bir kaygı ne de korku
Hüzünden uzak âsûde

Zaman şâhit her ânına
Mevsim mevsim elvanına
Sevdâ mehtabının şavkı
Düşer yürek ummanına

Moru, sarısı, yeşili
Papatyası, karanfili
Tesbih eder yüce Hakk'ı
Çiçeklerin sessiz dili

CEMRE

Yunus LAÇİN

Cemre-i ûlâ evvela, havaya düşer,
Zemherin hükümranlığı, hâr ile söner,
Nevbahara, diriliş muştusudur şubat,
Onunla neşata kavuşur, nebatat.
Şerefyap olur beşer, sıcaklığıyla safayap,
Sâki, doldur peymaneyi, mestan eylesin şarap,
İçelim şevk ile harabatta düşelim bitap.

Akabinde, cemre-i sâniye düşer suya,
Hay ile coşar cuybarlar martta,
Çözülür buzlar, çavlanlar çağlar,
Menderes, ovalarda halaya kalkar.
Kılcalına yürüdükçe can suyu, çiçekler açar,
Toprağı bin bir renkle donatır bahar,

Nihayet cemre-i salisle düşer, toprağa nâr,
Ba'sü badel mevt ile canlar bağışlar.
Eşref-i mahlûkata feyizdir o yâr.
Rayiha cümbüşüne karışır, fesleğenler, ıtırlar

Kardelenler, dağlar başına duvağı takar,
Beyaz gelinciklere, gülden kurdeleyi bağlar,
Bülbül şakımaya başlar serenadını
Neyzen besteler nevruzun naadını.

Ve son cemre kıvılcımı, düşer yüreğe,
Aşk-ı niran ile nam salar, dilden dile.
Zaman ve mekân nedir, bilmez mesafe,
Ferhat, Şirin için dağları deler seviyle.

Aşk, her dem demlenir, demleri hârelenir,
Gözler mehtaba imrenir, merceği hâlelenir.
Yüreğe cemre düşer, Yusuflar parelenir,
Yüreğe aşk düşer, ocaklar ferhanelenir.

Aşk gelince cümle eksikler biter,
Akıl seyyah olur, kulak duymaz, gözler körlenir.
Yüreğe düşer cemre, bakar ki kendine eş,
Visali ile şad olur, fırakı ile çilekeş,
Âşık, anlar ki aşkın kendisidir ateş.

Hülasa kelam; cemreye vesselam,
İnsanın gaye-i hilkatinin özüdür aşk.
İki gönlü birleştiren sarmaşıktır aşk,
Maşuku ararken kendini bulmaktır aşk.

DİVAN ŞİİRİNDE ÇİÇEKLERİN DİLİ

Melek AKTEMUR

Türk edebiyatında divan şiiri birbirinden güzel imgelerle doludur. Şairler hayatın gerçeklerini hayal üzerinden kurgulayarak dünya görüşü ve toplumun anlayışını şiirlerine yansıtırlar.

Yazdıkları şiirleri süslemek ve güçlendirmek amacı ile sevgiliyi ve ona benzeyen çiçekleri kullanırlar.

Nola gönlüm aruzun isterse canun kametün
Resmidür âlemde bülbül gül sever pervane şem.
(Fuzûli)

Günümüz Türkçesi ile:
Gönlüm yanağımı canım da boyunu isterse ne olur
Bülbül gülü, pervane mumu sever. Bu dünyanın âdetidir.

Fuzûli 16. yy'da yaşamış, divan şiirine getirdiği yenilik ve bakış açısı ile şiirin en usta isimlerinden biri olarak kabul edilmiştir.

Divan şairi üstat Fuzûli şiirinde "Bülbül gülü pervane mumu sever." derken bülbül ile gül meselesine göndermede bulunur. Bülbül-gül aşkı divan şiirimizin muhteşem bir örneğidir. Bülbülün gülü sevmesi nasıl bir âdetse insanın da sevgiliye olan tutkulu aşkı böyledir.

Aceb bi bağ kenarında dursa lale hacil
Ki lalezarı cemalinde hur-u zarındır.
(Ahmet paşa)

Günümüz Türkçesi ile:
Bağ kenarında utangaç dursa lale buna şaşılır mı?
Çünkü senin lale bahçesine benzeyen yüzüne o da düşkündür.

Ahmet Paşa 15 yy'da yaşamış şair ve ilim adamıdır. Kendisi Bursalı olup müderrislik ve kazaskerlik yapmıştır.

Lale zamanla kabul görmüş bir çiçektir. Sonradan yetiştirilip değer gören bu çiçek, Lale Devri olarak bilinen dönemde halk ve seçkinlerin gözdesi olmuştur. Avrupa'ya ihracı ile uluslararası üne sahip olan lale bilhassa sevgilinin güzelliğini imgeler. Üstteki beyitte Ahmet Paşa, laleyi sevgilinin yüzünü belirtmek için kullanmıştır.

Aruzu ruhsar-u zülfün ey letafet gülşeni
Biri gül biri karanfil biri sünbüldür bana
(Necati)

Günümüz Türkçesi ile:
Ey inceliğin çiçek bahçesi; yanağın gül, yüzün karanfil, saçın sümbüldür.

14. yy'da yaşamış olan Necati, şiirleri ile divan edebiyatının temelini oluşturan şairlerdendir. Şair Ahmet Paşa'nın kendisi ile ilgilenmesinden sonra tanınmıştır.

Şairler çiçek imgeleri içerisinde gül ve laleden sonra en çok sümbülü kullanmıştır. Özellikle sevgilinin saçına benzetmede sümbül kullanılır. Sümbül Osmanlı ve Avrupa'da çokça sevilen ve aranan, hakkında şiirler yazılan çiçekler arasında yer almıştır.

Bu ne yüzdür bu ne gözdür bu ne zülfü bu ne bala,
Biri lale biri nergis biri sünbül biri tuba.

Günümüz Türkçesi ile:
Bu ne yüz bu ne göz bu ne saç ne yücelik
Biri lale biri nergis biri sünbül biri tuba ağacı
(Ahmedî)

Ahmedî, 14. yy divan şairlerinden olup edebiyatımızda "İskendernâme" ve sonundaki "Dâsta-ni Tevarihi-i Müluki Âl-i Osman" bölümü ile şöhret bulmuştur.

Şiirde imge benzerlikle alakalıdır. Nergis şekil ve benzeyiş olarak göze benzer. Bundan dolayı şairler nergisi sevgilinin gözüne benzetirler.
Dürr-ü yakut ile bir nahli murassa sandum
Erguvan üzre dökülmüş kataratı emtar
(Bâki)

Günümüz Türkçesi ile:
Erguvanların üstünde toplanan yağmur damlalarını gelin ağacı üstündeki inci ve yakutlar zannettim.

16. yy 'da yaşayan Bâki şüphesiz divan edebiyatında şiire biçim ve içerik bakımından birçok yenilik getirmiştir. Şairler sultanı olarak bilinen Bâki, Kânuni için yazdığı mersiye ile şöhrete ulaşmıştır. Yukarıdaki beyitte, yağmur damlaları eyvanların üzerinde toplanınca ortaya güzel bir görünüm çıkar. Bâki bu görüntüye nazire yaparak sevgilinin güzelliklerini inci ve yakuta benzetmektedir.

Merhabaya elin açarsa ider ol gonca
Bize bir vird ile beş gonca-i zambak teklif
(Zâti)

Günümüz Türkçesi ile:
O gonca merhaba demeye elin açarsa
Bize gül ile beş zambak teklif eder

Divan edebiyatının önemli şairlerinden biri olan Zati 16. yy'da yaşamış olup dönemin en çok şiir yazan şairlerindendir.

Beyaz rengiyle saflığın ve masumiyetin simgesi olan zambak divan şiirin de pek çok divanda yer alır. Sevgili imgesini nitelemek için kullanılan zambak aynı zamanda cesaret çiçeği olarak da anılır. Aynı zamanda dini bir imge olmuştur.

Süzeni müjgani geçdükçe dili pür dağdan
Sanuram işler harir üzre karanfil nakşını
(Nev'î)

Günümüz Türkçesi ile:
O iğne gibi kirpiği yara dolu gönlümü geçtikçe
Sanırım gönlüme karanfili nakşediyor.

16. yy'da yaşamış olan şair züht hayatına ilgi duyan ve şiirlerinde bu yönü ağır basan bir divan şairidir. Karanfil divan şiirinde en az kullanılan çiçeklerden olup renk ve mahzunluk üzerinden sevgili, gönül ile ilişkilendirilir. Gönül yarası tabiri ise karanfil ile ilişkilendirilmektedir.

KOŞMA – DAİM DİLİMDE (ÜÇLÜK ZİNCİR BEND)

Haluk TANRIVERDİ

Sayılı nefestir alıp verdiğim,
Verdiğim sözümden geri dönmedim,
Dönmedim yüzümü senden sevdiğim.

Sevdiğim senden hiç umut kesmedim,
Kesmedim ilgimi senin sevginden,
Sevginden gönlümü sinip küsmedim.

Küsmedim bir lahza, yârim, özünden,
Özünden yayılan ıtır sendendir,
Sendendir Âlimî, geçmez nazından.

EZAN ÇİÇEĞİ
Mahmut TOPBAŞLI

Her hikâyenin bir şiiri olamayabilir ama her şiirin mutlaka bir hikâyesi vardır. Şairin duygu dünyası yaşadığı hikâyenin şiirini kurmaya hazır bir yoğunluktadır. Bu duygu yoğunluğu şiir kuşunun uçmaya hazır olduğunun ifadesi olarak kendini belli eder.

Kendi adıma her şiirimin bir hikâyesi vardır desem abartmış olmam. Yani şiiri yazmış olmak için değil yaşanmışlıkların hissiyatıma yaptığı derin uyarıların tesiriyle kaleme alıyorum. Konu başlıkları olarak düşündüğümde bir fetih şiiri, fatihane bir duyguya erişmeden çiçeklenmez. Ramazan iklimini yaşamadan yazılacak bir bayram şiiri yavan olur. Çocuklar için yazılacak bir şiir çocukça duygulara kapılmadan, çocuğun gönül dünyasına asla dokunmaz.

Ezan Çiçeği şiirimizde yaşanmış güzelliklerden süzülen bir hikmet şiiri oldu. Sait Başer Hocayla Karasu sahilinde yaptığımız bir "Botanik Kumsal" gezisini HİKMETİN PEŞİNDE başlığıyla yazmıştım. Sait Hocanın ruhumuza nakşettiği çiçeklerle ilgili bilgiler ve ilahi hendese çerçevesindeki anlam yüklü yönlendirmeler "Âlem-i Tabiat"a başka bir gözle bakmamıza vesile olunca evimizin etrafındaki Ezan Çiçekleri vaktini hasretle bekler olduk. Tam akşam ezanı okunurken, ezan çiçeklerinin bolca boy verdiği mekâna maaile koşturup, onların lisan-ı hâl ile çıkardıkları zikir sesine ve goncadan çiçeğe yükselişine gözümüzle şahitlik etmenin lezzetine alıştık.

İşte böyle bir akşamda bir yanımda eşim ve kızım, öbür yanımda oğlum ve torunum eve dönerken şiir atına binerek Ezan Çiçekleriyle göğe yükseldiğimi hissetmiştim. Sesli olarak dilime yapışan "Şehadet zamanı ezan çiçeği" mısrası, eve ulaşınca bir esere dönüştü. Rabbim ilhamımı eksik etmesin inşallah. Nice hikâyelerle nice şiirlere erişmek dileğiyle...

EZAN ÇİÇEĞİ

Gönlümde yeşeren nice duyguda
Şehadet zamanı ezan çiçeği
Varlığı hikmetle gören vurguda
Mânânın nişanı ezan çiçeği

Akşamın selamı solan yaprağa
Kuşlar veda eder dalgın ırmağa
İblisin kurduğu bunca tuzağa
Ruhumun isyanı ezan çiçeği

Öyle açılır ki göklere taşar
Sarının kaç tonu ufuklar aşar
Yürekler kabarır akıllar şaşar
Yerin asumanı ezan çiçeği

Gonca damla damla umut saçarken
Davudi bir seste gönlüm uçarken
Tekbirlerle teker teker açarken
Kaplamış cihanı ezan çiçeği

Ufukları bürür iken hoş nida
Vaktin merhununda giden istida
Solgun güneş ediyorken elveda
Yarının kurbanı ezan çiçeği

Yeşilin kalbinde bulur kendini
Yaprak yaprak açar yıkar bendini
Sükûnetin bahçesine derdini
Dökenin hayranı ezan çiçeği

Kün emrini bir lahzada seziyor
Ezan sesi bağlarını çözüyor
"Ey insan ibret al, öze dön!" diyor
Uyarıp insanı ezan çiçeği

Zamanı kucaklar ezan çiçeği
Hikmetleri saklar ezan çiçeği
Yürekleri yoklar ezan çiçeği
Canımın cânânı ezan çiçeği

ÇİÇEK DİLİ YÜREK DİLİ

Cafer Tayyar TAŞYÜREK

Gülü tarife ne hacet, ne çiçektir biliriz.

Ah şu çiçeklerin dili olsa da söylese...

Sahi, dilleri olsa ne söylerler? Ya da bizim kulaklarımızla duyamadığımız neler konuşuyorlardır kendi aralarında? Kulaklarımızla duyamadığımız ama yüreğimizle duyduğumuz sırların ifşacısı olabilirler mi? Belki de onlar bizim dilimizi anlıyor ve bizim söyleyemediğimizi bizim adımıza söyleyerek ne büyük iyilik yapıyorlardır. Çiçeklerle konuşup anlaşabilmek için olağanüstü bir özelliğe sahip olmak gerekir mi bilmem ama yürek dili ve yürek kulağına ihtiyaç olduğu kesin.

Bizim Yunus, o dilden anlayan nadide bir yüreğe sahipti ki çiçeklerle ve dilini bilmediğimiz birçok şeyle konuşabiliyordu. Öğrendiklerini bizimle paylaşması ne büyük incelik.

Sordum sarı çiçeğe
Annen baban var mıdır?
Çiçek eydür derviş baba
Annem babam topraktır.

Çiçekleri sevmek onların dilinden anlamak ince bir yürek ister. Yüreğinde çiçek olan, her yeri çiçek bahçesi olarak görmek ister. Fuzûlî olur gelir gönül,

Ârızun yâdıyla nem-nâk olsa müjgânum n'ola
Zayi olmaz gül temennâsıyla virmek hâra su

Ve gül aşkıyla döktüğü gözyaşlarına bile şükreder, o gözyaşlarıyla iftihar eder. *Gül açsın ben daha nice gözyaşı dökmeye razıyım,* der.

Gül sevdanın en güzelini anlatır bize. Sevdiğimizin yoluna gül sereriz, koynuna gül doldururuz. Gül kokusunu içimize çeker aldığımız nefesin farkına varırız. İnsanoğlu öfkesini, kızgınlığını, eleştirilerini ölçüsüzce bir çırpıda söyleyiverir hiç zorlanmaz. Lakin sevdiğini söylemek zordur. Telaffuzu en zor cümlelerden kabul edilir "seni seviyorum" demek. Biz zor söyleriz hatta söyleyemeyiz de çiçekleri konuştururuz kendi adımıza. Kırmızı güle seni çok seviyorum dedirtiriz; pembe güle gönlüm sende diye söyletiriz. Beyaz papatyalar bizim adımıza konuşur saf, masum şekilde ve sonsuz sevgimizi fısıldar. Beyaz karanfille saf ve temiz aşkımızı ilan ediveririz. Menekşe sevdiğimize bağlılığımızı bizden önce ifade ediverir. Aslında çiçekler bizim konuşmaya cesaret edemediklerimizi bir çırpıda söyleyiverirler. Sevdiğine gül almayanları kalpsiz zannetmemek lazım.

Genç torun ninesini yakalamış her konuda konuşturmaya başlamış. Konuşa konuşa konu aşka sevdaya gelmiş. Heyecanlı torun soruvermiş ninesine: "Dedem sana hiç gül aldı mı?" diye. Gül gibi kızaran nine: "Evladım bilirim deden beni çok sever, sevgisini her zaman göstermez. Bana gül almadı ama aldığı her fistan, her şalvar, her yazma hep güllü olur." demiş. Ah eskilerin hiç eskimeyen ince ruhu.
Her yüreğin sevdasını ortaya koyan bir çiçeğimiz de laledir. Kayıp hazinemiz diyenler de, gizli hazinemiz diyenler de vardır. Bizim öz malımız olmasına rağmen 16. asrın ortalarında Avrupa'ya götürülmüş ve çeşitlendirilmiştir. Bugün maalesef lale deyince Hollanda akla gelmektedir. Oysa laleyi lale yapan her yerde kullanan bizim atalarımız olmuş. Lale kelimesinin Allah kelimesiyle aynı harflerden oluşması, lale kelimesinin tersten okunuşu *Hilal* kelimesini vermesi tasavvuf ve edebiyatımızda laleye güçlü bir yer vermiştir. Özellikle başta cami, dergâh ve devlet dairelerinin misafir kabul salonlarının süslenmesinde lale ön planda olmuş. Genç kızlarımız işlemelerinde, kilim dokumalarında laleyi unutmamışlardır. Tarihimize isim olmuş, yüreğimize ses. Çabuk solan çiçek olmasından dolayı olsa gerek sevgiliye sunulamasa da çok su ve ilgi istediğinden dolayı aşkın emek istediğini ve sevilenin ihmal edilmemesi gerektiği hakkında âşığa yol yordam öğretmiş bir çiçektir lale.

Hastalarımıza şifa vesilesi olsun diye orkide, lilyum, gül götürürüz. Yüreği ferahlasın, içi açılsın ve bir an önce iyileşsin diye. Yeni işyeri açanlara, yeni işe başlayanlara, mezun olanlara, emekli olanlara götürdüğümüz bir buket veya

bir çiçek; nezaketimizi, sevgi ve saygımızı kelimelerden daha iyi anlatmaz mı?

Artık düğünlerde genç kızların sabırsızlıkla beklediği ve gelinin arkasını dönerek attığı gelin çiçeğini kapanın bundan sonra ilk evlenecek kişi olduğuna inanarak sevinmesi de çiçeklerin gizemli mesajı kabul edilir.

Biz göçebe bir toplumken bile heybelerimizde çiçek taşıyan, her konduğu yeri çiçek bahçesine çeviren bir milletmişiz. Bahçemizde gül açar yüzümüzde güller. Bahar papatyalarla, sarıçiçeklerle toprağı süsler bizim gözlerimiz çiçek çiçek bakar. Topraktan yaratılan en güzel varlık olan insan o toprağı çiçeklerle güzelleştirmiş. Yaşadığı her ortamda topraktan kopmamak için bir saksı da olsa çiçek yetiştirmiştir. Evlerimizin balkonları, odalarımız renk renk her çeşit çiçekle güzelleşirken yüreğimizin güzelliğini yansıtmıyor mu? Çiçekleri seven insan yüreği sevgi dolu insandır. İnsanları tanımak için evlerine, balkonlarına, bahçelerine bir göz atın çiçeklerle karşılaşıyorsanız bilin ki orada bulunanların yürekleri çiçek gibidir.

Gül deyince akla sevdiğimiz, en sevdiğimiz gelir salavat getiririz. Gül, kokusunu O'ndan (sallallahu aleyhi vesellem) almamış mıdır? Güle sevdamız O'ndan gelir. En sevdiğimiz kızlarımıza verdiğimiz Gül'lü isimler onun hatırınadır, onun sevdasıdır. *"Gülü tarife ne hacet, ne çiçektir biliriz."* Biliriz bilmesine de kaçımız büyük şair Akif gibi, *"Gül devrinde gelseydim bülbül olurdum."* arzusunu dile getirir. Gül bahçesinde gülün kokusundan istifade etmek büyük bahtiyarlıktır.

Ne demiştik, şu çiçeklerin dili olsa da söylese. Şimdi de diyorum ki ah bir de o dili anlayan narin yüreklerimiz olsa.

ANNEMİN ÇİÇEKLERİ

Ayşe TAŞYÜREK

Dağların ardını gurbet sanırdım
Meğer gidenin kalana bıraktığı yermiş gurbet
Akife AYHAN

İnsanlar kimi okumak, kimi çalışmak kimi de çok farklı sebeplerle sıladan uzak diyarlara sürüklenmişlerdir. Gittikleri yer hangi coğrafya da olursa olsun ortak bir adı var buranın: "GURBET"

Uzak diyarlara gidenler yeni yerler yeni şeyler görüp yeni insanlarla tanışmışlar fakat "Gurbet o kadar acı ki / Ne varsa içinde / Hepsi bana yabancı hepsi başka biçimde." Hayatlarını buralarda sürdürürken özlemini hasretini anlatacak şeylerle avunmuşlardır. Şiirlerin mısraları, şarkıların güftesi terennüm etmiş gurbetteki acıları. Bu sıkıntılar bazen bir yazmada oya olmuş, bir nakışta desen olmuş, bir halıda ilmek olmuş dile gelmiş.

Annem içindeki memleketinden, sevdiklerinden ayrılma acısını çiçek tohumlarıyla gömmüş topraklara, gözyaşlarıyla sulamış saksılarını yıllarca.

Babamla beraber geçim derdiyle gurbet yollarına düşmüşler. Oradan oraya savrulup durmuşlar. Annem bu savrulmanın, özlemlerin sıkıntısını gurbet diyarındaki evinin pencerelerine dizdiği çiçeklerle bir nebze dindirmeye çalıştı. Bu çiçeklerin tohumları anneannemin çiçeklerinden alınmıştı. Çiçekler anne eli oldu öpüldü, kardeş yanağı oldu okşandı, baba ocağı oldu tatlı tatlı sohbet edildi. Her açan çiçek sıladan bir gülüş oldu sevinildi, her kuruyan dal gözyaşıyla sulandı. Annem çiçekleriyle konuşur, dertleşir, her şeyini onlarla paylaşırdı. Annesinin kokusunu alırdı çiçeklerinden. Zamanla mekânlar değişti pencerelerden bahçelere taştılar. Bütün mahalle zambaklarla, güllerle parfümle yıkanmış gibi koktu. Halı gibi serilip kokularıyla sılanın havasını yaşattı anneme.

Hayatı kâh gurbette, kâh sılada geçerken, gurbet annemden beni aldı savurdu uzak diyarlara. Liseyi okumak için yollara düştüğümde annemin gözlerinden yaşlar süzülürken dilinde şu türkü vardı:

Yolumuz gurbete düştü
Hazin hazin ağlar gönül
Araya hasretlik girdi
Hazin hazin ağlar gönül

Annem yavrusunun yerine çiçeklerin yaprağını okşamış, hasretini onlara anlatmış gözyaşlarıyla sulamış hep, saksı topraklarına acısını gömmüş. O acılar çiçek olup açmış, sevdiklerinin kokusunu getirmiş uzak diyarlardan. Sürekli onlarla dertleşir sevincini paylaşırdı annem. Her gidenin arkasından çiçeklerine koşar, özlemini çektiği çocuklarının torunlarının hatıralarını paylaşırdı. Çocuklarının aldıkları evleri, torunlarının hallerini, ilk diş çıkarış, ilk adım atışlarını, okula başlayışlarını... Annem tatilleri çok severdi. Çiçeklerine tatil öncesi daha bir özen gösterirdi. Topraklarını değiştirir, kuru dallarını temizler, yapraklarını siler pırıl pırıl yapardı onları. Ziyarete gelecek çocuklarına ve torunlarına hazırlardı. Gelenleri alır önce çiçeklerini gösterir. İsimlerini sayarak o çiçek biz görmediğimiz zamanda neler yaşadıysa anlatırdı. Her seferinde çiçeklerin sayısının arttığını görürdük ama sebebini anlamazdık. Ne gerek var bu kadar çiçeğe derdik. Annem sitem eder: "Elim kolum tutarken yapıyorum, oyalanıyorum." derdi.

Yıllar geçti annemin çiçek sevgisi şekil değiştirdi. Önceleri hayattakilerin özlemiydi sonraları vefat eden yakınlarının tesellisi oldu. Saksılar anneannemin, dedemin, teyzemin, babamın, dayımın sevdiği çiçeklerle doldu. Her açan çiçekte anneannemin, dedemin, teyzemin, dayımın kokusunu çekti içine. Kâh karanfilde kâh gülde kâh zambakta buldu sevdiklerinin nefesini. Onlara bakarak yaşattı hafızasında hatıralarını.

Yaşı ilerledi hastalıklar gücünü, kudretini tüketti. Evindeki çiçeklerin sayısı gitgide azaldı. Sonra evinde kalamaz oldu. Ona en çok dokunan çiçeklerden uzakta yaşamak oldu. Günlerce gözünün yaşı dinmedi. Gittiği yerlerde birkaç saksı çiçekleri olsa da bunlar onu teselli edemedi. O, birkaç saksı çiçeğini içtiği suyun artığıyla bile sula-

maya çalışırdı. Elleri titreye titreye de olsa kuruyan yapraklarını koparmaya çalışırdı.

Gün oldu artık biz onun bıraktığı çiçeklerle onun hasretine katlanıyoruz. Onun çiçeklerinde duyuyoruz kokusunu. Mezarına çiçekler dikiyor oraya bahçesindeki balkonunun havasını taşıyoruz.

Mahzuni Şerif diyor ya hani:

"Bir dikili taştan gayrı nem kaldı
İki damla yaştan gayrı nem kaldı"

GÜLELİM MAVİ MAVİ

Ayşe ARSLAN

Gelin edasıyla serilmiş
Kınası var sanki akşamında
İçine sığmayan bir sevinci
Renginde siyah sürmesi
Ekilmiş gibi bu uçsuz bucaksız tarlada
Bini de aynı dilde konuşur senle
İçten candan samimi
Fısıldar sevgiyi yüreğimize
Buyurunuz kırmızı gelinciğin sofrasına

Ya sen yol boyu yoldaş mısın fani olana
Her gün gelsem kapına
Git yoruldum demezsin biliyorum
Kaderine serilmiş yollar
Bizler de düşmüşüz sürgün
Senin mavi kokuna
Sürünelim geceden kalma sevgini
Düşelim adının aşkına
Ey mavi mor peygamber çiçeği

Bir sır insan kalbi göklere sığmayan
Değirmende buğday gibi dövülen
En çok düşen nisyana
Geldiğini gideceğini ömrünü
Harcarken bir bir nefesini
Mavi beni unutma çiçeği iliştirelim
Gözbebeklerimizin içine
Gülelim mavi mavi
Unutmaz o bilirim
O unutmaz bizi
Şahittir içimizin iyiliğine mahşerde

Sen olmasan nasıl geçerim gecenin içinden
Gece benim içimken
Bin güneş olup doğsan yüreğime
Herkes yandı bir yangında
Ateşsiz bir çıngı karamsarlık yutkunamazsın
Sen anlat zorluğu bunca narinliğine
Güneşi görmek değildi seninki
Sen güneşin ışığını verene hasretsin
Tanımadın engel bilsen de son nefesin
Ey kardelen
Bizim de başımızı kaldır göklere
Ölüm ölüm doğurt bizi varlığa
Dokun insan yanımıza

GÜNDÖNDÜREN

Ayşe ŞAHİN

Dünyayı olduğundan daha güzel yapan, güzel gösteren her şeyi sever insan. Estetize edilmiş tüm varlıkların gönüllerde böyle bir tesiri olduğu aşikâr. Bir de Allah'ın yaratırken gözlerimize güzel görüntüleriyle, burunlarımıza hoş kokuları ile eşlik eden çiçekler vardır.

Sizlere bu yazıda rengârenk gül hatmilerden, zambaklardan, kasımpatılardan bahsedebilirdim. Nergislerden, sümbüllerden, nilüferlerden de keza. Menekşeleri ve leylakları da anlatabilirdim. Fakat bir görüntünün tesirinden çıkamıyorum haftalardır. Uzun yıllar kuruyemiş aldığımız dükkânımızın yerinde deprem sonrası çıkan ayçiçeklerinden söz ediyorum. Etraf tamamıyla yıkılan, enkazı kaldırılan ve tamamen bir ezici düzlüğe hapsedilen boşluklarla doluyken orada her şeye inat eder gibi yeşeren ayçiçeklerini görmezden gelemiyorum. Ayçiçeklerinin artık bana hüzün vermesi gerçeğini de aşamıyorum. Önceleri sosyal medyanın çoğaltıcı ve harekete geçirici etkisi ile birlikte gidip o tarlalarda fotoğraf çektirmek en sevdiğim şeylerdendi. Diğer çiçeklerden farklı olarak eğilen boynu ile güneşi an be an takip etmesi de ayrı bir dikkat noktasıydı benim için. Fakat şu an deprem ve sonrası değişen hayatlarımız ve gördüğümüz manzaralar bizi eski romantizmimizden uzaklaştırıyor. Hayatın dünyadaki tüm kavramlar üstündeki ezici üstünlüğü karşısında hayrete düşüyorum.

Ölümler oluyor; türlü türlü, bebekleri, yaşlıları, anneleri alan, sarsıcı, korkunç ve de ani ölümler. Yakınlarının ölü bedenlerini büsbütün bulabildiklerine şükreden aileler oluyor. Enkazda çocuklarını beklerken bir yandan kurtarma ekiplerine yardım eden babalar oluyor. Ve aynı olayların yaşandığı bu sokakta her şeyden azade, her şeyden uzak açan bu gündöndürenler oluyor. Normalde görsek bizi sebepsiz bir mutluluğa itekleyen bu sanat eserleri şimdilerde hayatı ve güçlü etkilerini sık sık düşünmeme sebep oluyor.

Dünyada türlü türlü olay ve bu olayları anlatmak için türlü güçlü kelimelerimiz var fakat bunlardan en güçlü olanının hayat olduğunu öğrendim altı ay önce. Orada öylece kaldırılmamış enkazların yanında açılan kafelerde içtiğimiz kahveler bana bunu düşündürüyor mesela. Bir şeyler oluyor, bir şeyler ölüyor, kayıplar veriyoruz, çok güçlü kayıplar vermiş olsak da hayat bir şekilde devam ediyor. Yolun sol tarafında tabutlar sağ tarafında enkazlar ve biz bu ikisi arasından geçerek yemek yiyeceğimiz çadıra doğru ilerliyoruz. Yemeğin tuzu çok geliyor örneğin, yiyemiyoruz, önce söyleniyor sonra utanıyoruz. Günlerce bulamadığımız yemekten sonra bulduğumuz bir kap yemeğe de söyleniyor oluşumuz utanç veriyor sonra. Sonra hatırlıyoruz, bizim de depremden önce bir hayatımız vardı. Depremden önce biz de tuzlu yiyemezdik, bizim de yemek tercihlerimiz vardı.

Bir küçük gün döndüren insana hayatı sorgulatmak için yetiyormuş.

Çiçekleri konuşuyoruz; yaşanılanlar yaşanmasaydı sizlere gerberaları anlatırdım. Büyük kocaman papatyaları, pembeli morlu kalın uzun saplı o güzelim çiçekleri. Depremden sonra ne konuşsak, ne yapsak, nereye gitsek her bir özlem oluyor içimizde. Gördüğümüz her şeyde depreme dair izler buluyoruz. Şimdi bu rengârenk konu başlığında dahi yıkım tesiri bir başka konuya değinmeme şaşmamalı.

Maraş kuruyemiş ve şekerleme dükkânlarının sık olduğu bir şehir. Hemen her köşe başında birine rastlarsınız, her biriyle ayrı hukukunuz vardır. O fotoğrafı ilk gördüğümüzde hangisi olduğunu anlamakta zorlandık. Sonra bir gün trafikte tesadüfen rastladık bomboş kalan arazideki o cümbüşe. Gergin bazı ortamlarda bazen çocuklar yüzünüze öylece bakıp gülümser ve sizin tüm gerginliğiniz bir anda dağılır ya, ayçiçeklerini gördüğüm ilk anda da aynı şeyi hissettim. Bakıyor ve oradan gülümsüyorlardı bana sanki. Olan oldu, hayat her koşulda devam ediyor der gibiydi.

Hayat böyle bir yer, olanlar olur, ölenler ölür ve hayat kendi bildiği hızda kendi

ilerleyişinde akar durur der gibiydi. Etraf yıkılmış, enkazı yer yer kaldırılmış yıkık binalarla doluyken bir yerde öylece duran ve bize hayatın çok güçlü bir kavram olduğunu bir kere daha hatırlatan gün döndürenler.

Yalnızca bir çiçeğin bu kadar hayati mesaj vermesi ne tuhaf değil mi? Ama zaten hayat da böyle bir yer. Bir gün bir yerlerde hayat size bir gün döndürenden hayata yeniden dönme mesajı verebilir, hayatınız birkaç dakika içinde böyle değişebilir. Umarım bundan sonraki değişimlerimiz iyiye ve güzele ve gün döndürenler gibi güneşe olur.

US TUFANI (Öykü)

Kiraz BAYRAM

Sarkaçlı saatin boşlukta yankılanan tiz sesleri ile başını okuduğu kitaptan kaldırarak burnunun ucuna düşmüş gözlüklerinin üzerinden saate baktı. Vakit öğlen olmuştu. Son satırlarını tamamlayarak kitabı kapattı. Varlığı rahatlıkla görünen gri toz yumağı içinde kalmış eski ahşap kütüphanesine yollanarak boş duran değişmez yerine bıraktı.

Elinden düşürmediği tespihi ile pencerenin önüne oturdu. Parmakları, boncukları sıralandıkları beyaz misina üzerinden ezerek çekiyor, sokakta olup bitenleri izliyordu. Karşı apartmanda iki kadın balkonlarında karşılıklı konuşuyorlardı. Bir adam yükünden görünmediği tekerlekli bir arabayı ince bilekleri ile zorla iterek sokağa girdi. Bir motor sesi olanca gürültüsüyle sessizliği boğdu. Huzursuzdu. Ne yapsa mutlu olmuyordu. Aklına hücum edenleri uzaklaştırmaya çalıştı. Huzursuzluğuna zıt bir yumuşaklıkta telaşsızca göklere ağdı gözleri. Pamuğumsu bulutlar yine gönlüne zıt alabildiğine huzur kokuyordu. Bulut huzuru güzel bir rayiha gibi içine doya doya çekercesine izledi. Berrak mavilikler okşadı bir nebze daralan ruhunu. Gök teslimiyetinde felahı umduğunda kimliğini idrak ediyordu. Nereden geldiği belli olmayan bir kuş kondu aniden pervazına, sessizce bakıştılar. Minicik göğsünden zerk ettiği boğuk cılızımsı sesleri duyabiliyordu. Kıpırtısız duruyor, yitiğini arar gibi dikkatle pencerenin ötesine doğru merakla bakıyordu. Ardından canlı kül gri tüylerinden okunan tazelik ile sanki kendisine meydan okudu. Kırmızıya çalan parlak gözleri ile minik göğsünü gere gere mağrur edalar içinde anlayacak gibi süzdü çehresini. O da meydan okuma duruşundaki pervasız misafirine yaşlı yüreğinin diri, olgun şefkati ile sıcak, mütebessim bakışlar gönderiyordu. Sanki her an aralarında bir mucize olacak yalnız ikisinin bildiği Süleymanvarî bir dilde konuşmaya başlayacaklardı. Kulağına çalınan inilti ile başını çevirdiğinde davetsiz misafiri de kanat seslerini ardında bir veda gibi bırakarak geldiği gibi pervasız bir çırpıda uçuverdi.

Uyanmıştı. Anlamsız gözlerle etrafına bakıyordu. Sanki daha evvel hiç görmediği bir gezegende aniden açılıvermişti gözleri de nerede olduğunu idrak etmeye çalışıyordu. İçinde bulunduğu bu oda, aile fotoğraflarının asılı olduğu şu duvarlar, şu önünde kimi zaman acı kahvelerinin eşliğinde derin sohbetlere daldıkları, kimi zaman kelimelerden arınmış nidasız anlaştıkları ama daima muhabbetle oturdukları pencere o pencere değildi. Yanı başında duran sehpanın üzerine serilmiş, hangi hislerle özenle dokunmuş olduğu bilinmeyen sararmış dantelin ipleri nasır tutmuş ellerine, kemikli, sert parmaklarına hiç değmemişti. Şu ölüm sessizliği çökmüş kederli ev derdini, sevincini yüklenen; en mahrem sırlarını bağrında gizlemiş, yaşantıların şahidi olmamış bir hissizlikteydi. Her bir köşesinden eşyasına kadar yaşantı kokan ne varsa ne kadar anlamsızdı. Farkında değildi fakat kendisi bile kendisine o denli yabancılaşmış bildiği bedeninden başka bir deri bir kemik kalmıştı. İnsanın insana duyabileceği en hasbî hislerle baktığı gözlerinden okunan şu adam onun gönlüne hiç girivermemiş, gözleri gözlerine bir an değmemişti. O bakışlar ile ısınan gönül bu gün aynı bakışlar karşısında kaskatı buz kesilmiş, ruhun bilindik kılan mana soluklu kuvveti her şeyin üzerinden olduğu gibi gönlünden de elini eteğini bir hışımla çekivermişti. Ruhsuzluk bu muydu?

Sıyrıldı düşüncelerinden. Sokağın bitmeyecek sonsuz telaşlarından arındırıp kendini telaşına doğru bir bakış attı. Pencerenin önünden ayrılarak yatağın ucuna oturdu. Ördüğü dantellere yabancılaşmış, nasır tutmuş ince kemikli, dermansız eli avucunun içine aldı. ***"Uyandın mı?"*** diye seslendi kendisine bakmayan çehreye doğru. Sesinden süzülüp aşikâr oldu hisleri. Cevap alacakmış gibi bir müddet bekledi. Sesini duymayalı yıl olmuştu. Ne kadar özlediğini fark etti. İnsan bir sese de hasret kalır mıydı? Kalıyordu işte. Ses ki anlamanın ve anlaşmanın tek aracı değil elbette ama anlamı biteviye arayan insanın aradığı tüm manaları kendisinde toplayan sonra onu idraki bilinmez bir gizde ortalığa pervasız zerk ediveren, ancak olduğunda gizi kes-

in çözülüveren tek kuvvet. İnsanoğlu arıyordu işte o kuvvetin soluğunu. Sanki hasretle duymayı beklediği o ses Lokman'ın şifasıydı ve bir kere duyabilseydi o sesi gönlünün tüm gamı hafifleyecek, yıpranmış bedeni gençleşecek, penceresine teklifsiz konan güvercin gibi kederi birden kuş olup uçuverecekti. O an dağılacaktı adını koyamadığı ama üstünde ağırlığını hissettiği yük olarak taşıdığı ne varsa. Sessiz de anlaşıvermemişler miydi oysa! Anlaşmışlardı, hem de ne anlaşmalar... Sesin dahi ortaya dökmek istemeyeceği ancak ve ancak birbirini bulmuş, bir manaya gark olmuş, birbirinde hesapsız buluşmuş ve eriyip bir olmuş gönüllerin ırmağından kadifemsi akıveren, muhatabından başka kimsenin sırrını çözemeyeceği sessizliğin sesinde. Anlaşmışlardı. Ama bu gün o sesi duymayı inatla istiyordu işte. Olmadı. Mühürlenmiş ağız aralanmadı. Bu kez mana ne ağızdan, ne gözlerden, ne sessizlikten serilmedi, dökülmedi, çözülmedi. Ağrısını artırdı sessizlik. Eskisi gibi gitmeyen bir şeyler olmuş kendisini artık anlamaz, günlük sıradan işleri bırak, maharetle yapabildiklerini dahi yapamaz hale gelmişti. Ne özenle bakıp büyüttüğü çiçeklerine, ne kuşlar için cam önlerine bıraktığı nevalelere ne de pencere önü kahvelerine dikkat ediyordu. Sıklığı azalan kahvelerin tadı bile değişmişti. Bir boşlukta süzülür gibi dolanıyor, çalan telefonlara cevap vermiyor, kime hangi rengin yakışacağını dahi düşünerek yeri geldiğinde hazırca ellerine tutuşturup, yüzlerindeki sevinci görmeye bayıldığı, maharetinin şahidi yün ipleri ve örgü şişlerine hiç bakmıyor, dokunsa ilmeği ilmeğe bir türlü denk getiremiyordu. Bu işlerin usta öğreticisiydi ve elinde iş uzadığı görülmüş değildi. Bir gayretle başlananlar genelde hiçbir şeye benzemiyor, yemekleri dahi yenmiyordu. Çiçekler solmuş, kuşlar gelmez, kahveler artık pişmez, muhabbetler edilmez olmuştu. En son kendilerinin ve çocuklarının adını da unuttuğunda bu iş böyle olmaz diyerek doktora götürdüler. Demans! Çaresi? Yoktu. Ölümden başka her şeyin çaresi vardı hani? Bunun yoktu. Zamanla daha da kötü olacak demişlerdi ve öyle de oldu. Eli ayağı da tutmadı ve yatağa bağımlı kaldı. Usunda eridi kısa ama koca ömre sığan onca şey. Anısı, acısı, özlemi, öfkesi, umudu, sevgisi, hayalleri, yaşamayı anlamlı kılan zevkleri, muhakemesi, hatıraları... Hiçbir şey kalmadı, us boşaldı. Yalnızlığın yükü ağırdı evet ama unutmak ve unutulmak ölümden beterdi. Kaybettikleri olmuştu. Hepsinin aklı başında idi ve kaçınılmaz sonun geldiği hissedildiğinde her iki taraf bilerek ve isteyerek, gereğine inanarak gönül hoşnutluğuyla helalleşebilmişlerdi. O zaman bu kadar canı yanmamış razılık acısını hafifletmişti. Helalleşmek kutsaldı çünkü. Birlikte devran sürmüşlerdi. Kâlden hale döndürülmeliydi ki rahat edilebilsin. Düşüncelerle kendini yordukça yordu. Hepten ağırlaşan kederi ile nemli gözleri teması zor kurduğu gözlere iliştirdi. Bir şeyler oldu. O da O'na bakıyordu. Üstelik boş değildi bu bakışlar öncekiler gibi. Ruhsuz gözlerine bir an kuvvetli bir ışık süzülüverdi. Gözümle de diyen İbrahim ısrarında gözlerinin önünde gerçekleşecek mucizeyi ıskalamak istemez gibi dikkat kesilmişti. O da ancak kırk yılda bir cereyan eden bu anı kaçırmak istemez bir telaşla ***"Tanıdın mı beni?"*** Diye seslendi. Avucunda tuttuğu güçsüz el, elini sıkıverdi. İkisinin de gözlerinde taze bir bakış esti. Ya da O'na öyle geldi. Umutlandı. Bilinsin istiyordu, unutulmasın. Aralarında olup bitivermiş, usunda varlığını anlamlı kılan ne varsa tazelensin. Sarıp sarmalansın varlığı bilinmenin serin soluğuyla, karşısındakine göre hiçliği yırtılarak yeniden değerlensin. Hırslandı. ***"Söyle tanıdın mı?"*** diye kuvvetli ama öfke ile bir daha seslendi. Baktı, baktı ve baktı. Anlayacak gibi süzdü çehresini. Usun derin tufanında savrulup uçtu hatıralar ama yerlerine yerleşemedi. Işığı keskin bir bıçak kesti, bakışlar gevşedi, ilgisini keserek boşluğuyla boşluğa doğru aniden dönüverdi. Hiçlik makamında eridi yeniden ve pencereden yine bir kuş aniden uçuverdi...

SULARA AKSEDEN YÜZÜNDEN OKUNUYOR GÜZ

Cihat BARIŞ

Sarıyor dünyayı çepeçevre
Damarlarında gezen yalnızlık
Kaç külliyeye sığar sustukların
Nereye saklandı kadim yakınlık
Geç kaldıkların çağırıyor seni
Çay sofrası, muhabbet koyu
Sormuyor ahvalini konuştuğun kuşlar;
Hayâllerinin avlusunda demlenen bahar

Yurdundur upuzun geceler
Hırkasına sarılan ay ışıkları dışarıda
Issız vakitler besteliyor içinin burukluğu
Kırılgan sesin, boynunda asılı bir ardıcın
Bayramlık elbisesinden geliyorsun çocukluğunun
Bir elif miktarı kadar sürmüyor neşen
Sulara akseden yüzünden okunuyor güz

ATEŞ VE GÜL
Mehmet MEMDOĞLU

Seni sevdiğimi fısıldadım kırmızı güle.
Belki koklarsın diye, değmek için tenine...
“Bilir misin, aşk da ateşe benzermiş.
Söndürmek için üflemeyegör!
Yüreğinde beslendikçe alevlenirmiş...
Yüzümdeki bu kırmızılık,
İçimdeki ateşin kızıllığıdır.
Yanarken yakamamanın sancısı,
Gülü dile getiren sevdanın acısıdır.
Dokunma, yanarsın!” dedi gül.

“Sinemi alt üst eden zelzele,
İçimdeki çırpınışların çarpıntısıdır...
Müebbete mahkûm etmiş sevdiğimden,
Meryem’deki İsa gibi kalmışlığımdır.
Sökülürken sevdam ilmek ilmek tenimden!
Sevgilideki yumak içinde kördüğüm oluşumdur.
Bak, evet; bak yüzümdeki kırmızılığa!..
Uyumadan yâre bakıp bakıp dalmışlığımdır.
Yola revan olmadan küllerimi savurup,
Menzile varmışlığımdır.” dedi gül.
Ateş ve gül...

HAYATI ŞİMDİKİ PENCEREDEN SEYRETTİREN ROMANDAN İZLENİMLER

Neslihan KARAHAN

Ayhan: “Ekmekleri ben alırım.” dedi. Böyle başlıyor yeni mahsul eserin ilk cümlesi.

Sevgili yazarımız Funda Özsoy Erdoğan’ın Ötüken Neşriyat’tan doğan, raflarda kendine münhasır nice yerler edinmiş önceki beş eserinin yeni kardeşinden bahsediyorum.

2023 yılında okuyucuya sunulan, “Bugün Güzel Şeyler Olacak” isimli romanı, rayiha rayiha esen tazeliğiyle soluyorum bir süre öylece ilk önce.

Gelen kargoyu açar açmaz öylesine bir göz atmak için almıştım elime hâlbuki.

Cümleler arasında kaybolup sadece göz atmayla yetinmediğimi anlayınca neredeyse otuzlu sayfalara varmıştım.

O kadar taze ki daktilo sesinin yankısını hâlâ kulağımda hissetmemek mümkün değildi.

Funda Hoca’nın kendi yazarlık serüvenine hazırlık aşamasının ilk basamağında, on parmak daktilo öğrendiğini tatlı bir hikâye olarak anlattığına şahit olduğum için olmalı ki tıkır tıkır işleyen o ses hâlâ kulağımda yankılanmakta.

Bununla birlikte ustalaşmış kalemin sırrının, gün yüzüne çıkmış olduğunun izahıydı kitabın sürükleyiciliği elbette.

Kelimeler, adeta görünmez bir zincir ile birleşerek ıtır ıtır esen bahçelerde, kurgunun izdüşümünü seyir ettiriyor okuyucuya.

Böyle bir dokunuştur, kelimeleri yazı mühendisi misali satırlara işlemek.

Arı kelimelerin cümlelere ilhak olmasıyla, yazarın özgün üslubunun notalarını ahenkle okuyucuya sunmasıdır bir de bana göre.

Romanın zamanının sadece bir güne ait olmasının yanı sıra geçmiş zamanın sahne perdelerinin zaman zaman açılıp kapanması okuyucunun dikkatini celbediyor.

Dört kadın karakterden oluşan romanın kurgusuyla, insan hayatının yaşamsal döngüsünün, tek bir güne sığdırılabilecek kadar geçici ve kısa olduğunu izah eden satırlar, aynı zamanda dünya hayatının sadece şimdiki zamanda kaim olduğunu gözler önüne sererken gelecek zamanı inşa etmenin, geçmiş zamanın sırlı pencerelerinden sızdığına şahit oluyoruz.

İnsanın benlik arayışını yaşama sevincini dört aşamada kurgu yoluyla okuyucuya sunuyor Özsoy.
İlk aşama olan “Sıkışma” adlı kısımda:
Ailenin otoriter baba karakterinin, ebeveynler üzerinde nasıl menfi etki yarattığı romanın ana çatışmasını oluşturuyor.

Kardeşlerin aynı yuvada yetişse dahi her birinin farklı kaçış noktası olması birey olmanın farklılıklarını vurguluyor.

Bu kaçış bir anlamda hayata tutunma çabasının farklı tezahürleri olarak karşımıza çıkıyor.
Her birey farklı bakış açısıyla hayata tutunuyor sonuçta.

Farklılıklar bütünleştirici etki yaratmıyor bazı hayatlarda.

Zamanla birbirinden kopan aile bağları, babanın vefatıyla tekrar birleşiyor.

Bir araya gelmeleriyle, yaşanmış kâh hatırlı kâh hatırsız hatıraların, saklı bilinçaltından çıkıp kendini hissettirmesiyle yaşam bir süre sekteye uğruyor gibi oluyor ilk kısımda.

İkinci kısımda menfi yaşamsal deneyimlerin içselleştirilmesinin tecrübeye dönüşümü “Derinleşmek” bölümüyle ele alınıyor.

Yazar olan iki kız kardeşin, edebi eser hakkında bakış açısı çatışmaları, edebiyatın akademik boyutunun mânâ ikliminde yetişen eserlerin özünden ödün verdiği ele alınırken akademik camiaya giremeyen eserlerin de değerinin olmadığı yine akademi tarafından savunuluyor.

Edebiyat ne içindir? Sorusu bizimle yürüyor satırlar arasında roman boyunca. Tıpkı gerçek hayattaki gibi.

Postmodern estetik kaygısı edebi hayata gölge düşürüyor mu, düşürmüyor mu?

Buna dair izahı nüanslar ile yine kurguda başarıyla işliyor yazarımız.

Özsoy, roman satırlarında edebiyatın ustalarından atıflar yaparak ilerliyor.

Şiir dizeleri yer yer bahar esintisi gibi yüzünüzü okşuyor adeta.

Edebiyatın, hayata dokunan manifestosu niteliğinde eserlerden cümlelerle, yineleniyor nefesiniz.

Edebiyata değinmişken, yazarlığa dair kendi tecrübe halatından ipuçlarını da uzatıyor okuyucuya.

Ara ara dalgalanan serin sular misali, hayatın içinden muhtelif konulara dokunuyor sonra roman.

Öyle ince ki hayvan haklarından, komşuluk ilişkilerine uzanan müspet duyguları içeren cümlelerle okuyucunun içine umut tohumları ekiyor Funda Hocam.

Üçüncü kısımda ise "Genişlemek" bölümü karşımıza çıkıyor.

Geriye dönük hesaplamalar ile birlikte keşkelerin içinde buluyor karakterler kendilerini.

Nedenlerin, niçinlerin ardından gelen sonuçların değerlendirdiği kısımda ise dünya hayatının geçici olduğuna dair vurgular yapılıyor.

Bir otoritenin ardından üzerlerinden yük kalmışçasına her birey kendi içinde evrilerek gelişiyor.

Son kısımda "Çözülmek" bölümü ise insanın kendini ve sorumlu olduğu hayatı kabullenmesinin ardındaki izdüşümleri izlemesinin aslında hayatının başlangıç çizgisine ulaştığını gösteriyor bize.

Bu kabulleniş, salt bir boyun eğme olmamakla birlikte, kişinin kendi renginden ödün vermeyerek hayatın sunduğu menfi imkânsızlıkları müspet yönde değerlendirebilme çabasını, yaşam felsefesinin özü olarak hayatının basamaklarına işlemeyi başarabilmektir.

Ve o sırlı cümle: "Ekmekleri ben alırım."

Romanın son cümlesi başladığı ilk cümleyle bitiyor. Karakter aynı olsa da ruh yaşı, soyut evre geçirmiş olarak hayatına kendine özgü ikliminin esintisiyle kaldığı yerden devam ediyor.

BENİM
Mustafa IŞIK

aklım kırkları aştı gönlüm civandır benim
yuvam harabe hane, aklım cayandır benim

selvinin uzun boyu, suda nilüfer raksı
gök çekti perdesini gözüm dumandır benim

seherin nur haleti ikna etse de leyli
cismim mukim libaslı ruhum mihmandır benim

göğü delen binalar eğilse de önümde
bakma mahmur halime evim yabandır benim

kalbim şeb denizinin gam damlar sahilidir
âb-ı sükût aksa da dilim amandır benim

sâyesinden evvela büyümez çocukluğum
garibiyim bu yurdun heybem ihsandır benim

nâra düşen dudaktan paslı hevestir sözüm
gecenin kör bıçağı lebe zebandır benim

yanağından gonca gül, zülfün cellat elidir
zorlama beni ağyar, mahbubum van'dır benim

nispeti yok vaktime ansızın batan günün
bir lambanın hüznüyle varlığım şandır benim

taş yağsa da başıma vazgeçemem kalemden
bilmem gayrı kelamı, adım ozandır benim

ruz-i mahşerde ya rab! rüsva etme kulunu
nedamet hırkasıyla hâlim yamandır benim.

UÇURUM ÇİÇEĞİ
Meryem KÜÇÜK

bu şiiri sana bırakıyorum
şecerem uzak
tüm mabetlerden
ayinlerden, törenlerden
niyazlardan, nazlardan
gözlerimi açtım bembeyaz

çağır beni gökyüzüm
maviden ilk ben yudumladım
ışıktan ve gölgeden
göğünden göğsüme dökülen
dolu tanesinden, titreyişinden
sarardım sarsıldım

sabrın bıçağını derinliğine adadım
gizlenmiş çıbanıma saplarken
ses etmedim yankı veren dağlara
parçaladım zulmün damarlarını
buzdan ve kardan
taşların gözyaşlarına
uladım gözyaşlarımı
koylar bulanık
ırmaklar durulanmış
sağalt beni yamaçlarında

turna tünemesi var avuçlarımda
yasağımda, ırağımda
çölden kaçağım mağaralarımda

hani nerede, hükmüm nerde
infazım nerede, azatlığım yazgım nerede
senden benden kalan kıvrımlarından
kesti damarımı
bulutlarından kayan
en masum şimşek
kapattım gözlerimi bembeyaz

İNSANIN YOLCULUĞU

Ramiz AYDIN

İnsan, varlıkların en donanımlısı.

Böyle üstün bir donanımla dünyaya gelen tek varlık.

Birçok canlıda bulunmayan yeteneklere ve yaşama imkânlarına sahip canlı.

Bütün varlıklara hükmedebilecek bir yaratılışta ve bütün kâinat da onun emrinde.

Mağara devrinden başlayarak bugünkü medeniyeti kurmak ve kendini gerçekleştirmek için ne terler döktü insan.

İnsanlık değerlerine ulaşmak, ulaştığı değerleri yaşatmak için gerektiğinde canından geçti insan Hallacı Mansur misali.

Dünyanın birçok bölgesinde değişik çağlarda teknoloji adına, medeniyet kurma adına, hak ve hakikat adına, insan olabilme adına kendine yakışır mücadeleler verdi Hz. Ömer, Hz. Hamza ve Sokrates olarak.

İnsan bu kutlu mücadelesini verirken insanlıktan nasipsiz nice yıkıcılarla da mücadele etmekten geri durmadı.

Ve mücadele hâlâ devam ediyor, maç bitmedi.

Şu anda yenik durumda insanlık.

İnsan suretindeki yaratıklar galip ve daha çok futbolcuyla oynuyor, hem de çok kalabalıklar, yedekleri dahi insan kalanların sayısından çok çok fazla.

Fanatik seyircileri de aşırı kalabalık.

Maç nasıl biter şimdilik bunu bilemeyiz.

Çok formda yaratıklar, doping aldıkları belli. Birileri çok iyi takviye ediyor yaratıkları.

Zavallı insanlar, zavallı insanlık bu mu idi senin layık olduğun durum?

Çok güzel medeniyetler kurdun ey insan, ne hoş sözler söyledin içe işleyen, ne güzel insanlık örnekleri verdin tarih boyunca.

İki şey yıktı seni ey insan!

Yaratıkların sinsi oyunları, oyun iştahları, o iştahın karşısında senin iyi niyette kalıp uyanık ve mücadeleci olmaman.

Yeniksin insan, çok acı çekiyorsun bu yenilgiden dolayı.

Yaratıklar çok ileride olmasına rağmen maç henüz bitmedi dedik ya?

Neyi kazanmak istediğini biliyorsan, hangi yolun yolcusu olduğunun idrakindeysen sabaha ermeyen gece olmamıştır ey insanoğlu.

İnsanlık değerleri açısından beter durumdasın, hem de acıdasın bilirim.

Yine bilirim ki en sonunda kaybedecek olanlar yıkıcı, ahlaksız yaratıklardır.

Eşref-i mahlûkat olan insan mutlaka kazanacak.

Yol uzun ve yorucu.

Güzelliğin şafağını doğduracak olanlar, insan kalanlardır.

Biliriz ki koyu bulutlar kaplar gökyüzünü kimi kez, görünmez olur güneş,

Biliriz ki gece olur da görünmez olur güneş,

Biliriz ki her gecenin sonu güzel bir sabaha çıkar,
Bilirsin ki güneşin önü kesilmez ey insan.

İki atasözümüzde bu gerçeği güneş dolu sözler söyleyen ecdadın görmüş olduğunu da anlıyoruz.

Birinci atasözü:

- Dünya:" Vazgeç." dediği zaman umut: "Bir kez daha dene." diye fısıldar.

İkinci atasözü:

- Gelişmeler hiçbir zaman korku duymamamızı gerektirecek kadar iyi, umudumuzu kaybettirecek kadar kötü olamaz.

Ümit, insan olma mücadelemizde insanın akıl ve mücadelesinin ışığıdır.

ANNEYLE HASBİHAL: GELİNCİK TARLALARINDAN GEÇERKEN

Yavuz DİNÇ

çok yoruldum artık anne
patika yolları yürümekten
beldeleri aşmaktan, kaçak yaşamaktan yoruldum artık
bizim de huzurumuz olacak mı şu kelebekler gibi
bak uçuşurlar gelincikler üzerinde
neden kelebeklerin ömrü kısa olur bilir misin anne
gelincik tarlalarında kuş seslerine karışırken kurşun sesleri
birden irkilip uçarlar nefes nefese
güneşin gölgesine saklarlar hüzünlerini
dikenli tel örgülerinden atlatır umutlarını
ardında bıraktığı onca hikâyelerle birlikte

bırak çocuk kendini rüzgârın ahengine bırak
alıp götürsün gökyüzünün maviliklerine seni
kekik kokulu kırlardan geçerken
savur uçurtmanı korkusuzca rüzgârlara karşı
acılarını katarak oyna gelincikler içinde
hüzünle sevinçlerini harmanla kelebekler arasında
korkma yaşayacaksın sende kelebekler kadar
ardından yorgun düşünce yaslan bir ardıç ağacına

barutun kokusu bölüyor papatyaların koksunu anne
her taraf kan kırmızısı gelincikler parlar güneşin ışıltısıyla
bak anne bir de göğsümde taze gelincikler açar
tut elimden düşmesin sakın toprağa
neden güneşi karanlık bürüyor anne neden
aman kararmasın sakın güneş
sonra narin yapraklarım hayata küser

kim kopardı seni böyle nazlı çiçeğim
o güzel yüzünden tebessümü kim çaldı söyle
kaç düşünü tarumar edip yıktılar
kaç umudun söndü bu belirsiz yollarda
neden sisli ve yağmurlu neden gamlıydı gözlerin
hadi kalk ayağa büyümeliydi düşlerimiz yeniden
ölüm narin gelinciklere bırakılan tek mirastı kelebeklerden

ceplerimde rengârenk bilyeler dağılır her tarafa anne
bak avucumda kalmış en güzeli
arkanda sakladığın masmavi bir uçurtma
parmaklarının arasından kayıp giderken
ardından kıpkızıl gelincikler üzerinde uçuşur anne
aynen kelebekler gibi nazlı nazlı uçuşur
söyle bana anne neden kelebeklerin ömrü kısa olur

CENNET KOKULU GÜL

Mehmet CINGIR

Selam sana aşk çiçeklerinin efendisi
Selam sana sevgi çiçeklerinin sultanı
Sen ihtiyarlayan zamanın son ikindisi
Sen ki âhir akşam kızıllığının son ânı

Yanıyorken cehennem kokusuyla kâinat
Bitiverdi o çölde cennet kokulu bir gül.
Gülistan oldu çöl, buldu âlem âb-ı hayat
Âşık oldu o güle o dudu dilli bülbül

Arındırdı gül, ruhları pis kokularından
Yemyeşil oluverdi vadiler, kumlar bile
Çöpe sindi leş kargaları korkularından
Getirdi renkleri ayıran mihengini dile

Öptü çölde ayak izini kum taneleri
Dokununca kuru, kısır keçiler süt verdi
Doldurdu bolluk, bereket bütün haneleri
Gül bereketiyle açlık, kıtık sona erdi

Aşk, tutku, zarafet, saflık, sevgi, masumiyet
Cennet kokulu gül, çiçeklerin ortak dili
Son buldu senle çiçekler arası husumet
Cennetin kokusu sende ey cennetin gülü

Kenetlendi gül kokulu gülün çevresinde
Çeşit çeşit, renk renk hoş kokulu tüm çiçekler
Cennet kokulu gül, hayatın her evresinde
Gerçek aşkı anlattı ve mest oldu tüm renkler

Ey cennet kokulu, ey kadife sözlü sultan
Yokken sen içti zalimler küfrü bir nefeste
Yarıldı gök, düştü yıldızlar, düştü asuman
Şimdi karga gül bahçesinde, bülbül kafeste

Şaşırdı terazinin dili, buhar oldu hak
Adaletin tam göbeğine yıldırım düştü
Sahtekâra, arsıza çifte motorlu uçak
Garibana kaya gibi sert kaldırım düştü

Örselese de gül yaprağını deli rüzgâr
Ruhun, şahikasını yaşasa bile hüznün
Ağlasa gün, ağlasa ay, ağlasa yıldızlar
Mücellâ çehrenden eksik olmaz tebessümün

Ey gül, yokken sen aşkın kalbine yalan düştü
Soldu renkler, kaydı dengeler, sustu bülbüller
Gül bahçesine uğursuz baykuşlar üşüştü
Beyaz gül, kırmızı gül mahzun, mahzun gönüller

Eğer sen bu kırık dökük dünyada yoksan gülüm
Gerekmez bana sensiz bu yalan, zalim dünya
Ey! Seni sevmek kadar güzeldir bana ölüm
Firakınla kavrulur gönlüm, bitsin bu rüya

ÇORAKLAŞAN MEKÂNLAR - SİLİKLEŞEN TİPLER

Muzaffer EKİNCİ

İnsan yaşadığı yere benzer
O yerin suyuna, o yerin toprağına benzer
Suyunda yüzen balığa
Toprağını iten çiçeğe
Dağlarının, tepelerinin dumanlı eğimine
Konya'nın beyaz
Antep'in kırmızı düzlüğüne benzer
Göğüne benzer ki gözyaşları mavidir
Denize benzer ki dalgalıdır bakışlar
(Edip Cansever [1])

Her mekân, içerisinde bir varoluşun hikâyesini barındırır. Mekânlar içerisinde barındırdığı hikâyeyi zamanın acımasız nisyanının katmanlarını yara yara bizlere anlatmaktadır. Bu anlatış kimi zaman bir lahitte kazınan iki satırlık eski bir yazı, kimi zaman ise taşa oyulan bir desen olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mekânlar, zamanın acımasız yıkımına karşı sürekli bir mücadele yürütmektedir. Çoğunlukla mekânlar zamanın acımasızlığına yenik düşmektedir. Fakat yine de zaman, mekânın geçmiş ve gelecek arasındaki bağını tümüyle koparamamaktadır. Çünkü mekânlar, bizi yaşanılan zaman diliminden alıp geçmişe yolcuğa çıkararak geleceğimizi yeniden inşa ettirme gibi büyülü bir tılsıma sahiptir. Mekânlar bunu alınlarındaki kırışıklıklarla ve sırtlarına yüklenen binlerce yıllık acı hikâyeleri ile bizlere fısıldar. Bu fısıltılardır ki geçmiş ve gelecek arasında bağ kurup geçmişimizi muhafaza ederek geleceğimizi garanti altına alır.

Yeryüzünde solan binlerce çiçek gibi, mekânlar da zamanın tahribatından nasibini almıştır. Bu nasiplenme bir silikleşmeyi, bir çoraklaşmayı, bir yok oluşu beraberinde getirmektedir. Eski bir fotoğraf karesinde ya da duvarda asılı duran tuvaldeki mekâna bakmak mekânı tanımaya, onun güzelliğini, derinliğini ruhumuzun en derinliklerinde hissetmeye, tanımaya yeterliydi. Şimdi ise mekânların o eski cazibesi, güzelliği kaybettirilerek mekânlar sıradanlaştırılmaktadır. Bu sıradanlaşma basit bir mekân değişiminden ziyade insanın en değerli varlığı olan ruhunu ve karakterini silikleştirmektedir. Çünkü mekânlar bitmez tükenmez enerjisi ile insanı diri tutarak kendi hikâyesini fısıldamaktadır. Bu fısıltılar, tiyatro sahnesinde söyleyeceği sözü, oynayacağı rolü unutan aktöre/aktriste sözünü ve rolünü hatırlatan bir suflör görevi görmektedir.

Mekânlar, günümüzde modern insanın vurdumduymazlığına ve bitmez tükenmez hırsına kurban edilmektedir. Modern insanın hırsı mekânları yok ettiği gibi mekânlar üzerinde yaşayan insanı da tek tipleştirmeye çalışmaktadır. İşte tam bu noktada mekânın ortadan kalkışı bir hikâyenin yitiminden ziyade bir bellek yitimi, bir şahsiyet kıyımı olarak da görülebilir.
Nitekim mekânsal tahribatların yarattığı travmayı, çileyi, yok oluşun sıkıntısını ruhunun derinliklerinde hisseden insanların yüzünden, dertli sözlerinden rahatlıkla anlayabilirsiniz.

Toplumsal ve zihinsel üretim alanı olan mekânların yok oluşunu ruhunun derinliklerinde hissedenler, onlardan geriye kalan küçük bir taş parçası veya bir mezar taşı ile varlığını yeniden inşa ederken, bu yok oluşu kalplerinde yaşayamayan dimağlar ise zamanın acımazsız tokadına gark olmaktadır. Bu tokat, tarihsel süreç içerisinde de bir sindirilme, beraberinde silikleşmeye evrilecektir. Bu evrilme, dimağları karakter olmaktan çıkararak birbirinin kopyası diyebileceğimiz silik tiplere, yığınlara dönüştürecektir.

Şecere-i tûbâ misali kökleri maziye, dalları ve budakları atiye bakan mekânlar, silikleştirilmeye çalışılan dimağlara kudretli tohumlarını zerk etmektedir. Zerk edilen bu tohumlar sürekli bir şekilde taze dimağlara özünü telkin ederek, dimağların kendi varoluşunu vücuda getirmesini sağlayarak onları yaşayan ulu çınarlara dönüştürmektedir.

---

1. Cansever, Edip. "Mendilimde Kan Sesleri". Sonrası Kalır I, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2008, s. 618.

AŞK KADAR KESKİN YARA

Yusuf SÜLÜKÇÜ

yine günler sıkıcı yine rüzgârlar ıslak
çıkmış gibi kışın mahzeninden
bir kaysı çiçeğinin açışı bir bademin
yetmiyorsa değiştirmeye zamanı
günleri doldurup bir çuvala
geceye koymalı çırılçıplak
hadi dindirelim bi gayret zamanın sızısını
bir uçtan bir uca çekip eteğinden
ya da nakşedelim neşeyi
gama tik takıyla saatlerin
koymayalım bir an olsun vakte ahın acısını
nasılsın geceyi ortasından bölen gün ışığı
yalvacı hükmeden acımasız zamanın
narin misin bir gül kadar
sadık mısın mehtaba verdiğin söze
dikenin olduğu kadar goncaya
kaldı mı sana da gölgem gibi
bir yadigâr karanlıktan
gün âşığı
duygusalım şu sıralar bir nilüfer gibi
bilmem bu gam niçin
yüzüyorum gözyaşımın içinde
sen bilmiyorsun ve yine bilmiyorsun
bir nergis gibi kendine âşık
her gün bakarken kendine
görmüyorsun asla aynanda beni
üstelik bir orkide kadar vefasız
bir kaktüs kadar duyarsızsın sıcaklığa
huysuzum ben belki kardelenden sabırsız
ama sen bir karanfil kadar ölüm soğuğu
bir aşk kadar keskin yarasın
günlerin tortusuna siniyor hâlim
vaktin bıçkın hançeri giriyor usulca soluğuma
kesilirken derinde günün nefesi
yanarım gurubun kalbinde
düşünce gözünün perdesine
ko gitsin gün yine de sen kal
bırak rengim gül dudağında kanasın

ÜŞÜYEN KRİSTALLER (Öykü)

Furkan KARABAŞ

Farklı farklı kristallerin birbirine karıştığı bir akşamdı bu akşam. Soğuk sessizliğin içinde kar taneleri dans ederek süzülürken boza nidaları, aynı boydaki binalarda yankılanıyordu. Gecenin katran koyuluğu arasında sokak lambaları kıvılcım misali gözüküyordu buğulu gözlere. Günün yorgunluğu ve bitkinliği üzerlerine binmiş olan insanlar kaldırımlarda karları kürürcesine yürüyerek bir an önce evlerine varma düşüncesiyle ilerliyorlardı. O insanlara dalıp giderdi iki yoldaş, iki arkadaş. İçlerinde onları fark eden olmazdı. Aralarından geçerken aynı sıcak yel gibi sessiz sedasız giderlerdi. Ama bu insanlara katmadıkları tek bir sima vardı küçük hafızalarında, o da Ahmet Amca idi. Ahmet Amca güleçti, sevecendi. Diğerlerinin yüzlerinden akan, havadan bile berbat soğukluğu asla barındırmayan nadirlerdendi. Ahmet Amca'nın yüzünden akan çizgileriydi. Ama onca yılların getirdiği yaşanmışlıklarla dolu çizgiler al al olan yanaklarının önüne asla geçemiyordu. Küçük ayakkabı dükkânına sıcak bir çay kokusuyla dünyaları sığdırırdı. Sokakta yürürken tebessümünü tatlı bir buse gibi kondururdu donuk yüzlere. Bu iki arkadaşın adlarını Ahmet Amca koymuştu, Karamel ile Kömür. Tüylerinin renkleri sayesinde edinmişlerdi bu isimleri. Uzaklardan havlama seslerini hemen tanırdı Ahmet Amca. Kömür önden giderdi hep, hiç arkadan gitmezdi. Karamel'in gerisinde kalsa tavşanı kovalayan tazıya dönüp bir hışımla geçerdi.

Bu kez soğuk işlemişti patilerine, Kömür yine önde lakin yorgun, aç ve yavaş ilerlemekte. Birkaç lokma geçsin diye boğazlarından Ahmet Amca'nın şirin dükkânının yolunu tutmuşlardı. Yerde biriken kar bataklığın yutma işlevini yerine getirmese bile en az onun kadar engel oluyordu küçük tüylü patilere. Hani kar yağarken soğuk kırılır, hava yumuşardı ya işte bu kez gerçekleşmedi o olay. Soğuk iki arkadaşın tüyleri arasından binlerce iğne saplanır gibi işliyordu. Lapa lapa yağan karların arasından Ahmet Amca, dükkânının önünde gözüktü sonunda. Aynı toprakta yoğrulmuş olan memleketlisi kasaptan aldığı ince ince etli kemik parçalarını iki kadim dostunun yemek kaplarına dolduruyordu.

Karamel ile Kömür sevdikleri tek insanı ve de leziz kemikleri görünce o bataklık gibi engel olan karları yararak koşmaya başladılar. Mutluluğun harekete ve sese çevirdiği havlamaları yankılanarak yükseliyordu gökyüzüne. Ahmet Amca sesleri duyunca dağıttı sıcak gülüşünü soğuk kar tanelerine. Kömür koşarken yarattığı esinti ile gökten düşen kristaller siyah tüylerine önce öpercesine yaklaşıyor sonra ürkerek uzaklaşıyordu. Acıkmıştı, düşüncesinde ne soluk yüzler vardı ne de yaratılış harikası kar taneleri. Bir de dalgınlıktan fark edemediği, sarımtırak iki ışığı bulunan metal canavar...

Vuruldu Kömür, metrelerce sürüklendi. Oysa önce bir çığlık atardı bu canavar, ardından yerde birbirine paralel iki siyah çizgi bırakırdı. Bu kez olmadı, bir pedala basmakta aciz olmuştu soluk yüz. Kömür, beyazlara bir renk daha katmıştı, kırmızı... Gözlerini yarım açıp baktı, sanki bir tuvale resim çizmişti. Beğeniden yoksun, al rengi hâkim olan bir resim. Soluk alırken zorlandı, verirken sert sıcak bir hava akımı burnunun önündeki karları fırlatıp atıyordu. Dağılan taneler uzaklaşırken patlayan volkan lavlarını andırıyordu. Gittikçe nefesinin sıcaklığı artıyor, vücudunun her yerinde bir uyuşma hissediyordu. Karamel koştu arkadaşına, ayakları takılıp düştü ve biraz sürüklendi sonra tekrar dört ayak üstünde koşmaya devam etti. Birkaç metre kala bıraktı, anlam veremediği olay karşısında yavaş adımlarla ilerliyor, bacakları titriyordu. Ağır ağır soluk alıp veren Kömür'ün başında duraksadı. Kafasını gökyüzüne kaldırdı, farkında değildi yere düşen birbirinden farklı, birbirinden güzel kristallerin, nasıl olabilirdi ki. Bir nefesle ciğerlerini soğuk havayla doldurup gökyüzüne doğru ulumaya başladı. Kızarcasına bağırıyordu yukarıdan aşağıya düşerek dans eden kar tanelerine. Sıcak esinti karşısında korkan bir sürü gibi sağa sola kaçışıyordu taneler. Sonra yan bir şekilde uzanan tüylü vücudun üstüne başını yerleştirdi. Hayatında ilk defa tattığı farklı bir yorgunluğa hapsolmuş vücudun üstünde, uzunca yapılı başı her hırıltılı nefes alıp verişte yükselip alçalıyordu. Kömür'ün ciğerleri zehirlenmiş bir

madencinin ciğerlerine dönüşüyordu yavaş yavaş. Sevdiği tek insanın, Ahmet Amca'nın, verdiği kemik parçalarını zevkle tadacaktı fakat ağzında farklı bir tat vardı: Paslı, soğuk demir tadı. Son kez zorlanarak açtı gözlerini, inci taneleri gibi dökülürken gözyaşları göğe baktı. Son bir şey hissetti, sadık arkadaşı Karamel'in hissiyatıydı bu. Kapattı gözlerini zar zor bir nefes daha aldı, verdi. Vücudunun içinden tüylerinin en ucuna kadar bir yel geldi geçti ve hareketler kesildi. Karamel'in artık başı yükselip alçalmıyordu. Kafasını kaldırıp en çok vakit geçirdiği arkadaşının gövdesini soğuktan kaskatı kesilmiş burnuyla hareket ettirmeye çalıştı. Fakat yarattığı etkiye tepki gelmiyordu. Başını koyduğu yerdeki sıcaklık yerini kuru soğuğa bırakıyordu. Bir iki defa daha burnuyla yaptığı harekete geçirme işlevini tekrarladı sonra bıraktı. Gözyaşları yavaş yavaş dökülürken kömür gibi siyah tüylere ılık bir ıslaklık veriyordu. Garip iniltili sesler çıkıyordu Karamel'in ağzından. Kelimelere dönüşse belki de ne garip ağıtlar yükselecekti düşen kar tanelerinin arasından gökyüzüne. Gözlerinde farklı güzellikte kristaller beliriyordu gökten yağanlara inat. Soluk yüzler soldurup üşütüyordu o kristalleri. Karamel son bir kez daha göğe baktı, bütün gücüyle uludu, havayı yankıya boğdu. Sonra başını tekrar dostunun gövdesine koydu. Tam karşısında iki ışık daha gözüktü. Kaçmayı uygun bulmadı, harekete dahi geçmedi. Işıklar yaklaşırken seyre durdu. Yolun sonunda gözlerini yumdu. Yine çığlık atmamıştı canavar, yine ardında siyah çizgiler bırakmamıştı. Sessiz bir gürültü koptu, kopardı hayatları. Bir pedala ayak uzatmaya bağlıydı bu hayatlar. Fark etmeye, farkındalık yaratmaya bağlıydı, olmadı.

MELAL BAHÇELERİ
Mehmet OSMANOĞLU

Bir katrecik alev düşer busesinden güllerin
bir yangının ortasında kalıverir bülbüller
bahar ağlar matemine bu aşk hikâyesinin
şebnem döker hicranına yasemenler sümbüller

nilüferin gözyaşında boğulur durgun sular
raks ederken üzerinde gecenin ışıkları
ah! ne vakit huzur bulur delik deşik uykular
şafak, ince bir tül gibi ağartırken suları

sen ki kırılgan boynunu eğip büken ey lale
nedendir, utangaç yüzün dönüvermiş toprağa
seni kimler koyuverdi bu çekilmez melale
bir kor şelalesi gibi nasıl döküldün dağa

rengin nasıl büyülüyor eski pencereleri
kireç boyalı evlerde yaprağından bir neş'e
kırık dökük hatıralar sarmalıyor her yeri
sonbaharlar uzak sanki ikliminden menekşe

bin fersah öte sokaktan bayıltıyor rayihan
seni görenler bahtiyar koklayan öyle mahmur
sarı sıcak çiçeğinle bezeniverse cihan
şairin yorgun vaslını müjdeleyen ıhlamur

ve sen ey hülyalı zambak, ıssız mekan çiçeği
kan damlatan şiirlerin görkemli yalnızlığı
ateşe pervane olmuş bir gece kelebeği
nasıl kaldırır aşıklar bu elemli çığlığı

hangisinden söz açılsa binbir yara, bin huzur
konuşurlar, her harfinde bir hikaye gizlenir
kimi henüz tomurcukken zemheriye tutulur
kimi uçsuz beyazlıkta, karlarda filizlenir

şimdi artık ikindiye yaslanan yorgun ömür
bir açımlık çiçek gibi eğiliyor hüzünle
mavi göklerde gezinen bulutlar kadar özgür
yâr! geceyi mehtap gibi gölgeleyen yüzünle.

GÜL BEZELİ HEYBE

Recep ŞEN

hani bazen üşürsün ya tenini titretir rüzgâr
işte ben de tıpkı öyle donarım yaz sıcağında
kalın paltom da ısıtmaz engel olmaz soğuklara
çünkü sensiz mevsim kıştır uzakların kucağında

yalnız ahlat ağacıyım bozkırın tam ortasında
gariplik ıssızlık düşmüş sahralar gibi payıma
tarifi sözlere sığmaz çektiğim zorlu acının
kim gelsin de yuva kursun kırılmış gönül fayıma

yağmur bulutu gözlerdim içim ferah bulsun diye
göçüp gittiler yurdumdan melâli içten duyanlar
çayım kıvamına erdi nerdesiniz çıkın gelin
kirlenen gönül evini gözyaşlarıyla yuyanlar

ezan sesiyle uyanır Mezopotamya Ovası
Zinciriye konuk eder turnaları kubbesinde
Orhan'ın resmini taşır Süryani güzeli Zilfa
kimselere duyurmadan gül bezeli heybesinde

BAL ARISI (Öykü)
Sedat SADİOĞLU

Adam, doğayı çok sevmekteydi hatta doğa aşığı denilebilirdi. Her fırsatta seyahatlere çıkar, minibüsüyle şehrin biraz dışında zaman geçirirdi. Minibüsünün içini özel olarak döşetmiş ve birkaç günlük gece konaklamalarına da uygun hale getirmişti. Bu doğa kaçamakları, halihazırda bir işte çalıştığı için genellikle yakın yerlere ve kısa süreli olurdu. Eşi yeni emekli olmuştu ve artık birlikte seyahat ediyorlardı. Adam, daha çocukluğundayken doğaya alışmıştı. Bu durum onu biraz daha bağımsız hareket etmeye ve serbestliğe itmiş, sırf bu yüzden evlilik plânlarının ertelenmesine neden olmuştu. Çok samimi birkaç arkadaşının önayak olması ile sonunda evlenmeye razı olmuştu. O, aslında yalnız kalmayı; sessizliği ve sakin ortamları seviyordu. Bazen yakın çevresindekiler onu "asosyal" olarak nitelendirirler ve şaka yollu takılırlardı. Biraz geç evlendiği için çocukları da nispeten küçüktü. İki oğlu vardı ve büyüğü sadece on beş yaşındaydı. Oysa arkadaşlarının çocukları üniversiteye gidiyordu, bazıları bitirmiş, bazıları da evlenmişti.

Adam, orta yaşı çoktan geçmişti, sağlıklıydı ve o güne dek fazla doktora gitmemişti. İlaç kullanmayı, kan vermeyi, hastane ortamını, hastanenin kokusunu sevmezdi. Herkesin doktorunun kendisi olduğu düşüncesindeydi.

Evdeyken en çok sevdiği şey, elektronik tamiriydi. Elektroniğe merakı vardı ve onun merakı daha çok basit cihazlardı. Bazen bozulan cihazları açıp, sırf merak için inceler, tamir etmeye çalışırdı. Bununla birlikte, sevdiği şeyler çoğunlukla tabiat ve çevreyle ilgili olanlardı. Ailesini de bu ilgi alanına dahil etmişti. Sırf bu yüzden, yaşadığı şehrin merkezine yakın olan apartman dairesini satmış, şehir merkezine on kilometre uzakta müstakil ve bahçeli bir eve taşınmıştı. Bu evi alırken çok masraf yapmıştı, sadece karısını ve çocuklarını zor ikna edebilmişti. Sonunda evlerine alışmışlardı. Güzel havalarda vakitlerini ailece bahçede ve balkonlarında geçiriyorlardı.

Adam, çocuklarına çok düşkündü, onları da doğa aşığı yapmak istiyordu. En azından buna kendisi örnek oluyordu ve şanslıydı, çünkü çocukları da ilgiliydi doğayla. Büyük oğlu özellikle dağ bisikletine meraklı olup, dağ bisikletini ustaca kullanıyordu. Önceden başına gelen bir düşme olayından sonra bisikletini daha dikkatli kullanmaktaydı. Kendisinden üç yaş küçük olan kardeşiyle ilişkileri çok iyiydi, bazen birlikte bisiklet sürmekteydiler. Büyük oğlanda belirgin bir liderlik özelliği vardı. Babası bir iş istediğinde ya da bir şey alınacaksa hemen öne fırlar ve bir an önce yapmak için koştururdu. Babası da ona güvenir, her fırsatta desteklerdi. Gerçi bu, küçük kardeşin zoruna gitmiyor değildi ancak küçük kardeş daha soğukkanlı ve hassas yapıdaydı. Büyük oğlan, birgün babası yokken minibüsün anahtarını alarak çalıştırmak istemiş ancak araç viteste olduğu için aracı çalıştırır çalıştırmaz araç öne doğru fırlamış ve bahçe duvarına çarpmıştı. Bir an paniklemiş ve bir şey yapamamış, aracı öylece bırakmıştı. Büyük oğlan, olanlara çok üzülmüştü ancak babası bu olayın üzerinde pek durmamış, ona daha sonraki günlerde arabayla ilgili bilgiler vermişti. Oğlunun bu çarpma olayını unutmasını sağladı, aksi takdirde araba kullanma hevesinin geçebileceğini ve kendisine güven duyamayacağını düşünüyordu.

Şehir merkezine uzak yaşamanın başka sıkıntıları da, çocukların okul için erken kalkmaları ve alışveriş merkezlerine olan uzaklığıydı. Sıkıntıların çoğunu, evin babası gönüllü olarak üstlenmiş ve çözümler de bulmuştu. Satmış olduğu evinden kalan parasını iyi bir fonda değerlendirmiş, biraz birikim yapmıştı. Ekonomik sıkıntıları yoktu, karısının da emeklilik ikramiyesini satın alınan evin üzerine eklemişlerdi. Onun, ileriye dönük başka plânları da vardı. Fotoğraf çekmek, seyahat anıları yazmak, balık avlamak, uzun doğa yürüyüşleri yapmak, yüzmek, dalmak, dağ bisikleti kullanmak gibi sporları seviyordu. Bunlardan bir kısmını yapmıştı, hatta yapıyordu. Okuduğu kitaplar içersinde yaban hayatına dair olanlar çoğunluktaydı. Hayvanlar ve bitkiler hakkındaki kitaplar hep elinin altındaydı. Ayrıca, doğal beslenmek için bitkiler hakkındaki bil-

gileri de okur ve bu bitkilerin bir kısmını mutlaka evinde bulundururdu. Elli yaşını geçmiş olmasına rağmen kırk yaşlarında görünmesinin sırrı da burada yatıyordu. Emeklilik yaşı gelince, emekli olmayı plânlıyordu. Artık yavaş yavaş yorulduğunu, yokuş çıkamadığını, bisiklete de fazla binemediğini, kısaca eskisi gibi olmadığını biliyordu. *"Performans denilen kavram sadece makinalar için geçerli değil, insanlar için de geçerli."* diye düşünürdü. Üstelik insanın organları kolay değiştirilebilen, tamir edilebilen veya eskimeyen malzemelerden de yapılmamıştı. Tam tersine hassastı ve bir ömrü vardı. Her düşme veya çarpmada kemiklere ve kaslara verilen zarar, uzun zaman sonra sakatlık ya da hastalık şeklinde kendisini gösteriyordu. Genç yaşında iken soğuk suyla duş alan, bahar aylarında denize bile girebilen kahramanımız, *"Artık daha dikkatli olmalıyım!"* diye düşünmeye başlamıştı. Daha geçen gece, yatak odasında bir böcek tarafından ısırılmış, ısırılan yer kabarmış ve günlerce sıkıntı vermişti. Aslında önceleri de benzer ısırıklar yaşadığını, hiç ilaç kullanmadığını hatırlıyordu. Bildiği kadarıyla bir alerjik hastalığı da yoktu. Ancak zaman geçiyordu, belki sonradan vücutta bazı alerjik durumlar ortaya çıkabilmekteydi.

Bir cuma günü, ailece akşam yemeği yerken, hafta sonunda yakın bir yaylaya gitmeye karar verdiler. Daha önce gittikleri bir yer olduğu için yaylayı iyi biliyorlardı. Plânlanan şekilde gerekli tüm ekipmanları ve yiyecek ve içecekleri hazırlanmaya başladılar. Çünkü cumartesi sabahı erken saatte yola çıkılacak, yer bulunacak ve uygun bir alanda piknik yapacaklardı. Her şey hazırlandı ve hazırlanan eşyaların büyük bir kısmı geceleyin minibüsün içerisine yerleştirildi. Sabah çok erken kalkan babaları ev halkını uyandırdı, araçla ilgili son kontrollerini yaparak yola çıktılar. Piknik alanına yaklaşmadan çok önce, araca yakıt aldılar ve plânladıkları alana geldiler. Son kilometreler biraz sarsıntılı geçmişti. Rakım yaklaşık bin beş yüz metreydi ve yaylada güzel bir esinti vardı. Bir saat süren yolculuklarından sonra araçtan indiler ve piknik hazırlıklarına başladılar. Biraz uzaktan akan cılız bir derecik vardı. Çocuklar eşyaları indirince doğruca oraya koştular ve suyla oynamaya başladılar. Kahramanımız kalan eşyaları çıkarıp, eşiyle birlikte yere uzandılar. Masa ve sandalyeleri de hazırlamışlardı. Eşi yemek için hazırlık yaparken, kahramanımız biraz daha dinlendi. Çocuklar bir süre sonra yanlarına geldiler. Civarda başka aileler de görmüşlerdi, bunu aileyle paylaştılar. Yaylaya gelmek ve burada piknik yapmak sadece onların düşüncesi değildi. Anlaşılan, civarda başka doğa dostları da vardı. Bir köye ait olan bu yaylanın doruklarında birkaç yayla evi de vardı, ancak onlar biraz uzaktaydılar. Akan dereciğin etrafında küçük çalılar, biraz uzakta kır çiçekleri ve yaban gülleri görülüyordu. Adeta cennet bahçesi gibi bir alanda konaklamışlardı. Her şey mükemmel görünmekteydi.

Bir süre sonra mangal kokuları yaylayı doldurmaya başladı. Zaten aç olan aile, portatif kurulan masalarının başına toplanmış, kendi getirdikleri yemekleri yemeğe başlamışlardı. Onlar, mangal yakmayı düşünmemiş ve evden hazır yiyecekler getirmişlerdi. Mangal ateşinin iyi söndürülmemesi ve çevreye verdiği zararı iyi bilen aile, buna çok dikkat etmekteydi. Eğer mangal yakacaklarsa, bunu uygun olan piknik yerlerinde yapıyor ve mangal ateşini iyice söndürmeden ve çevreye zarar vermeden orayı terk etmiyorlardı. Çok geçmeden, masalarının yanına kadar karıncalar ve arılar da gelmeye başladı. Uzakta küçük bir koruluk vardı ve yoğun kuş sesleri duyulmaktaydı. Sürü halinde konmuş ya da bölgede yaşayan kuşlar olduğunu düşündüler. Babaları, kuşları korkutmamak için koruluğa fazla yaklaşmamalarını söyledi.

Kahramanımız yemekten sonra dinlenmek ve biraz da ortamın kokusunu ve sesini almak için çimlere uzandı. Çocuklar ise biraz uzağa gitmişlerdi, bir süre sonra sesleri duyulmaz oldu. Babaları çocuklarını merak etti ve yerinden kalktı, onları aramaya çıktı. Karısına çocukların yanına gideceğini söyleyerek yamacın biraz yukarısına doğru ilerledi. Yürüdükçe etrafındaki güzelliklerin daha da farkına vardı. Derken nadir görülen yaban gülleriyle karşılaştı. Yaban güllerinden koparmak istedi ancak kıyamadı, önce uzaktan baktı, sonra yakınlarına geldi. Güller, dikenli çalılarla birlikte olduğundan fazla yaklaşamadı, bazılarını dayanamayıp doyasıya kokladı. Yanında taşıdığı ve her an çekime hazır olan fotoğraf makinasını çıkardı ve birkaç poz resim çekti. Arkasından tekrar güllere doğru uzandı ve gitmeden gülleri tekrar koklamak istedi. Gözünü kapatıp uzun bir nefes aldı, tam o sırada burnunda ince bir acı hissetti ve hemen gözünü açtı. Burnunun üzerinde küçük bir bal arısı vardı, bal arısı onu burnundan ısırmıştı. Önce oralı olmadı, ne de olsa hayvan sevgisi daha baskındı. Ancak, sonradan burnunun içerisinde biraz şişme ve ağrı hissetti. Bir an durup düşündü, çünkü alerjik hassasiyeti olan kişiler ağız, burun, boyun gibi yerlerinden ısırılır-

sa, tehlikeli durumlar ortaya çıkabilmekteydi. O da böyle tehlikeli bir durum olabileceğini düşündü. Çocuklarını aramaktan vazgeçen kahramanımız, hızla ve biraz da koşarak piknik alanına geldi. Ancak bu sefer, nefes alma şekli değişmeye ve zorlaşmaya başlamıştı. Nefes alışı "hırıltı" şeklini almış bir yandan da panik başlamıştı. Karısına durumu hızla anlattı ve ilk yardım çantasını istedi. Ancak çantayı bulup, içerisini açsa bile durumuna uygun bir şey bulamadı.

Bu arada burnundan nefes alamaz oldu, artık ağzından nefes alabilmekteydi. Şişlik hem nefes, hem de yutkunma borusunu etkilemiş olduğundan giderek daha güç nefes almaya başladı. Biraz içgüdüsel biraz da tecrübesine dayanarak, malzeme kutusunu açtı ve içersinden bir parmak kalınlığında ve içi boş bir hortum alarak boğazının içine soktu. Hortum, boğazından onbeş santim içeri girdi ve sıkıştı. Artık nefesi hortumun içerisinden alıyordu. Burnunun içi ise tamamen şişmiş ve kapanmıştı. Alerjik bir durum olduğunu anlamıştı, acil olarak bir sağlık ocağına gidilmesi gerekmekteydi. Babaları, el kol hareketleriyle bir şeyler söylemek istese de hareketleri zor anlaşılıyordu. Karısı daha ne olup bittiğini anlamadan ve biraz da panik olmuş bir şekilde, çaresizce kocasını izlemekteydi. Nihayet yaşanan panik ve bağırışma çocukların da dikkatini çekmiş ve onları da yanlarına doğru getirmişti. Bu arada babalarının yüzü morarmaya başlamıştı. Çocuklar yaklaştıklarında olanlara bir anlam veremeden şaşkın bir şekilde kala kaldılar. Annesi kısaca durumu anlattı ve bir an önce hastaneye gitmeleri gerektiğini söyledi. Büyük oğlan; *"Tamam, hemen arabaya binip gidelim."* dedi ve minibüse gitti, arabayı çalıştırdı. Piknik eşyalarını aceleyle toplayıp, hemen arabaya bindiler. Arabayı sürebilecek tek kişi ehliyeti olmayan büyük oğlandı ve o kullanacaktı. Annesi çekinse de babası oğluna el işaretiyle izin verdi. Minibüs, oyuncak bir araba gibi yamaç aşağı sallanarak ilerlemekteydi. Birkaç iri taşın üzerinden zorla geçmiş olmasına rağmen, sağ salim asfalt yola ulaşmışlardı. Çocukların annesi hâlâ tedirgindi ve kocasının durumu da hiç iyi gözükmüyordu. Gözü biraz kapanmış gibi koltuğuna yığılı halde duran adam, zorlukla hortumdan nefes alıp vermeye devam ediyordu, hortum işe yaramıştı.

Direksiyondaki genç adam, ilk ciddi sürüşün verdiği heyecanı atlatmış olarak, aracı en yakın yerleşim yerine doğru sürmeye devam ediyordu. Her zaman minibüsü kullanma fırsatı arayan çocuk, pek uygun olmayan şartlarda bu fırsatı fazlasıyla bulmuştu. Artık aracı rahat kullanmaktaydı ve bir yandan da gözü, hem saatinde hem de yol tabelalarındaydı. *"Az kaldı!"* diye içerisinden geçiren genç adam, yüksek sesle de *"Az kaldı baba, dayan! "* dedi. Küçük kardeşi ilk paniği atlatmış, babasının elini tutmakta ve içinden ağlamaktaydı.

Kamp yerine çok uzak olmayan ilçeye ulaştıklarında, olayın başlarına geldiği andan itibaren yarım saat geçmişti. "Şehir Merkezi" tabelasından döndükten sonra ilk gördükleri kişiye *"Devlet hastanesi nerede?"* diye sordular. Tarifi aldıktan sonra, zor da olsa hastaneye ulaştılar. Anneleri, bir ok gibi aşağı inerek acil durum olduğunu söyledi. Bu arada adam da arabadan inip, yürüyerek hastane kapısından içeriye girdi. Kapıdaki bir görevli, hemen adamın koluna girdi ve hep birlikte acile doğru yöneldiler Çocuklar da acil kapısının önünde kaldılar ve beklemeye başladılar. Bir ara büyük kardeş içeriye girerek babasının durumuna baktı. Babası acil odasında yatmaktaydı, annesi de onun başında bekliyordu. Uzunca bir beklemeden sonra adam ve karısı yan yana bir şekilde acilin kapısında göründüler. Babalarına müdahele edilmiş ve sıkıntısından kurtarılmıştı. Doktorlar, kullandıkları hortumun babalarının hayatını kurtardığını söylemiş ve aileye övgü dolu sözler söylemişlerdi. Daha sonra görevlinin, *"Kimliğinizi almayı unutmayın! "* uyarısından sonra tekrar acile girdiler, ufak bir beklemeden sonra hastaneden ayrıldılar. Bu sefer daha rahat tavırlar içersinde olan aile, çocuklarını da alarak araçlarına bindiler ve evlerine doğru yola koyuldular. Elbette arabayı babaları kullanıyordu.

MENEKŞE
Selim ERDOĞAN

O yar gelir ayağa kaldırır san menekşe
Son hali pür melalin hakla yeksan menekşe
...
Güneş emzirmese de geceler sular seni
Yeşil gözlerinde çiy olmaz noksan menekşe
...
Asilce açmak vardı lalelerce dağlarda
Nihayet kenar köşe olsan olsan menekşe
...
Şeyda olup dert yanmak, kışa mahkûm uyanmak,
Bir şubata aldanmak, kime sorsan menekşe
...
Hayal umut boş değil, yaşamak hiç düş değil
Dört mevsim var beş değil, açsan solsan menekşe

ÇİÇEKLİ AKŞAMÜSTÜNDE SESSİZLİK KOROSU

AHMET KAFKAS

belli belirsiz bir bakışla gittin
sülünler seni süzerken içli bir şarkı dinler gibi
ardına dönüp bakmadan gittin
isli bir yangında kararmış gibi doluydu gözlerin
bir dolu boşalıp yağmur gibi gökten
dökülmedin
döktün onca yaşı gözümden, parçaladın, gittin

demlenmiş bir akşamüstü batarken kızıl kıyamet ufkumda
saraylar kurduğum gönül evimden
bir çift kanat sesiyle uçtun ve gittin
şimdi her yağmur aynı gökten düşer sardunyalarıma
çiçekler dile gelmişti, sen görmedin hiç
kördün, kördüğümü çözemedin, gittin

bir sessiz çıngıdır göğsümde kalan
olduğu yerde uyuklayan ihtiyar gibi
bir oh çekip fani âleme
gözü açık, saçları hâlâ rüzgârda çiçekli
dermedin, derlenmedin, dağıtmıştın
toplamadın hiç, gittin

ağzı açık kuşların hevesiydi kursağında kalan
sunamadan ağızlarına, dönüp duran anne kuş gibi
yorgun kanatlarında varlık rüzgârıyla
inat ettin, çırptın kanatlarını, bir türlü konamadın yuvama
rüzgârı kanatlarına aldın, konmadın, gittin

şimdi her rüzgâr aynı yönden eser sardunyalarıma
kırmızı çiçekleriyle dile gelmişti, sen duymadın hiç
ezdin, ezdiğini göremedin, gittin

bir acı lokmadır boğazımda dizili duran
konteynırdan ekmek çıkaran toplayıcılar gibi
kokusu ciğerine yara saran
başı daima dik, yorgun ve kirli
dönüp bakmadın, görmedin, umursamadın ve gittin
durmadın hiç, duraklamadın dahi
sormadın, sarmadın
umursamadan gittin

GEÇMİŞ GÜNLER MATİNESİ-6
Tayyib ATMACA

Kendine zaman ayırmayı düşündüğünde bana bir günlüğüne misafir olmanı istirham ediyorum. Gündüz, gönlümün yaylalarını gezdiririm, bir pınar başına otururuz, bisküvi arası cevizli sucuk yediririm. Yer elması sökeriz, kenger kanatırız. Parmakların kınalı keklik olur. Ben bir taşın üzerine oturup:

"Gel gel yanıma keklik
Kastın canıma keklik
Al kınalı parmakların
Batır kanıma keklik" [1] derim.

Sen kayalardan sekerek pınara gelirsin, ben evsinleri yıkmaya giderim. Avcılar bize söverler ama boş ver, kötü söz sahibine döner. Kendimize geldiğimizde tekrar bisküvi arası cevizli sucuk, üzerine soğuk su.

-Geldiğine değdi mi?
-Allah razı olsun, yaşadığımın farkına vardım. Keşke geçen yaz da davet etseydin.
-Yavaş yavaş dönelim istersen.
-Nereye?
-Kendimize.
-Kendimizi kaybetmedik ki!
-Karanlık basmadan dönelim.
-Dönelim efendim.
-Kanattığımız kengerleri toplayalım, arkadaşların ne getirdin derlerse; çoban armağanı kenger sakızı dersin.
-Sen hiç çobanlık yaptın mı?
-On sekiz yıldır yapıyorum.
-Anlamadım?
-Boş ver her şeye kafa yorma, anladıklarınla yetin.
-Sen de kelimelerle fazla oynuyorsun.
-Sen hiç damda yattın mı?
-Dama düşecek suç işlemedim.
-Seni bu gece gönül damımda yatıracağım.

Gece saçlarını yüzüne çözecek, ahir ömründe bu kadar yıldızı bir arada görmediğin bir gece yaşayacaksın.

Uçsuz bucaksız asumanda Allah'ın ışıkları yanıp söndükçe; uzun ince bir yolda olduğunu tekrar hatırlayacaksın.

Gözlerini kapadığında yıldızlar göz kapaklarına yapışacak, sonra derin bir uykuya dalacaksın.

Uyandığında yan koltukta bir başka yolcu olacak. İneceğin durağa yaklaştığında orta kapıya doğru yürüyeceksin. Otobüsten ineceksin, dudaklarında tatlı bir tebessüm evin yolunu tutacaksın...

28.06.2004 Sa:00.00

-Kentine döndün mü?
-Kendi kentime mi?
-Evet.
-Yol hazırlığı yapıyorum.
-Yola çıktığını sanıyordum.
-El vermeden mi?
-Benden el almaya mı geldiydin?
-En azından umuyordum.
-İçinden dışına çıktığımı hatırlamıyorum.
-Gönlünün gözüyle bakınca öyle mi görüyorsun?
-Ya nasıl bakacaktım?
-Bilmem ki!
-Bildiğini söyle!
-Sen bilmediğimi anlat!
-Neyi anlatayım?
-Bırak kamışlıkta kalsın!
-Ruhunu dinlendirmek istemiyor musun?
-Ruhum vakti saati geldiğinde dinlenmesini bilir!
-Tenin ağır gelmeye mi başladı?
-Hayat yormaya başladı.
-Hayatı kendimiz zorlaştırıyoruz.
-Sen öyle zannediyorsun.
-Kendimizin dışına çıktığımızda aklımızla aramızın açıldığını sanıyorlar.
-İçimize döndüğümüzde sesimizi kelimelerle dillendiremiyoruz.
-O zaman aklın yolunu göster?
-Ne zaman yola çıksam, karşıma gönül çıkıyor.

-Gönül yolunda akılla yürüyebilir miyiz?
-Denemek lazım.
-Deneyebilir miyiz?
-Korkuyor musun?
-Sen korkmuyor musun?
-Korkup korkmadığımı da bilmiyorum.
-Kelimeleri tüketmeye başladın.
-Susalım mı?
-Hatta çoğaltalım.
-Başlayalım mı?
-Neye?
-Neye mi?
-Neye ya...

29.06.2004 Sa: 00.27

-Günlerdir vaktimden uzaklarda dolaşıyorsun.
-Nereye gittiysen kendinden uzaklaşabildin mi?
-Hani neye başlayacaktık?
-Nefesine güvenemiyorsun değil mi?
-Bunu da nereden çıkardın?

-Sen mi geçtin, bir gölge mi yanımdan
-Bakabilsem belki görebilirdim.
-Cağaloğlu yokuşunda kırkında
-Kendime kahrımdan ölebilirdim.
-Bir şiirinde böyle dememiş miydin?
-Bu güçlü hafızayı gönlünle mi besliyorsun?
-Bilmiyorum.
-Bilebileceğin sorulara kaçamak cevaplar vererek boş kâğıt vermemeye mi çalışıyorsun?
-Ne demeye getiriyorsun?
-Ne dememi istiyorsun?
-Ne bileyim, mesela bu hafta sonu ne yaptın? Bir dağa çıkıp türkü çığırmayı denedin mi?

İçinden dışına yağmur yağdırma duasına çıktın mı? Öyle tahmin ediyorum ki toprakların şerha şerha yarılmaya başladı. Korkularının üstüne gidemiyorsun?

-Korkumun sen olduğunu bir bilebilsen?
-Say ki biliyorum, ne yapabilirim?
-Ne yapamazsın?
-*'Kendinden korkan bir korkuluk oldum'* diyen bir insana ne yapabilirim?
-Yağmur duasına eşlik edebilirsin!
-Kimin toprakları için.
-Yürekleri şerha şerha yarılan her insan ehli için.
-Öyle insanlar hâlâ var mı? Sen hangi mağarada yaşıyorsun?
-Kendi mağaramda!
-Hangi devirde yaşıyorsun?
-Aşk devrinde!
-Ağzını topla çarpılacaksın?
-Kim çarpacak?
-Ben!
-Ama sen insansın!
-Sen pişmiş süt mü içtin, sağında koruman yok mu?
-Korumasız çıkmam?
-Bana mı çarpılırsın?
-Hayır, sana bölünürüm!
-Beni çıkar?
-Neyden?
-Kendinden.
-Seni benden çıkarırsam sen kalmazsın?
-Kalmayayım.
-Kalmayacaksan neden çıkmak istiyorsun?
-Hesap mı kapanır?
-Kapatmak mı istiyorsun?
-Bu alıveriş açık verdirecek.
-Kime?
-İkimize!
-Bize mi?
-Hayır çoğaldıza!
-Bak canımız yanacak?
-Yansın!
-Ne zamana kadar?
-Zaman dolana kadar!

07.06.2004 Sa: 00.17

-Sana misafir varmayalı yıllar oldu.

Bir gün gönlünün ziline dokunup "Sizin it bizim baltayı götürmüş!" de onu almaya geldim, bahanesiyle vaktinizi paylaşmak istiyorum.

Nereye taşındın, adresini senden başka bilen var mı, numaram telefonuna düşünce nasıl bir tepki veriyorsun, aklınla arana sevgi giriyor mu, korkuyor musun, seviniyor musun, elin gayri ihtiyari çantaya gidip sigara mı yakmaya çalışıyorsun, kendini mi?

Bir acı kahvenin kırk yılı doldurmadan, tekrarının mümkün olmayacağını mı sanıyorsun, ellerimin titremesinden mi korkuyorsun, evraklarının üzerine dökülüceğinden mi?

-Hayata yeniden gülümseyelim mi demek istiyorsun?
-O enstantaneyi yakalayabilir miyiz?
-Denemekte fayda var.
-Gelecek misin?
-Nereye?
-Kendine.
-Kendimdeyim.
-Değilsin!
-Kentindeyim.
-Gerçekten mi?
-Gerçektenim.
-İşine bak!
-İşim bu.
-Başka?
-Canının sağlığı.
-Sağ ol.
-Sen de sağ ol.

16.07.2004 Sa: 00.27

-Gece saçlarını yüzüme çözmeye başladı.
Uyku kirpiklerime asılıyor, sensizliği esniyorum.
Kalkıp kendimi gezdirmeye çıksam, gönlümün ibresi seni gösterecek, ayaklarım birbirine dolaşacak.

Devriye gezen polislere yakalanacağım. Kimliğimi soracaklar evde unuttuğumu söyleyeceğim.
Evimi soracaklar; hangisi diyeceğim. Polisler bu kez iyice şüphelenip alkol testine tabi tutacaklar. Bilmem kaç promil sen aldığımı nasıl anlatacağım.

Eskiden olsa uyuşana kadar dayakla sınanıp kendime bir suç isnat edebilirdim; ama gel gör ki suçumun ne olduğunu bile anlatamadan bir sürü rahatsızlığa sebebiyet vereceğim.

En iyisi mi kendimden dışarı adım atmayayım. Dilim damağıma yapışıncaya kadar susayım.

Aklımı gönlümün oltasına takıp gözlerinin kuytusuna atayım. Aha sana bir de Dila Hanım'ın müziği eşliğinde aşk peşrevi çekeyim olmaz mı?

-İstirahat düdüğü çaldığımı duymadın herhalde. Gece eğitiminde değilsin ki gözlerimi görmeyesin. Gözlerim gözlerine, kirpikler çatılacakkkkkk; çattttt demedi mi?

-Özür dilerim komutanım duymadım!
-Memlekete mi gitmiştin?
-Memleket mi dediniz?
-Öyle bir şey mi dedim?
-Ben öyle anladım.
-Nasıl yani?
-Nasıl olduğunu bilsem anlatacağım...

22.07.2004 Sa:00.08

-Sensizliğin üzerinden kaç mevsim geçti, kaç türkü dudaklarımı börtledi, nereden bileceksin.
Sensizliği sensizlikle işlemlendirdiğimde; sonuç yine sensizlik çıkıyor.
Kimden kaçıyorsun, kim içindeki!
Kendini kandırmaktan utanmıyor musun?
Daha ne zamana kadar kendine işkence edeceksin?
İçinin aynasına kör kalacaksın?
Dilinin altındaki kelimeler ağırlaşmadı mı?
Dilinle birlikte kelimeleri yutarak zehirlenmek mi istiyorsun?
Bir çiçeği koklamıyor, bir güle gülümsemiyorsun.
Bir kuşluk vakti içinin dağlarına çıksan, sesinin yettiğince bağırıp çağırsan; sonra sussan.
Biriken suskunluğunu telefona yazsan, derin bir of çeksen boşaltsan sıkıntını.
Bulutlarımız yıllardın birbirimizin semalarında dolaşıyor, birbirimizin yüzüne ne zaman yağacağız?

Gönül topraklarımız bu yıl da mı nadasa kalacak?
Bu yıl da mı hasret ekip yalnızlık biçeceğiz?
-Susuyorsun değil mi?
-Sen susamıyor musun?
-Ben de susuyorum?
-Dudakların çatladı mı?
-Hem de şerha şerha oldu.
-Gül merhemi sürsen?
-Bulabilsem?
-Bulursun.
-Nerede?
-Düşünde...

02.08.2004 Sa: 00.15

-Gönül balkonunda, adını koyamadığın bir düşmanlık çiçeği büyütüyorsun.

Diğer çiçeklerin topraklarını havalandırıyor, parmaklarınla yanaklarına dokunuyor, dudaklarında dökülen kelimelerle suluyor, gözlerini yumarak konuşuyorsun.

Düşmanlık çiçeğin, diğer çiçeklere baka baka kendine bir ad yakıştırmaya çalışıyor, ama bunu sana bir türlü anlatamıyor.

Hani küslük; ıslak bir mendilin kuruması kadardı.
Bugüne kadar hiçbir gönül mütehassısına görünmedin.
Ne zaman geçmişe uzansan sırtının yaralarının depreştiğini söylüyorsun.
Nerede vazoya konmuş bir gül görsen, benim kopardığımı zannediyorsun.
Rüzgâr parmaklarını saçlarında gezdirse, yanında gölgemi görüyorsun.
Kendine çarpıyor, gölgeme 'pardon' diyorsun.
Sana söyleyeceklerim dilimi kanatıyor.
Bana söyleyeceklerin küçük dilinin darağacında sallanıyor.
Bu düşmanlık çiçeğine illaki bir ad vermen gerekmiyor.
Varsın bu da öylesine bir çiçek olsun.
Öylesine düşmanlığa böylesi bir çiçekte çok değil.
-Sabah işe gideceksin, bugün de erken uyusan olmaz mı?
-Uyursam gözlerime sürme mi olacaksın?
-Kesin söz vermeyeyim.
-Bugüne kadar kesin sözün mü oldu?
-Olmadı mı?
-Olmadı.
-Ne yapalım?
-Türkü dinleyelim.
-Uykumuz kaçar.
-Sen uyu.
-Sen?
Ben Neşet Baba'yı dinliyorum gözlerim kapalı.

"Ah ben nedim dost ben nedim
Yaralandım kime gedim
Bu yarayı yarden aldım
Dermanına kime gedim?

03.08.2004 Sa: 00.11

---

1. Yöresini bilmediğim bir halk türküsü
2. Neşet Ertaş Usta: Bozkırın tezenesiyle gam dağlarına işte böyle tırmandırır.

Sözü Yola Koymak

"Başlangıçta, her şeyin başlangıcında önce s/öz vardı. İlk sözle var 'ol'du her şey. Söz özü dile getirmeli, öz sözle dile gelmeli, sözü g/öz/el kılmanın yolu özle ilişkilendirmekten geçer. Öze ilişkin olmayan, özü ortaya koyamayan söz, lâf-ü güzaf olmaktan kurtulamayacaktır. Öyleyse sözü boşluktan kurtarıp kıymete büründürmek için özleştirmek, hakikatle, hikmetle, irfanla buluşturup söylemek gerekecektir. O zaman söz hakikate yol bulabilecektir." diye başlıyor Vedat Akıllı "Sözü Yola Koymak" adlı eserine.

Sözü Yola Koymak, 2019'da Beyan Yayınları tarafından çıkmış. Kültür ve düşünce alanında birçok eğitim ve seminer sunumları yapmış olan Vedat Akıllı, Gazete İpekyol'da ve çeşitli edebiyat sitelerinde yazıları yayınlanan, okumayı kendisine ilke edinmiş kitap dostu bir yazarımız. Eseri okuduğumuzda yazarın, her satırında zengin bir kültür birikimine sahip olduğunu hissediyoruz.

Kültür dünyasının mutfağında bilfiil bulunan yazarın, Sözü Yola Koymak adlı deneme kitabı, Y/olda, Var Olmak ve Duayla adlı 3 bölüm ve 72 alt başlıktan oluşuyor. "Okuyun, çünkü mürekkebin akmadığı yerde kan akacaktır." der Ali Şeriati. Okumaya büyük önem veren yazarın ilk denemesi de "okuma" üzerine. "Okumak en soylu eylemidir insanın, okumak fikir sahibi olmanın yoludur. Bilgiye araçtır, zihne ilaçtır, zekâya harçtır okumak. Düşünceye yoldur, karanlıktan çıkabilmek için ışıktır okumak. Huzurdur, sükûnettir ve en asil eğlencedir okumak."

Yunus Emre'nin: "Okumaktan mana ne, kişi Hakk'ı bilmektir / Çün okudun bilmedin, ha bir kuru emektir." sözlerini alıntılayan yazarın, elbette her şeyden ve herkesten önce kendisi için bu yazılar bir sığınak arayışıdır. Kendi yaraları ve bu yaralara merhem çabasıdır. İnandığı "Y/olda" olmak dahası yolda "Var Olmak" için fikir ve düşünceyle birlikte bir keşfe çıkarak "Duayla" yürüyüş denemeleridir. "Okumak hakka ve hakikate hizmet etmelidir. Kâinatı, insanı, zamanı ve de kitabı okumak."
İki üç sayfalık denemelerle okuyanı sıkmadan sözü yola koyuyor Vedat Akıllı. Okurun sadece aklına değil; gönlüne sirayet eden sadra şifa niteliğindeki bu eserinde yazar, kendi yaralarıyla birlikte bizlerin de yaralarına tercüman oluyor. Ele aldığı konular içinde neler yok ki; erdem, merhamet, mesuliyet, hüzün, ölüm v.s. Temas ettiği konularla bizlere hatırlatmada bulunuyor. Akl-ı selim, kalbi selim bir anlayışla var olmanın, var oluş sebebimizin bilincini oluşturuyor.

"Evet, bugün insan kendini kaybetmiştir. Yitirdiği, insanın kendisidir. Herkesin kendinden başka her şeye dönüştüğü bir zaman diliminde, insanın kaybettiği kendini araması, kendine yolculuk yapması, kendini bilmesi ve kendini bulması gerekiyor. Kendini kaybeden insan, kendisini kaybettiği yerde; kendinde arayacaktır. İnsanı dünyaya gelişinin şaşkınlığından, varoluşun şokundan, yaşadığı gurbetten ve çektiği öz/lemden kurtaracak olan; varoluş duygusu ve kendilik bilincidir. Sözün özü; var olmak; kendini bulmaktır."

Her kitap aynı zamanda bir davettir. Derdi, meselesi olan bir yazar Vedat Akıllı. "Gelin!" diyor. Hep birlikte sözü yola koyalım. Bezm-i Elest'te verdiğimiz sözü tekrar hatırlayıp hayatımıza uygulayalım. "Mesele yolda olmaktır. Zira, yol insanı terbiye eder. Mesele yolu yormadan, yolu bozmadan, yol kesici olmadan, yoldan çıkmadan; yola çıkmaktır, yol açmaktır, yol olmaktır. Yolda olmak, meselesi olmaktır. Mesele, yolda olmaktır. Mesele: Y/olda, ol/maktır."

Sözü Yola Koymak'ta modernleşmeye eleştiri getirirken bir taraftan da insanın kendini güncellemesinin üzerinde durur Vedat Akıllı. Kelime ve kavramların izahından yola çıkarak dıştan içe doğru bir yolculuğun zorluklarını da göz ardı etmez. Yol dikenlidir, sarptır. Bunun bilincinde olarak sorgularını geliştirir ve hep birlikte kendi sorgumuzun da yoldaki işaretlerini sade fakat felsefi bir dille ifade eder.

Haz, hırs ve hız üçlemine karşı yazar, zamanı; "Ol'durmak ve Öl'dürmek arasın-

dadır.” diye tarif ediyor. “Durmuyor zaman, geçiyor, kayıyor avuçlarımızdan. Zaman bir çizgi, geçmişle gelecek arasında, bu gün, bu an, bu dem. Bütün mesele zamanın hakkını vermede, zaman üzerine, zamanımız üzerine düşünmede. Zamana zaman ayırmada, hem de şimdi şu demde. Zira durmuyor zaman kayıyor avuçlarımızın arasından. Dem bu demdir madem, bu demde olmalı insan, oldurmalı zamanı.”

Kitaba da adını veren Sözü Yola Koymak bölümünde Vedat Akıllı, “Ehl-i irfanım diye kimseye t’an etme sen / Defter-i irfana sığmaz söz gelir dîvâneden.” sözüne atıfta bulunarak bilginin gerekli olduğunu ancak sahih sözün nereden ve kimden geleceğinin de belli olmayacağını ifade eder.

Söze hikmet elbisesini giydirebilmek, derinlik katabilmek için sözü muhafaza etmek durumunda olduğumuzu hatırlatan yazar, Bezm-i Elest’e gönderme yapar. “Sözü yol kılmalıyız, sözü yolda kılabilmeliyiz. Bir yol olsun istiyoruz ve alsın bizi bütün olmazlarımızı oldursun, yaşadığımız kargaşadan, fırtınadan kurtaracak bir liman olsun, bütün kalp yetmezliklerimize inşirah olsun, açsın gönlümüzü, ferahlatsın yüreğimizi. Umut olsun, nur olsun, genişlik olsun sarsın her yanımızı.”

İnsanın anlam arayışı Sözü Yola Koymak’ta önemli yer tutuyor. Bölüm başlıklarının bazılarını verirsek bu görülecektir. Elde Var Anlam, Hayatı Değerli Kılmak, Erdemli İnsan İdrak ve İnşa, Varlık ve Varoluş, Âh’dan Hû’ya Varabilmek, Kendini Aramak gibi. “İnsanın hakikat ve anlam arayışı yolculuğu kolay olmayacaktır. Uzaklarda değildir aradığı, kendisi kadar yakındır aslında. Ne var ki; insanın insana yani kendisine ulaşması kolay değildir. Arayış aslında insanın kendine yolculuğudur. “Bir ben vardır benden içerü” diyen Yunus’a uyup “ben”i “ben”de aramadır. Bu arayış bir hakikat arayışıdır.”

“Kelimelerimizin oluşturduğu zihinsel yapının eşliğinde oluşur bakışımız.” diyerek kelime ve kavramların düşünce ve muhayyilemizin oluşumundaki yerine dikkat çeker Vedat Akıllı. Durulan yerle durulacak olan yer arasındaki bağı, çoğu konu başlıklarında görmemiz mümkün. Nicelikten Niteliğe, Bilgiden Bilince, Aydından Mütefekkire, Eğitimden İrfana, Gelenekten Geleceğe, Hiçlikten H/İçe bunlardan sadece birkaçı.

Yazar, günümüz modern insanının sıkıntılarına işaret ederken bir taraftan da umudun ellerinden tutar. “Her çağda, şartlar ne kadar ağır ve umutsuz olursa olsun, inananlar için muhakkak bir Nuh’un Gemisi vardır.” diyen “Diriliş Şairi” gibi o da umudu diri tutuyor.

Düşmesin yüzün,
Düşmesin hayallerin,
Düşmesin güzel günlere olan inancın.
Düşsen de, “düş”ün hep olsun, düşüncen olsun, efkârın olsun, hüznün olsun.
Yalnız bir şey, olmasın umutsuzluğun.
Düşmesin güneşin, ayın, gecen ve sabahın,
Düşmesin anın, sıkılmasın canın hiçbir zaman.
Yüzü düşmesin umudun, yüzü düşmesin umudunun...

SEYR-İ ÂLEM KÖŞESİ
Fatma SÜMER

Mavinin Sekiz Tonu

Mevsim yaz, aylardan haziran. Ama haziranın serin dönemine tevafuk eden bir yolculuktayız yine, atamız Evliya Çelebi'ye yaraşır bir nesil olma arzusuyla diyelim. Latife bir yana sıkça tekrar ettiğim ve hatırımızda tutmamız, uygulamamız gereken "Yeryüzünde gezip dolaşın." diyen ilahi bir emirdir de aynı zamanda, yeryüzünü gezip dolaşmak, yaratıcının ayetlerini tefekkür etmek, önceki nesillerin akıbetini görerek insanın fâniliğini unutmamak adına seyahat etmek. Bunun yanında farklı mekânlar ve insanlar görmek, hemhâl olmak, kişiye geniş bir ufuk kazandıran, kültür, bilgi, birikim ve medeniliğini arttırarak, sosyal uyum, anlayış ve hoşgörüsünü güçlendiren önemli bir unsur. İnanç, eğitim, ahlak ve kültürün yanı sıra çocuklarımıza bırakabileceğimiz kıymetli bir alışkanlık. Evet, alışkanlık diyorum. Çünkü insan alışkanlıklardan ibarettir. Sosyal ve kültürel statüsü ne olursa olsun alışkanlıklar üzerine kurulu hayat yaşayan bir varlıktır. O yüzden sonraki nesillere, bahsettiğimiz değerlere sahip çıkacak alışkanlıklar bırakmak bizler için bir sorumluluktur. Bunu da en iyi yaşayarak aktarabiliriz. Biz de buna binaen çıktık yola.

Rotamız; doğal güzelliğiyle bir doğa harikası olan, Türkiye'nin Maldivleri diye tabir edilen Salda Gölü. Salda Gölü Burdur'un 60 km batısında, Yeşilova ilçesinde, 1140 rakımda, 2 milyon yıl önce çöküntü havzasında suların birikmesiyle meydana gelmiş, doğu ve batı kıyıları dik, etrafı ağaçlı tepelerle çevrili olmakla birlikte çevresinde yer yer alüvyon ovalar bulunan, içeriğinde magnezyum, soda, kil ve çok yüksek alkalin barındıran, bulunduğu bölgede dışa akışı olmayan tek göl olma özelliği taşıyan, derinliği 184 km'ye kadar ulaşan, 44 km² yüz ölçümüne sahip bir göl. Akarsular, yüzeye düşen yağış ve yeraltı suları ile beslenmektedir. Birçok kuş ve balık türüne de ev sahipliği yapan göl, bulunduğu bölgenin 2019 yılında sit alanı ilan edilmesiyle koruma altına alınmış.

Edindiğimiz bu bilgiler eşliğinde yolculuk ederken eşsiz mavilik görünmeye başlıyor. Sanki mavinin binbir tonu burada buluşmuş, bir renk şöleni sunuyor bize. Göl manzarasının en güzel olduğu bir seyir alanında durup manzarasının keyfini çıkarıyoruz bir süre. Tabii bu görüntüyü fotoğraflayıp anılara katmak da ayrı bir keyif veriyor insana. Yine göl çevresinde devam eden yoldan ilerliyoruz. Yerleşim yerine yaklaştığımız bir yerde, tur otobüslerinin de giriş yaptığı batı yönündeki ziyaretçi kapısı çıkıyor karşımıza. Burada göle uzanan yürüme mesafesi fazla olduğu için devam ediyoruz yola. Daha önceden rezervasyon yaptığımız aparta varıyoruz. Göl manzaralı olması çok sevindiriyor bizi. Eşyalarımızı yerleştirip ikindi namazını eda ettikten sonra, apartla gölün mesafesi yakın olsa da zaman kaybetmemek adına araçla iniyoruz göl kenarına. Gölün güney kıyısında bulunan kumsallar halk plajı olarak kullanılıyor. Dışarıdan gelen ziyaretçilerse genel olarak kuzeyindeki kumsalları ziyaret ediyor. Biz de aracımızı gölden yaklaşık 100 m geride bulunan park yerine bırakarak, göl suyunun içerdiği magnezyumun bakteriler tarafından emilimiyle, bembeyaz bir renk alan, kimi kısımları çakıl, kimi kısımları çamur kumsala sokulmuş, kıyıda duru, şeffaf, derinliklerine gittikçe turkuaz bir renk alan, atlas kumaş gibi uzanan suya doğru yürüyoruz. İnsana bir masalın içindeymiş hissi veren sıra dışı güzelliğe hayretle bakakalıyoruz. Oysa öncelikle hayret edilmesi gereken yaratılış mucizesi o güzelliği gören göz, akleden zihin ve hisseden kalp olmalı değil miydi? Sanırım alışmışlık tefekküre engel oluyor. Ve insan, kendi cinsinden veya doğada herhangi bir varlık olsun, fazlaca haşır neşir olduğu nimetin kıymetini bilmiyor. Ta ki o nimeti kaybedene kadar. Kaybedene kadar diyorum, çünkü tabiatta herhangi bir varlık olsun ya da insan olsun değer görmediği ömürden de, gönülden de çabucak gider. O yüzden sahip olduğumuz her şeyin kıymetini bilmek lazım. Kaybettiğimiz zamanki keşkeler işe yaramıyor çünkü. İnsanın bir başka olumsuz yönü ise şairin dediği gibi güzel olan her şeyi berbat etmesidir. Bu güzellik kendi yararına olsa bile. Umarım bu güzelliği de mahvetmez insan diye mırıldanıyoruz sessizce. Bu hislerle ayakkabılarımızı elimize alıp, incitmemeye özen gösterircesine

yürüyoruz, kıyı boyunca sığ suların içinde. Ziyaretçilerin bir kısmı bu şekilde yürüyüşü tercih ederken bir kısmı da suya girmeyi, yüzmeyi tercih ediyor. Göl kıyısı çabuk derinleşmiyor. Ancak yer yer çamur olduğu için bilhassa yüzme bilmeyenler ve çocukların dikkatli olması gerekiyor. Zira zaman zaman boğulmayla sonuçlanan kötü kazalar yaşanabiliyor.

Her biri Yaratıcının ayetleri olan doğal güzellikleri temaşa etmek huzur veriyor insana. Ruhsat ve bedensel bir dinginlik yaşatıyor. Bu düşüncelerin yanında Salda Gölü'ne günübirlik gidilebileceği gibi, çevresinde bulunan otel ve apartlarda konaklamak suretiyle birkaç günlük tatil için de tercih edilebilir. Bizler bu masalsı gölü ziyaretimizden hissemize düşen bilgi, kültür, huzur, enerji ve tefekkürü aldık.

Darısı ziyaret edeceklerin başına diyerek, bir sonraki durağımıza doğru yola çıkıyoruz.

DİVAN KÖŞESİ
Recep HALİLOĞLU

Cem Sultan'ın Gül Redifli Gazeli

fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilün

Çünki gösterdi nikâbın keşf idüp dîdâr gül
Bülbül-ü miskîni gamdan eyledi bîmâr gül

Gül, peçesini açarak yüzünü gösterince biçare bülbülü dertten hasta eyledi.

Firkat ü derdile itdi bülbüli zâr ü nizâr
Sonra vasla irgürüben itmedi tîmâr gül

Gül, ayrılık ve dert ile bülbülü ağlatıp inleterek zayıf düşürdü, sonra da kavuşturup yarasını tedavi etmedi.

Almağa gülzâr-ı hüsnünden nasîb iy gonce leb
Muntazır olup oturur subha dek bîdâr gül

Ey gonca dudaklı! Gül, senin güzelliğinin gül bahçesinden nasibini alabilmek arzusuyla sabaha kadar uyanık halde oturup bekleyerek gözler.

Gül yüzün gülzârda ger eyleye 'arz-ı cemâl
Şâh-ı gül şerm eyleyüp virmeye hergiz bâr gül

Eğer senin gül yüzün gül bahçesinde güzelliğini gösterse gülün dalı utanarak güle hiçbir şekilde yük olmaz.

Reng ü bûyıla özin teşbîh idermiş yüzüne
Benzemedüğin bilüp sonra eyledi inkâr gül

Rengi ve kokusuyla kendini senin yüzüne benzetirmiş. Sonra da gül, benzemediğini bilince bunu inkâr edermiş.

Gül yanağun güllerin şerh itse Cem gül-zârda
Gonceler her yirden üstüne kılur isâr gül

Cem, gül bahçesine girip gül yanağının güllerini tek tek açıklasa, goncalar her yerden üstüne gül saçarlardı.

Sensüz iy serv-i sehî bâğ içre olsam bir nefes
Hançer olur çeşmüme susen gözüme hâr gül

Ey boyu fidan gibi servi! Bağda bir nefes sensiz dinlensem; susen çiçeği gözüme hançer, gül ise diken olur.

Fatih Sultan Mehmet'in üçüncü oğlu, bahtsız şehzade Cem Sultan'ın gül redifli bu güzel gazelinde gül ile bülbülün aşk macerasına şahitlik etmekteyiz aslında. Gül; rengi, güzelliği ve nefis rayihasıyla bülbülü kendine âşık etmiş, onun bu uğurda feryadu figan etmesine neden olmuştur.

Şair, bu gazelinde diğer divan şairlerinin şiirlerinde en çok kullandığı çiçek olan gülü kullanmayı tercih etmiştir. Bunun sebebi tabii ki yukarıda anlattığımız gülün özelliğinden geliyor ve imge olarak sevgiliyi temsil ettiği gibi tasavvufi manada Peygamber Efendimiz'i gösteren bir imgedir. Gül zaten sevgili Peygamberimizin terindendir. Bizim kültürümüzde eserlerinde gül ve bülbülden bahis açmayan divan şairi neredeyse yok gibidir. Şair Cem Sultan da gazelinde suskun çiçekleri dillendirmiş, onları konuşturarak aşka dair duygularını, sevdiğine olan hislerini dile getirmiş, gül ve bülbül imgesini başarıyla kullanmıştır.

Gül, yüzünü örten örtüyü kaldırıp güzel cemalini gösterince olan bülbüle olur. Çaresiz âşık olan bülbül aşkın derdine tutulur ve bu dertten hasta olur. Şair gazeline gül ile bülbülün aşk macerasını hatırlatarak başlıyor.

Bülbül ayrılığın derdiyle zayıf düşer, hastalanır. Gül, onu ağlatıp inletir. Arada vuslatı sun-

sa da yine onun, ayrılığın acısıyla şiddetlenen gönül yarasına merhem sürmez, onu tedavi etmez. Ona cevrü cefa etmek sanki bu aşkın kanunudur.

Şair sitemle sevdiğine şöyle seslenir: Ey gonca dudaklı sevgili! Bu gül var ya, senin güzelliğinin gül bahçesinden pay almak ister. Bunun için de seher vaktine kadar, sabaha kadar uyumaz, oturup seni görmek için bekler. Bülbülün bütün bunlara katlanması âşık olduğu gül içindir. Ben de seni görmek, senin cemaline ermek için her seher uyumam, oturur seni beklerim.

Şair sevdiği için şöyle der: Şayet sen gül bahçesine girsen bahçedeki çiçeklerin padişahı gül senin dillere destan güzel cemalini görse, dalları utanarak güle hiç yük olmak istemez. Gül, rengi ve kokusuyla kendini güya senin güzel cemaline benzetirmiş. Dönüp bakar senin güzel yüzüne benzemediğini anlayınca bunu kabullenmek istemezmiş.

Şair sevdiğinin güzel yüzünü, onun güzelliğini vasfederken gül de ne ola ki senin gül yüzünün güzelliği karşısında. Nihayet bir çiçektir gül dediğin, vakti gelen de solup gider. Ama sen öyle misin sevdiğim, sen solmayan bir gülsün! Güllerin bile güzelliğini kıskandığı solmayan bir gül...

Sana âşık olan bu Cem gül bahçesine girse, bahçedeki güllere senin gül yanağının güllerini öve öve tek tek anlatsa, bahçedeki goncalar bu güzellik karşısında hayran olup her taraftan senin üzerine güller dökerlerdi.

Ey servi boylu fidanım, dinlenmek için bağlara insem, bir nefes sen olmadan bağda serinlemeye, dinlenmeye çalışsam, susen çiçeği gözüme hançer olup saplanır; gül ise diken olup batar. Sensiz bağların da tadı yok ey sevdiğim, demeye getirir şair. Âşığa sevdiğinin olmadığı yer gülşen olur mu hiç? Yanında sevdiği olmadıktan sonra gül bahçesinin ve o bahçedeki çiçeklerin kokusunun, renginin ne önemi var?

GERGEF
EDEBİYAT DERGİSİ

SEYRİMDE BİR ŞEHRE VARDIM

Seyrimde bir şehre vardım gördüm sarayı güldür gül
Sultanının tacı tahtı bağı duvarı güldür gül

Gül alırlar gül satarlar, gülden terazi tutarlar
Gülü gül ile tartarlar çarşı pazarı güldür gül

Toprağı güldür taşı gül, kurusu gül yaşı güldür
Has bahçesinin içinde servi çınarı güldür gül

Gülden değirmeni döner onun ile gül öğüdür
Akan suyu, dönen çarkı bendi pınarı güldür gül

Gülden kurulmuş bir çadır içinde nimeti hazır
Kapıcısı İlyas Hızır nânı şarabı güldür gül

Al gül ile kırmızı gül çift yetişmiş bir bahçede
Bakışırlar hara karşı hârı ezhârı güldür gül

Ümmî Sinan gel vasfeyle gül ile bülbül derdini
Yine bu şeydâ bülbülün ahu figanı güldür gül

ÜMMİ SİNAN